

Årsredovisning för Premiepensions- myndigheten avseende år 2009

Datum 2010-02-16

Dnr S 2009:07/2010/2

GD:s förord

Stark återhämtning i premiepensionssystemet

Kanske kommer 2009 att bli ihågkommet som det stora återhämtningsåret på de finansiella marknaderna. Aldrig tidigare har en så stor börskrasch som den som tyngde 2008 följts av en så kraftig uppgång. Som ett exempel kan nämnas att stockholmsbörsen steg med hela 47 procent under 2009. Det återstår dock ytterligare ca 40 procent för att komma upp till toppnivån från 2007.

För premiepensionsspararnas del innebar utfallet 2009 i genomsnitt en uppgång med hela 34,7 procent, vilket är det bästa resultatet någonsin i premiepensionens historia. Detta ska jämföras med minus 34,5 procent 2008. Vid årsskiftet hade 97 procent av alla sparare en positiv värdeutveckling på sina premiepensionskonton som nu i genomsnitt uppgår till drygt 3,2 procent per år sedan start.

Vid förra årsskiftet var situationen den omvända. Då hade 72 procent av spararna en negativ värdeutveckling och en genomsnittlig årlig avkastning på minus 0,8 procent. Att det är så stora och snabba kast i premiepensionssystemet beror på att mer än 80 procent av premiepensionspengarna ligger i aktiefonder. Att premiepensionssparandet präglas av stora och snabba kast kommer att få allt större betydelse i takt med att premiepensionens andel av den totala allmänna pensionen ökar. För dem som går i pension nu utgör premiepensionen en mycket liten andel av den totala allmänna pensionen, i snitt ca 135 kr per månad. Enligt våra beräkningar kommer emellertid premiepensionens andel att öka kraftigt, och utgöra omkring 10-40 procent av den totala allmänna pensionen när systemet är fullt infasat om ca 25 år.

Denna och ett antal andra viktiga framtidsfrågor har vi nyligen dokumenterat i en rapport som vi valt att kalla analytiskt testamente (dnr PPM VER 2009-106) som publicerades strax före årsskiftet. I testamentet har vi samlat en del av de erfarenheter av premiepensionssystemet och skötseln av systemet som vi fått under den tid som myndigheten funnits. Fokus ligger på framtida effekter av några tendenser som vi sett redan nu och som vi velat uppmärksamma beslutsfattarna på i god tid, dvs. på områden där det enligt vår mening finns anledning att noga följa utvecklingen framöver.

Verksamheten det sista året – ”projektläge”

Det stod tidigt klart att det sista året skulle bli en utomordentligt stor utmaning och påfrestning på organisationen. Utifrån våra övergripande mål formulerade vi vårt uppdrag för 2009 på följande sätt:

- PPM ska bedriva den ordinarie löpande verksamheten med samma höga krav på kvalitet, effektivitet och säkerhet som tidigare ända fram till den sista dagen.
- PPM ska på bästa sätt bistå i arbetet med att förbereda starten av Pensionsmyndigheten så att den får förutsättningar att kunna verka med full kraft från första dagen. Parallellt med detta måste alla åtgärder, såväl praktiska som formella, vidtas för att kunna avveckla PPM och föra över verksamheten i Pensionsmyndigheten.
- PPM ska slutföra och driftsätta 2 K-projektet samt påbörja arbetet med att reformera premiepensionssystemet och lämna över detta till Pensionsmyndigheten så att driftsättning kan ske i maj/juni 2010.

För att kunna genomföra allt detta krävdes bl.a. att vi nästan tredubblade it-utvecklingskapaciteten jämfört med 2008. Totalt sett för hela myndigheten ökade antalet arbetade timmar från 348 000 timmar 2008 till 444 000 timmar 2009, dvs. en ökning med nästan 100 000 timmar eller 28 procent. Detta kunde göras med hjälp av ett stort antal konsulter. Drygt en fjärdedel av det totala antalet arbetade timmar har utförts av konsulter.

Trots det omfattande ombildningsarbetet har vi fortsatt att vidareutveckla den ordinarie löpande verksamheten på flera områden. Bland annat har en ny förvaltningsmodell, som utgör best-practice på området, införts för den traditionella försäkringen. Syftet är dels att uppnå en högre förväntad avkastning och därmed högre pensioner, dels att ytterligare reducera risken för insolvens. Mot slutet av året genomfördes ett arbete med stöd av ett revisionsbolag för att vidareutveckla vissa av de viktigaste kärnprocesserna. Det omfattande arbetet med att konsolidera it-stöden slutfördes under sommaren. Arbetet har resulterat i förbättrad prestanda och tillgänglighet, förenklad hantering, ökad säkerhet och uppdatering av plattformarna i it-stöden. Under året har en handlingsplan avseende intern styrning och kontroll implementerats. Därmed har den betryggande nivån på den interna kontrollen och styrningen som uppnåddes redan 2008 kunnat bekräftas.

Den större arbetsvolymen och det därmed ökade resursbehovet i kombination med flera stora och komplexa projekt med starka ömsesidiga beroenden och snäva tidsplaner krävde att vi gjorde anpassningar när det gäller ledning/styrning, organisation och arbetssätt/arbetsformer. Dessa

speciella förhållanden som kom att präglade 2009 kallade vi ”projektåre”. Man kan säga att PPM slutade som det startade – som ett stort projekt.

Med facit i hand kan vi konstatera att vi på ett mycket framgångsrikt sätt har genomfört vårt uppdrag under det sista året. Detta tack vare hårt arbete, stark vilja och entreprenöranda. Vi har även uppnått den målbild som styrelsen fastställde hösten 2008 för vad PPM skulle lämna över till den nya pensionsmyndigheten. Målbilden innehöll tre områden: arbetsprocesserna, personalen och it-stöden.

I november beslutade regeringen att vi inte skulle fullfölja det uppdrag som vi hade fått att under 2009 etablera en reglerad samverkan med kommersiella aktörer som tillhandahåller webbaserade PPM-tjänster (2 K-projektet). Konkret innebar detta att vi inte skulle teckna avtal med och koppla på externa aktörer på den tekniska lösning som vi utvecklat. I stället skulle frågan analyseras ytterligare. Beslutet föregicks av en livlig debatt i media och diskussioner i Pensionsgruppen (parlamentarisk arbetsgrupp). Mediedebatten kom tyvärr att präglas av en rad felaktigheter och missförstånd, både beträffande syftet med 2 K och premiepensionssystemet i sig. I debatten framkom inte heller några alternativ eller någon analys av vilka konsekvenserna skulle bli av att senarelägga eller lägga ned 2 K-projektet. Syftet med 2 K-lösningen är att stärka pensionsspararnas ställning på en marknad som redan finns och som vuxit fram utan PPM:s medverkan. Min bedömning är att det brådskar att skapa bättre förutsättningar för styrning och kontroll över denna snabbt växande marknad som redan omfattar över 600 000 premiepensionssparare. Så länge inget görs kan mer eller mindre seriösa företag fortsätta att operera relativt ostört samtidigt som påfrestningarna ökar på fonderna och myndighetens it-stöd genom en utveckling med allt större in- och utflöden ur fonderna.

Mervärden som PPM tillfört pensionsspararna

PPM:s motto har sedan starten varit att ”PPM är till för pensionsspararna”. Mervärden som PPM har skapat med sin verksamhet är bl.a.

- PPM har tillfört ett mervärde för pensionsspararna genom de avgiftsrabatter som återfört miljardbelopp från fondbolagens förvaltningsavgifter till pensionsspararna. Rabatterna gör att pensionerna blir 10-15 procent högre än vad de skulle ha blivit om avgiftsrabatterna inte fanns. Vi har också genom vår existens bidragit till en prispress på annat fond- och pensionssparande.

- Administrationskostnaderna har varit mycket lägre hos PPM än hos privata fond- och livförsäkringsbolag i Sverige. Denna jämförelse gäller även internationellt. Det har verifierats två år i följd av ett utländskt konsultbolag i en internationell benchmarkingstudie. Dessutom konstaterar man att PPM:s servicenivå har varit hög trots de låga kostnaderna. Låga administrationskostnader innebär ett mervärde för pensionsspararna, eftersom höga administrationskostnader gröper ur pensionskapitalet.
- När det gäller snabbheten i hanteringen så har det inte funnits något annat fondtorg på marknaden som varit snabbare än PPM:s, trots att vi hanterat så många fonder och så mycket kapital.
- PPM har varit en neutral informationsgivare att vända sig till i fond- och pensionsfrågor. Spararna har därmed sluppit både risken för och känslan av att bli påsålda sparprodukter istället för att bli informerade.

Cirkeln sluts

Efter nästan tolv år är det dags att sluta cirkeln. Jag har varit med från den absoluta början när myndigheten byggdes upp – utan några egentliga förebilder och med enbart utkast till lagtext att hålla sig till.

Den verksamhet som PPM byggt upp och som nu lämnats över till Pensionsmyndigheten är effektiv och väl fungerande. Personalen på PPM har trivts och det har funnits en särskild anda på PPM som kännetecknats av vilja, stolthet och entreprenörskap. Fokus har alltid legat på pensionsspararnas bästa.

Premiepensionssparandet är ett välskött sparande som svarar mot de intentioner som fanns i pensionsöverenskommelsen. Det finns ett brett utbud av fonder och genom våra rabattkrav på fondbolagen har vi de senaste åren återfört miljarder till spararnas konton. Premiepensionen blir i år dessutom den del av pensionen som motverkar den automatiska balanseringen, bromsen, i pensionssystemet. Det innebär att premiepensionsdelen bidrar till den riskspridning i systemet som var en av grundtankarna bakom pensionsreformen.

Vi har också gått i mål med de två stora frågor som vi drivit sedan mitten av 2000-talet. Dels har en särskild pensionsmyndighet bildats för all statlig pension, dels har själva premiepensionssystemet vidareutvecklats. Båda dessa frågor har vi drivit för att förbättra och förenkla för pensionsspararna.

Det känns privilegierat att få sluta på detta sätt och jag är övertygad om att det arbete som gjorts på PPM skapat mycket goda förutsättningar för Pensionsmyndighetens fortsatta verksamhet.

Johan Hellman

Generaldirektör

Årsredovisningens innehåll

Läsanvisning - Återrapporteringskrav till regeringen	8
År 2009 i sammandrag	10
Förvaltningsberättelse och resultatredovisning.....	11
PPM:s verksamhet.....	11
Fondförsäkring	17
Traditionell försäkring.....	30
Tillfällig förvaltning	37
Pensionsspararna	42
Samverkan med Försäkringskassan och Pensionsmyndighetsutredningen	47
Ändringar i premiepensionssystemet	50
Avvecklingen av PPM.....	51
Framväxande marknad för tjänster med anknytning till premiepensionssparandet	51
Robustisering av it-stöden.....	53
Resultat och driftskostnader	54
Finansiering och investeringar	57
Kompetensförsörjning.....	59
Risker och Riskhantering	61
Femårsöversikt och sammanställning över väsentliga uppgifter	72
Resultaträkningar	75
Resultatanalys 2009	76
Balansräkningar.....	77
Förändring i eget kapital	78
Kassaflödesanalys	79
Myndighetsinformation.....	81
Styrelsen.....	111

Läsanvisning - Återrapporteringskrav till regeringen

Regeringen har för budgetåret 2009 i regleringsbrevet meddelat krav på återrapportering. Nedan redovisas var i årsredovisningen återrapporteringen sker:

Återrapporteringskrav	Rapporteras i avsnitt
Resultatet	Förvaltningsberättelse
Totalt avgiftsuttag	Fondförsäkring
Totala driftskostnader och uppdelat på kostnadsslag	Resultat och driftskostnader
Myndighetens kostnader för uppbyggnad av en pensionsmyndighet	Resultat och driftskostnader
Hur robustiseringen av it-stöden genomförts	Robustisering av it-stöden
Volymer avseende fondbyten, pensionssparare och pensioneringsärenden	Fondförsäkring Pensionsspararna
Totalt förvaltad kapital	Femårsöversikt och sammanställning över väsentliga uppgifter
Genomsnittålder för uttag av pension	Pensionsspararna
Hur samarbetet med Försäkringskassan och Pensionsmyndighetsutredningen (S2008:05) bedrivits	Samverkan med Försäkringskassan och Pensionsmyndighetsutredningen

PPM har vidare återrapporterat uppdrag som följer av regleringsbrevet enligt följande:

Uppdrag	Redovisning
1. Säkerställa verksamheten inom myndighetens ansvarsområde och medverka till en effektiv övergång av verksamheten till en ny pensionsmyndighet den 1 januari 2010.	I avsnitt <i>Samverkan med Försäkringskassan och Pensionsmyndighetsutredningen</i>
2. Redovisning av i vilken grad den särskilda krediten för handel med fonder utnyttjats under 2008 samt det framtida behovet av en sådan kredit (1 mars 2009) ¹ .	Utgiftsprognos 1 för 2009 (EKO 2009-8)
3. Bistå och löpande samråda med Pensionsmyndighetsutredningen. PPM ska bl.a. överlämna underlag för den del som rör nuvarande PPM för att utredningen ska kunna ta fram ett budgetunderlag för den nya pensionsmyndigheten för 2010-2012.	PPM har löpande samrått med PMU och överlämnat nödvändigt underlag (se sid. 47).
4. Bistå regeringen (Finansdepartementet) i utvecklingsarbeten avseende premiepensionssystemet.	PPM har bistått regeringen.
5. Vidta nödvändiga förberedelser, innefattande nödvändig it-utveckling och kommunikation med allmänheten, inför planerade förändringar av premiepensionssystemet senast den 2 maj 2010.	I avsnitt <i>Ändringar av premiepensionssystemet</i> .
6. Redogöra för hur projektet kompletterande kanaler avseende samverkan med aktörer som tillhandahåller webbaserade tjänster inom premiepensionssystemet har bedrivits, bl.a. mot bakgrund av att tjänsterna inte ska driftsättas innan årsskiftet 2009/2010. Redogörelsen ska innehålla en beskrivning av hur överlämnandet av projektet till Pensionsmyndigheten sker.	I avsnitt <i>Framväxande marknad för tjänster med anknytning till premiepensionssparandet</i> .
Utgiftsprognoser 2009 inklusive myndighetens kostnader för uppbyggnad av en pensionsmyndighet och en prognos för ackumulerad skuld till Riksgäldskontoret avseende räntekontokredit för rörelsekapitalbehov för 2008 och 2009 och användningen av den särskilda krediten enligt 23 § budgetlagen vid fyra tillfällen (2 mars, 18 maj, 6 augusti och 29 oktober).	Utgiftsprognoser (dnr EKO 2009-8, EKO 2009-27, EKO 2009-35 och EKO 2009-46).

¹ Uppdrag i regeringens regleringsbrev för budgetåret 2008 avseende Premiepensionsmyndigheten.

Uppdrag	Redovisning
Organisationsstyrning	
PPM ska förbereda och påbörja avvecklingen av myndigheten och vidta erforderliga åtgärder inför det att PPM avvecklas den 31 december 2009.	I avsnitt <i>Avvecklingen av PPM</i>

År 2009 i sammandrag

- Premiepensionsmyndigheten (PPM) gör bedömningen att myndigheten har nått målen i regleringsbrevet för år 2009.
- Resultatet för budgetåret 2009 uppgick till 547,1 (-100,0) miljoner kronor.
- Genomsnittlig avkastning i fondrörelsen var under år 2009 34,7 (-34,5) procent, medan avkastningen i den traditionella försäkringen uppgick till 4,8 (-2,0) procent.
- Den genomsnittliga årliga avkastningen i premiepensionssystemet har sedan de första inbetalningarna till systemet ägde rum år 1995 varit 3,2(-0,8) procent. Motsvarande avkastning inom inkomstpensionssystemet har beräknats till 2,1 (3,5) procent per år.
- Värdet på 6,2 miljoner pensionssparares fondinnehav uppgick vid årsskiftet till 340 (231) miljarder kronor. Den 31 december hade ca 97 (28) procent av pensionsspararna haft en positiv värdeutveckling på sina konton sedan de inträdde i systemet.
- Tillgångarna i den traditionella försäkringen uppgick till 2,2 (1,7) miljarder kronor vid utgången av året. Andelen personer som valt att ta ut premiepensionen i form av traditionell försäkring under året utgör ca 10 (14) procent.
- Fondbolagens förvaltningsavgifter för år 2009 uppgick till ca 2,2 (2,0) miljarder kronor. Av dessa kommer ca 1,4 (1,2) miljarder kronor att återföras till pensionsspararna, vilket motsvarar en sänkning av den genomsnittliga förvaltningsavgiften från 0,82 (0,79) procent till 0,31 (0,30) procent, dvs. en rabatt på 0,51 (0,49) procentenheter.
- Antalet fondbyten uppgick till 4,5(3,2) miljoner vilket är en ökning med 41 (24) procent jämfört med föregående år.
- Det genomsnittliga månadsbeloppet per person vid uttag av premiepension uppgår till drygt 124 (145) kronor för fondförsäkring och 135 (123) kronor för traditionell försäkring. Totalt har 857,6 (826,3) miljoner kronor betalats ut i premiepension.
- I oktober 2009 beslutade riksdagen att inrätta Pensionsmyndigheten som fr.o.m. den 1 januari 2010 skulle komma att överta all verksamhet från PPM. Som en följd av detta avvecklades PPM den 31 december 2009.
- Riksdagen har beslutat att premiepensionssystemet ska ändras genom att Premiesparfonden (icke-valsalternativet) ska ersättas med ett förvalsalternativ med generationsfundsprofil. Det ska även vara möjligt att aktivt välja förvalsalternativet. De sparare som vill ha statlig förvaltning ska därutöver ges möjlighet att välja andra riskprofiler än de som erbjuds i förvalsalternativet. Riksdagen har även beslutat att bestämmelserna om ett efterlevandeskydd före pensionstid ska tas bort.
- PPM har sedan hösten 2007 arbetat för att etablera en reglerad samverkan med de kommersiella aktörer som tillhandahåller webb-baserade tjänster med anknytning till premiepensionssystemet. PPM har under 2009 tagit fram en färdig it-systemlösning och ett standardavtal mellan PPM och aktörerna. Under senhösten beslutade regeringen att ytterligare analyser av webbaserade tjänster ska genomföras.

Förvaltningsberättelse och resultatredovisning

Styrelsen för Premiepensionsmyndigheten (PPM) ska upprätta en årsredovisning för 2009 enligt lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL) enligt vad som anges i lagen (1998:710) med vissa bestämmelser om Premiepensionsmyndigheten samt i Finansinspektions föreskrifter och allmänna råd (FFFS). Vid upprättandet av årsredovisningen ska även 1 kap. 3 och 4 §§, 2 kap. 5 och 8 §§, 3 kap. förutom andra stycket i 1 §, samt 7 kap. 2 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB) tillämpas. Årsredovisningen ska även innehålla en resultatredovisning och en sammanställning över väsentliga uppgifter samt övriga väsentliga upplysningar (enligt 2 kap. 4 § andra stycket och 5 § samt 3 kap. förutom andra stycket i 1 § (FÅB).

I årsredovisningen har jämförande siffror för år 2008 redovisats inom parentes.

PPM:s verksamhet

PPM var fram t.o.m. den 31 december 2009 försäkringsgivare för premiepensionen i det allmänna ålderspensionssystemet². PPM:s huvudsakliga uppgifter var att hantera individuella konton för pensionsmedel i olika värdepappersfonder, att besluta om och medverka vid utbetalning av pensioner, att tillhandahålla efterlevandeskydd under pensionstid samt att informera om premiepensionssystemet. PPM ansvarade också för den tillfälliga förvaltningen av avgiftsmedel hos Riksgälden. Myndighetens verksamhet bedrevs enligt försäkringsmässiga principer.

Regeringen har beslutat att målet för PPM:s verksamhet var att

- administration och förvaltning av premiepensionerna skulle bedrivas med låga kostnader och till nytta för pensionsspararna,
- de erbjudna försäkringsprodukterna över tiden var för sig skulle bära sina egna kostnader.

PPM bedrev försäkringsrörelse avseende fondförsäkring och traditionell försäkring.

² Ansvaret för premiepensionen och den tillfälliga förvaltningen av avgiftsmedel överfördes till Pensionsmyndigheten den 1 januari 2010.

Finansinspektionen utövade tillsyn över PPM:s verksamhet. Tillsynen var i allt väsentligt densamma som den Finansinspektionen har över försäkringsbolag.

PPM leddes av en styrelse med fullt ansvar inför regeringen. Revisionsutskottet var ett beredningsorgan till styrelsen och bistod i frågor avseende riskbedömningar, internkontroll, extern redovisning, extern revision och internrevision. Generaldirektören ansvarade för och ledde den löpande verksamheten enligt styrelsens direktiv och riktlinjer. Myndighetens centrala förvaltning var lokaliserad till Stockholm. I Söderhamn bedrevs bl.a. kundservice och handläggning av pensionsärenden, viss it-verksamhet samt skanning och dokumenthantering. Medelantalet³ anställda vid myndigheten uppgick under år 2009 till 216 jämfört med 185 under år 2008.

Viktigare händelser under året

Återhämtning i premiepensionssystemet

Under år 2009 har svenska och utländska aktiemarknader utvecklats starkt positivt och premiepensionssparandet har återhämtat sig påtagligt från det börsfall som inträffade hösten 2008. Det första kvartalet karaktäriserades av stora svängningar, med en svagt negativ utveckling totalt sett. Under andra kvartalet vände aktiemarknaderna upp igen och den positiva utvecklingen fortsatte sedan under resterande del av år 2009. Stockholmsbörsens uppgång under året blev 47 procent (OMX SPI). Det kan jämföras med den genomsnittliga utvecklingen i PPM:s fondrörelse som uppgick till 34,7 procent. Det samlade premiepensionsfondkapitalet uppgick per den sista december 2009 till 340 miljarder kronor. Sedan de första inbetalningarna gjordes år 1995 har internräntan (genomsnittlig kapitalviktad avkastning) i systemet varit 3,2 procent per år. Det är en kraftig ökning jämfört med internräntan vid årsskiftet 2008/2009 som uppgick till -0,8 procent.

Pensionsmyndigheten och avvecklingen av PPM

I oktober 2009 beslutade riksdagen att inrätta Pensionsmyndigheten, som från och med den 1 januari 2010 skulle komma att överta all verksamhet från PPM. Som en följd av inrättandet av Pensionsmyndigheten avvecklades PPM per den 31 december 2009.

³ Medelantalet anställda motsvarar antalet årsarbetskrafter enligt ESV:s allmänna råd 2 kap. 4 § FÅB.

Under året har PPM drivit ett särskilt projekt för att förbereda avvecklingen av myndigheten. Från och med den 1 januari 2010 har ansvaret för den fortsatta avvecklingen övertagits av en särskild avvecklingsorganisation, Avvecklingsmyndigheten för Premiepensionsmyndigheten och delar av Försäkringskassan. Avvecklingsorganisationens arbete påbörjades redan den 1 oktober 2009.

Ändringar i premiepensionssystemet

I december 2009 beslutade riksdagen om ändringar i premiepensionssystemet. Ändringarna innebär bl.a. att Premiesparfonden läggs ner och ersätts med ett förvalsalternativ med generationsfondsprofil. Vidare ska sparare som inte vill sätta ihop en fondportfölj på fondtorget ges möjlighet att själva välja annan riskprofil än den som erbjuds i förvalsalternativet. Riksdagen beslutade även att bestämmelserna om ett efterlevandeskydd före pensionstid ska tas bort. Merparten av lagändringarna träder ikraft den 3 maj 2010.

Under året har PPM arbetat med att genomföra nödvändiga förberedelser inklusive it-utveckling och kommunikation med allmänheten så att ändringarna av premiepensionssystemet kan införas i maj 2010. Arbetet har bedrivits i nära samarbete med Sjunde AP-fonden.

Webbaserade tjänster med anknytning till premiepensionssystemet

Sedan hösten 2007 har PPM arbetat med att skapa förutsättningar för en reglerad samverkan med externa aktörer som erbjuder webbaserade tjänster med anknytning till premiepensionssystemet. Under våren 2009 färdigställdes den tekniska lösning som bl.a. skulle möjliggöra för pensionsspararna att få tillgång till sitt premiepensionskonto via externa aktörers webb-platser. Vidare färdigställdes även ett utkast till standardavtal för samverkan mellan PPM och externa aktörer. Under senhösten beslutade regeringen att ytterligare analyser av webbaserade tjänster ska genomföras.

Stora flöden

Tillväxten i premiepensionssystemet kommer att vara betydande under kommande år. Enligt PPM:s prognoser kommer fondernas marknadsvärde i premiepensionssystemet år 2025 att uppgå till 1 500 miljarder kronor. När systemet kan sägas vara fullt infasat år 2035, beräknas marknadsvärdet att uppgå till 2 800 miljarder kronor. Allteftersom kapitalet växer och antalet fondbyten ökar, ökar storleken på kapitalströmmarna in och ut ur fonderna. Kravet på daglig likviditet i kombination med ökad omsättning i premiepensionssystemet kan på sikt bli problematisk för fonderna och

systemet. För att möta denna utveckling har PPM under senhösten 2009 påbörjat ett strategiarbete. Strategin syftar till att ta fram åtgärder på kort och lång sikt för att mildra effekterna av stora in- och utflöden i fonderna. Ett viktigt inslag i strategiarbetet är att en dialog har inletts med fondbranschen.

Fortsatt utveckling av den löpande verksamheten

Under våren 2009 genomförde PPM en ALM-studie. Studien resulterade i att styrelsen beslutade om en reviderad placeringspolicy för den traditionella livförsäkringen som bl.a. innebär att en ny förvaltningsmodell infördes. Den nya förvaltningsmodellen innebär att den statregiska allokeringen mellan räntebärande tillgångar och aktier ska utgå från den traditionella livförsäkringens skuldsida. Det innebär att tillgångarna ska fördelas mellan två portföljer: en skuldmatchningsportfölj och en tillväxtportfölj. Skuldmatchningsportföljen ska säkerställa att PPM vid varje tidpunkt har räntebärande tillgångar som motsvarar de garanterade utfästelserna i den traditionella försäkringen. Överskjutande medel ska placeras tillväxtorienterat med syfte att skapa en långsiktigt god avkastning. Tillväxtportföljen ska enligt styrelsens beslut utgöras av globala aktier.

Under våren fastställdes även en reviderad placeringspolicy för den tillfälliga förvaltningen. Enligt den nya placeringspolicyn ska det förvaltade kapitalet i den långa portföljen över tid motsvara ungefär tio månaders preliminärt överförda pensionsrätter för föregående intjänande år och resterande medel ska placeras i betalningsberedskapen. Placeringar i den långa portföljen får ske i nominella statsobligationer med en återstående löptid om högst tolv år. Placeringar i betalningsberedskapen får ske på konto i Riksgälden eller i statsskuldsväxlar. Delar av tillgångarna i den tillfälliga förvaltningen får användas för återköpstransaktioner, i syfte att höja avkastningen i den tillfälliga förvaltningen. Enligt övergångsbestämmelser ska den nya policyn införas successivt genom att de nuvarande reala obligationsinnehaven fasas ut i takt med att obligationerna förfaller.

Sommaren 2009 slutfördes den robustisering av PPM:s it-stöd som påbörjades år 2007. Bakgrunden till behovet av robustisering var bl.a. att systemen blivit mer komplexa, att ärende- och datamängderna har ökat och att kraven på tillgänglighet har höjts. Robustiseringsarbetet har bestått i ett stort antal it-aktiviteter av olika slag. Arbetet har resulterat i förbättrad prestanda och tillgänglighet, förenklad hantering, ökad säkerhet och uppdatering av plattformarna. En mindre del av de planerade aktiviteterna har överlämnats till den ordinarie systemförvaltningen för fortsatta åtgärder.

Återföring av medel till pensionsspararna samt avgiftsuttag

I maj 2009 återfördes återbetalda fondavgifter (rabatter), arvsvinster och minskningsmedel till pensionsspararna till ett värde av 1 929 (2 174) miljoner kronor.

Samtidigt belastades pensionsspararnas konton med myndighetens avgiftsuttag för 2009. Det totala avgiftsuttaget uppgick till 451 (440) miljoner kronor, vilket motsvarar 0,19 (0,16) procent av det förvaltade kapitalet.

Begränsningsregeln för högsta tillåtna antal fonder

PPM beslutade under våren 2008 om en skärpning av begränsningsregeln för det högsta antal fonder som samtidigt får registreras i premiepensionssystemet av en förvaltargrupp eller koncern. Beslutet innebar en sänkning från 50 till 25 fonder. Som en konsekvens av ändringen upphävde PPM tidigare meddelade dispenser. PPM:s beslut överklagades till länsrätten, som i juni 2009 konstaterade att PPM haft rätt att besluta om att högst 25 fonder får registreras för varje förvaltargrupp. Länsrätten beslutade även att de tidigare meddelade dispenserna ska kvarstå. Efter en samlad bedömning valde PPM att inte överklaga till kammarrätten.

Under 2007 beslutade PPM att avslå en begäran om dispens från den då gällande begränsningsregeln. Efter det att PPM:s beslut prövats i både länsrätt och kammarrätt beslutade regeringsrätten i november 2009 att inte meddela prövningstillstånd, vilket innebär att PPM:s beslut att neka dispens står fast.

När rättsläget kring begränsningsregeln nu klarnat något blir det en uppgift för Pensionsmyndigheten att inleda arbetet med nödvändiga anpassningar i de olika bolagens utbud av fonder inom premiepensionssystemet.

Tjänsteexport

PPM har kunnat bedriva tjänsteexport inom myndighetens kunskapsområde. PPM har inte bedrivit någon tjänsteexport under år 2009.

Bedömning av måluppfyllelse

PPM gör bedömningen att den ordinarie löpande verksamheten ända fram till sista dagen har bedrivits med samma höga kvalitet, effektivitet och säkerhet som under tidigare år. Dessutom har den löpande verksamheten vidareutvecklats på flera områden.

PPM gör bedömningen att myndigheten på ett avgörande sätt har bidragit i uppbyggnads- och utbildningsarbetet så att Pensionsmyndigheten framgångsrikt kunde starta sin verksamhet vid årsskiftet. Den målbild som PPM:s styrelse fastställde inför år 2009 har uppfyllts. Målbilden var att PPM vid utgången av 2009 skulle lämna över effektiva och väl fungerande arbetsprocesser, en personal med fokus på pensionsspararna, förändringsvilja och hög kompetens samt it-stöd med hög prestanda som var stabila och säkra och inte skulle kräva några större ändringsåtgärder under Pensionsmyndighetens första år. Parallellt med detta har alla åtgärder, såväl praktiska som formella, vidtagits för att kunna avveckla PPM och föra över verksamheten i Pensionsmyndigheten.

När det gäller större utvecklingsprojekt har PPM tillsammans med Sjunde AP-fonden påbörjat det omfattande arbetet med att genomföra de av riksdagen beslutade ändringarna i premiepensionssystemet. Arbetet ligger enligt plan och har lämnats över till Pensionsmyndigheten. Inom ramen för 2 K-projektet har PPM utvecklat en teknisk lösning och utarbetat ett standardavtal avseende de kommersiella aktörer som tillhandahåller webbaserade tjänster med anknytning till premiepensionssystemet.

Mot bakgrund av ovanstående gör PPM den samlade bedömningen att myndigheten har nått målen inom tilldelade medelsramar.

Fondförsäkring

Fondförsäkring är den del av PPM:s verksamhet som omfattar placeringen av pensionsspararnas fastställda pensionsrätter. Lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension (LIP) föreskriver att medel som motsvarar fastställda pensionsrätter för premiepension ska fonderas och att pensionsspararna ska ha möjlighet att själva bestämma hur de fonderade medlen skall förvaltas för deras räkning.

Fondutbudet

Alla fonder som är registrerade hos Finansinspektionen och som uppfyller kraven i UCITS-direktivet (85/611/EEG med senare ändringar) får registreras i premiepensionssystemet. Därutöver ska den fondförvaltare som önskar delta, acceptera de villkor som PPM har ställt upp för deltagande avseende daglig handel, rabatt på förvaltningsavgiften, rapportering av kurser m.m.⁴

I premiepensionssystemet var den 31 december 2009 88 (83) fondförvaltare registrerade med tillsammans 777 (773) fonder. Under 2009 har 11 (3) nya fondförvaltare registrerats i systemet medan 6 (6) fondförvaltare har avregistrerats.

Inflöde av kapital

I december 2009 placerades de fastställda pensionsrätterna för intjänandeåret 2008 i premiepensionssystemet. Premieinkomsten för året uppgick till 29,6 (28,6) miljarder kronor. Enligt PPM:s bedömning kommer år 2010 premieinkomsten uppgå till 30,8 miljarder kronor.

Under året uppgick utflödet ur fondförsäkringsrörelsen till 1 142 (1 200) miljoner kronor, varav 737 (734) miljoner kronor avsåg pensionsutbetalningar och 405 (473) miljoner kronor överförts från fondförsäkringen till den traditionella försäkringen. Enligt PPM:s bedömning beräknas utflödet år 2010 att bli 2 218 miljoner kronor, varav 1 415 miljoner kronor utgör pensionsutbetalningar och 803 miljoner kronor beräknas överföras till den traditionella försäkringen.

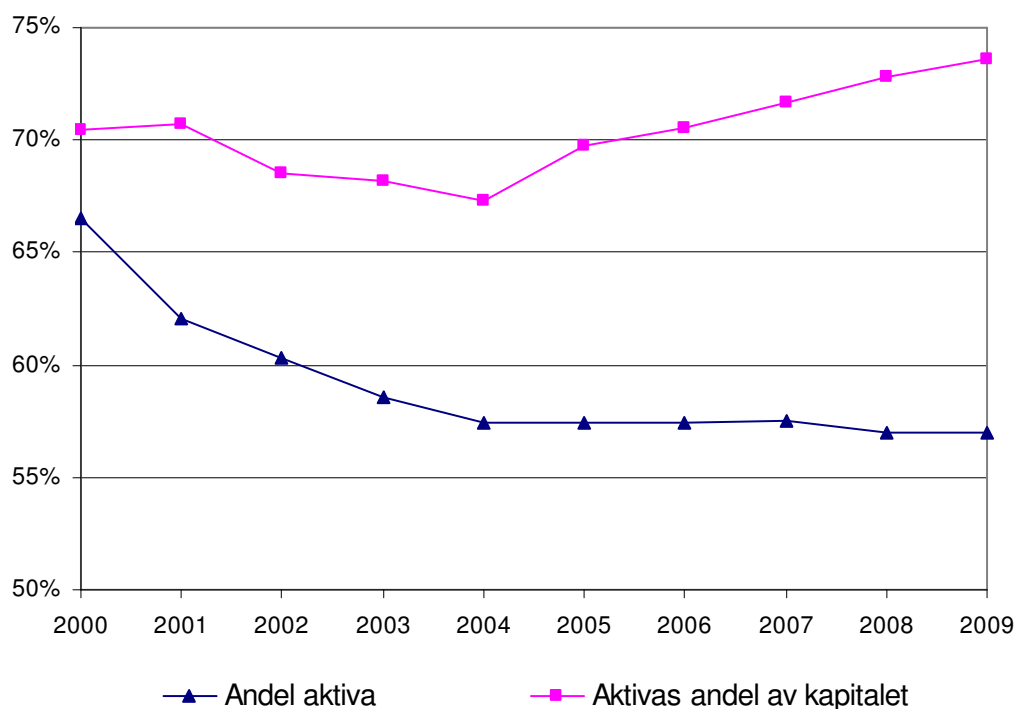
I december 2009 tillkom 177 704 (182 048) nya pensionssparare i premiepensionssystemet. Deras pensionsrätter motsvarade 271 (279) miljoner

⁴ Villkoren framgår av det samarbetsavtal som upprättas mellan PPM och det fondbolag som önskar ansluta sig till premiepensionssystemet.

kronor. Tillsammans med övriga pensionssparares pensionsrätter ingår de i PPM:s tillfälliga förvaltning fram till dess att pensionsrätterna placeras i fonder. Pensionsspararna tilldelas den ränta som förvaltningen genererar för motsvarande tid.

Pensionsspararnas val

Figur 1 visar utvecklingen av andelen aktiva pensionssparare⁵ samt deras andel av pensionskapitalet. Punkterna i diagrammet visar förhållandet per den 31 december varje år. Fram till år 2004 minskar andelen aktiva. Därefter förändras trenden och andelen aktiva har sedan 2004 legat runt 57 procent. För 2009 uppgår de aktiva pensionsspararnas andel till 56 (57) procent. De aktivas andel av kapitalet ökar däremot för femte året i rad. Deras andel av kapitalet uppgick vid slutet av 2009 till 73,6 (72,8) procent. Förklaringen är att de aktivas pensionsrätter i genomsnitt är högre och att de som byter från Premiesparfonden till en egen vald portfölj har högre behållning på pensionskontot jämfört med dem som väljer att ligga kvar i Premiesparfonden.

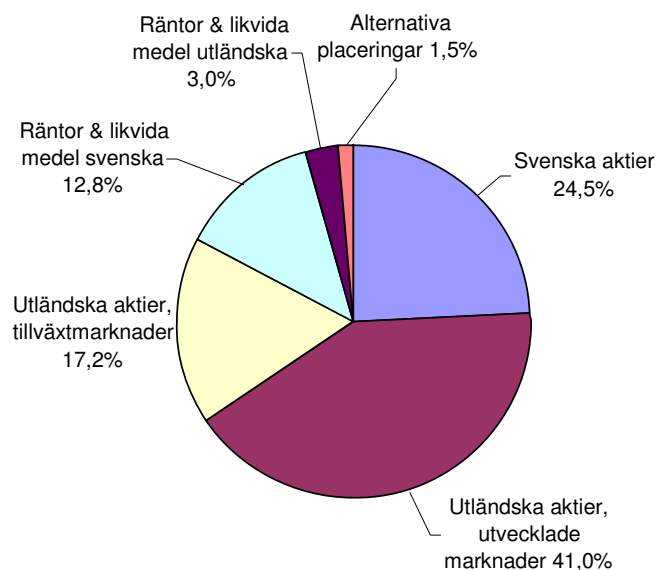
Figur 1. Andelen aktiva pensionssparare och deras andel av fonderat kapital för åren 2000-2009.

⁵ Pensionssparare som gjort ett aktivt fondval vilket innebär att medlen inte är placerade i Premiesparfonden.

Den 31 december 2009 hade totalt 6,2 (5,9) miljoner pensionssparare ett fondinnehav i premiepensionssystemet till ett marknadsvärde om 340,2 (230,6) miljarder kronor. Av detta kapital var 26,4 (27,2) procent placerat i Premiesparfonden som förvaltas av Sjunde AP-fonden. Fondens strategiska tillgångsfördelning innebär att 82 procent av tillgångarna placeras i aktier (varav 20 procent i svenska aktier, 10 procent i tillväxtmarknader och 52 procent i globala aktier), 8 procent i räntebärande värdepapper (varav 4 procent i svenska realränteobligationer, 2 procent i nominella amerikanska statsobligationer och 2 procent i nominella brittiska statsobligationer) samt 10 procent i alternativa placeringar (varav 8 procent i riskkapitalfonder och 2 procent i hedgefonder).

Börsuppgången under 2009 ledde till att fördelningen av fondkapitalet mellan aktier och räntebärande värdepapper i premiepensionssystemet förändrades. Andelen räntebärande värdepapper i fondrörelsen sjönk under 2009 och var vid årsskiftet 7 procentenheter lägre jämfört med samma tidpunkt föregående år.

Fondkapitalet i hela premiepensionssystemets fondrörelse inklusive Premiesparfonden, fördelar sig med 58,3 (52,3) procent i globala aktier, varav 17,2 (8,3) procent tillväxtmarknader och 41,1 (44,0) procent utländska utvecklade marknader, 24,5 (22,4) procent är placerade i svenska aktier, 15,8 (23,0) procent i räntebärande värdepapper och likvida medel och 1,5 (2,3) procent i alternativa placeringar (i huvudsak hänförliga till placeringar i Premiesparfonden och Premievals-fonden).

Figur 2. Fondkapitalet, inklusive Premiesparfonden, fördelat på aktier och räntebärande värdepapper per 31 december 2009.

Av tabell 1 framgår fördelningen av pensionsspararnas fondkapital på de fyra fondtyperna aktie-, bland-, generations- och räntefonder samt Premiesparfonden.

	Förvaltad kapital per den 31 december 2009		Förvaltad kapital per den 31 december 2008		Förvaltad kapital per den 31 december 2007	
	Miljarder kronor	Procent	Miljarder kronor	Procent	Miljarder kronor	Procent
Aktiefonder	179,0	53	105,2	47	162,8	53
Blandfonder	11,7	4	9,7	4	9,9	3
Generationsfonder	38,5	11	28,9	13	35,3	12
Räntefonder	21,3	6	24,2	9	12,9	4
Premiesparfonden	89,7	26	62,6	27	87,4	28
Totalt	340,2	100	230,6	100	308,3	100

Tabell 1. Fondplaceringarnas marknadsvärde per fondtyp per den 31 december 2007-2009.

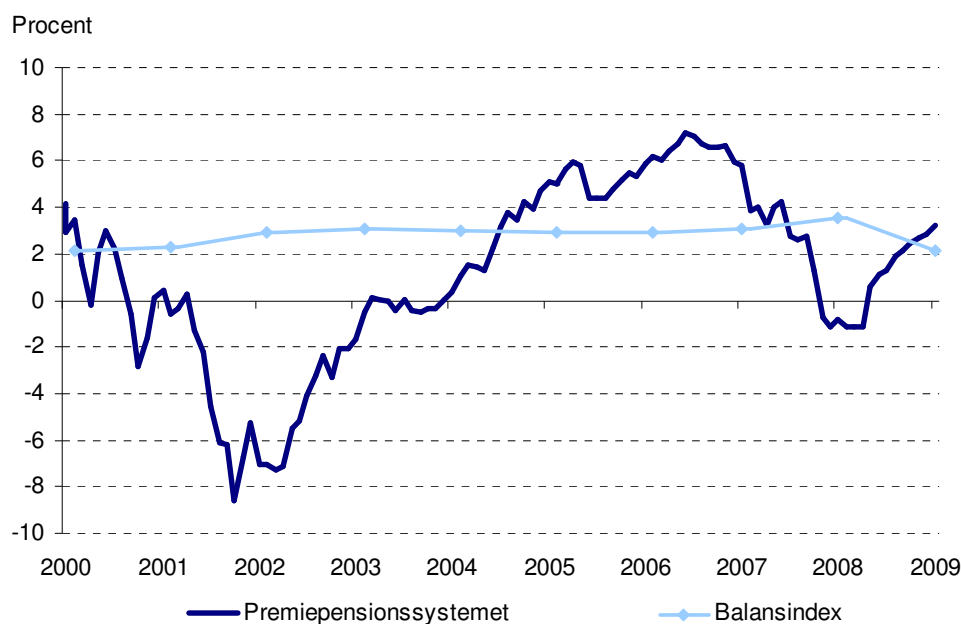
Tabell 2 visar att fördelningen av fondkapitalet mellan män och kvinnor är relativt konstant över tid. För 2009 kan man dock notera en liten ökning av männens andel av det totala kapitalet med en procentenhet. Kvinnors andel av kapitalet har sjunkit till 44 procent och är därmed på samma nivå som år 2007.

	Förvaltad kapital per den 31 december 2009		Förvaltad kapital per den 31 december 2008		Förvaltad kapital per den 31 december 2007	
	Miljarder kronor	Procent	Miljarder kronor	Procent	Miljarder kronor	Procent
Kvinnor	150,7	44	102,8	45	135,7	44
Män	189,5	56	127,8	55	172,6	56
Totalt	340,2	100	230,6	100	308,3	100

Tabell 2. Fondplaceringarnas marknadsvärde fördelat på kvinnor och män, år 2007 – 2009.

Värdeutveckling

I figur 3 visas den genomsnittliga årliga avkastningen i premiepensions-systemet, mätt som internränta (IR) sedan de första inbetalningarna till systemet gjordes. Kurvan i figuren visar den genomsnittliga årsavkastningen sedan 1995 som uppgick till 3,2 (-0,8) procent 2009. I beräkningen har resultatet i den tillfälliga förvaltningen inkluderats men inte resultatet i PPM:s traditionella försäkring.

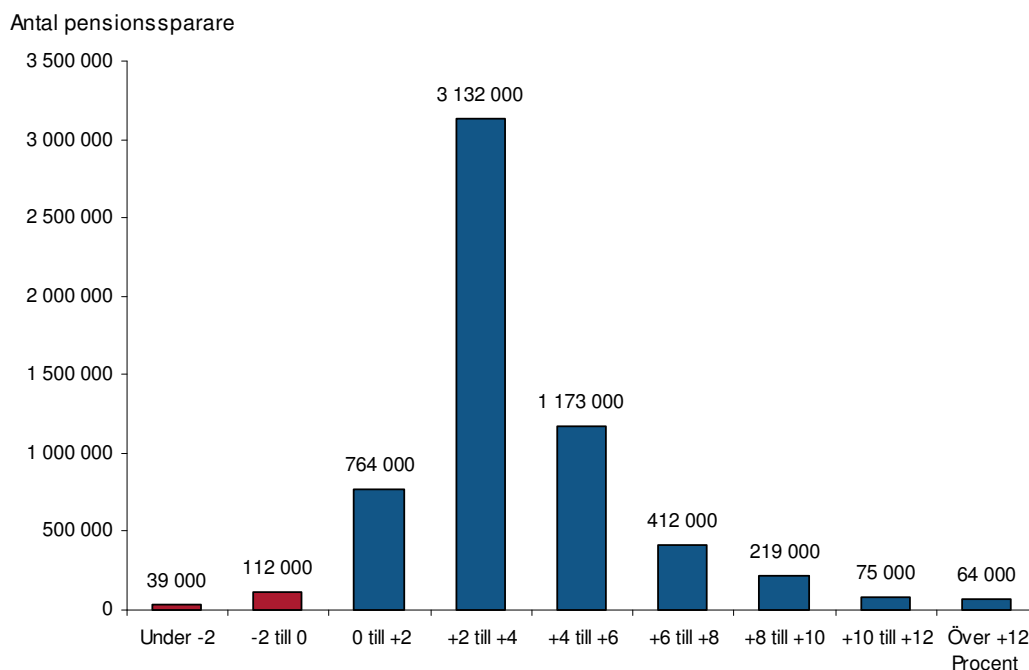

Figur 3. Kapitalviktad årsavkastning (IR) sedan 1995, Premiepensionssystemet åren 2000-2009.

Den genomsnittliga avkastningen kan jämföras med om avkastningen istället hade beräknats med hjälp av balansindex. Internräntan hade vid en sådan beräkning under samma period i genomsnitt uppgått till 2,1 (3,5)

procent per år.⁶ Balansindex används för att räkna upp pensionsrätterna i inkomstpensionssystemet. Under den aktuella perioden har således den genomsnittliga avkastningen per år varit 1,1 procentenheter högre i premiepensionssystemet än uppräkningsen i inkomstpensionssystemet. Det kan jämföras med föregående år då den genomsnittliga avkastningen var 4,5 procentenheter lägre i premiepensionssystemet jämfört med uppräkningsen av inkomstpensionssystemet.

I figur 4 visas antalet pensionssparare fördelat på olika nivåer av årlig genomsnittlig avkastning på det pensionssparade beloppet, mätt som internränta⁷. Av figuren framgår att avkastningen har varit positiv för en majoritet av pensionsspararna per 31 december 2009. Cirka 97 (28) procent av pensionsspararna hade vid årsskiftet 2009/2010 en positiv avkastning och den genomsnittliga kontobehållningen var 55 909 (40 667) kronor.

Figur 4. Antal pensionssparare grupperade på olika nivåer av kapitalviktad årsavkastning, IR, sedan inträdet i systemet (tidigast 1995) fram till den 31 december 2009.

⁶ I syfte att erhålla jämförbarhet med PPM:s resultat har en internränteberäkning gjorts också för utvecklingen av balansindex. Beräkningen har utförts på följande sätt: De årliga kassaflödena i premiepensionssystemet har "investerats" i balansindex i början på varje år varvid ett fiktivt resultat har erhållits. Detta resultat har tillsammans med kassaflödena varit ingående parametrar i internränteberäkningen. I beräkningen har antagits att inbetald pensionsavgift har gett motsvarande pensionsrätt krona för krona redan från 1995 vilket blev verklighet först från år 2000.

⁷ Beräkningarna är baserade på ett stickprov om drygt 16 000 individer.

Risken i fondrörelsen mäts som volatiliteten⁸ i fondernas avkastning. Det är ett mått på hur värdet i fonderna har varierat över tiden. Volatilitet mäts i procentenheter och ju högre tal desto högre risk. Under 2009 minskade risken från 22,3 till 14,4 procentenheter. Orsaken till att risken i fondrörelsen sjönk med 7,9 procentenheter under 2009 beror på att aktiemarknaden stabiliserades under första kvartalet och därefter följde en stabil börsuppgång under resten av året. Den genomsnittliga risken för perioden 2001-2009 var 15,5 (15,4) procentenheter.

Värdeutvecklingen i fondrörelsen under år 2009 uppgick till 80,5 (-106,2) miljarder kronor. Den genomsnittliga avkastningen i PPM:s fondrörelse var 34,7 (-34,5) procent under år 2009 mätt som tidsviktad avkastning⁹. Sedan fondrörelsens start år 2000 är den genomsnittliga årliga avkastningen plus 0,3 (-3,5) procent mätt som tidsviktad årsavkastning.

Värdet i Premiesparfonden steg med 35,1 procent under året. Det kan jämföras med en nedgång på minus 36 procent under 2008. För dem som hade sina pensionsmedel placerade i Premiesparfonden under 2009 innebar det att de hade i genomsnitt 0,5 procentenheter högre avkastning jämfört med dem som hade egna valda portföljer.

Fondernas prestationer

När PPM utvärderar fondernas prestation jämförs värdeutvecklingen i en viss fond med den genomsnittliga värdeutvecklingen i ett jämförbart index. Alla fonder inom en viss kategori är kopplade till ett visst index som PPM har valt ut.

Fonderna som ingår i premiepensionssystemet är indelade i fyra fondtyper: aktiefonder, blandfonder, generationsfonder och räntefonder. Fonderna är därefter indelade i kategorier, totalt 35 stycken. En kategori omfattar alla fonder med samma investeringsinriktning.

I premiepensionssystemet finns knappt 800 fonder. Statistiskt borde den genomsnittliga fondavkastningen för alla fonder i systemet hamna i nivå med index. I praktiken visar det sig att majoriteten av fonderna presterar sämre än sitt jämförelseindex. En förklaring till detta är att

⁸ Standardavvikelsen för avkastningen i PPM-index.

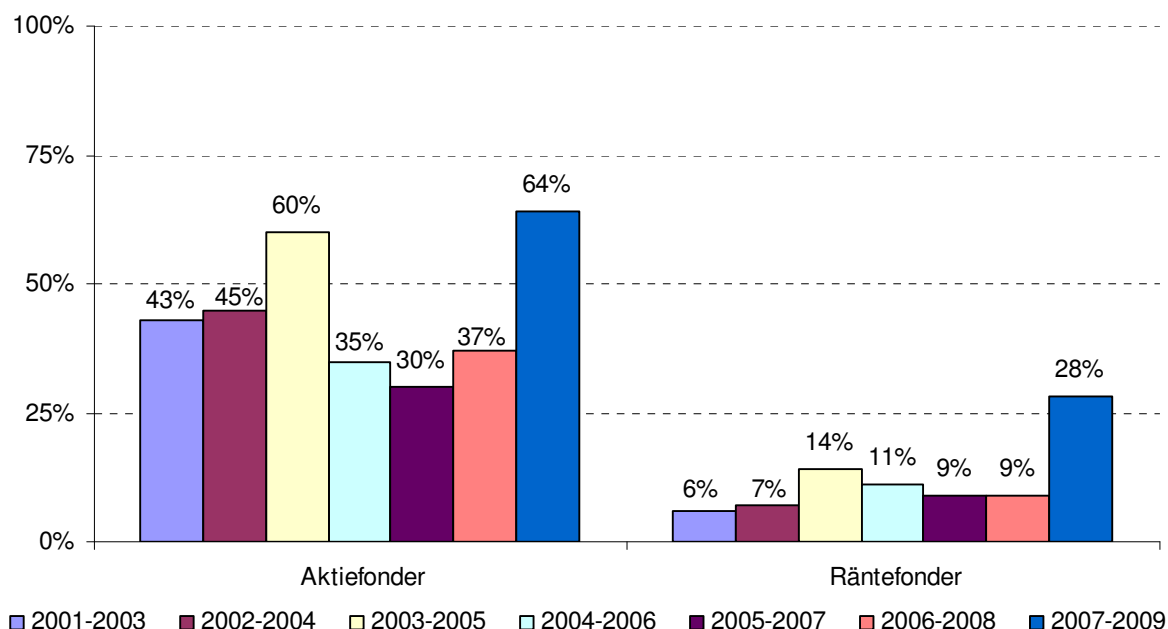
⁹ Avkastningen mäts som tidsviktad avkastning. Det visar avkastningen på en krona som satts in i början på perioden. Hänsyn har inte tagits till om kapitalets storlek förändrats under perioden. Det faktum att kapitalet varit stort i slutet av perioden då avkastningen har varit god har inneburit att internräntan (som är ett kapitalviktat mått) under perioden har haft en högre avkastning än den tidsviktade avkastningen för samma period.

förvaltningskostnader belastar fondernas avkastning men inte jämförelseindex.

Bland aktiefonderna presterade 64 procent av fonderna bättre än sitt jämförelseindex för perioden 2007 – 2009, se figur 5. Bäst presterade fonderna i kategorierna Europa/Euroland, Ryssland, Norden, Asien och Fjärran östern och IT och kommunikation. Sämst presterade fonderna i kategorierna Sverige index, Bioteknik, Japan och Kina.

Bland räntefonderna har 72 procent av fonderna lägre avkastning än index.

För bland- och generationsfonder, där tillgångsallokeringen skiljer sig kraftigt åt, är det inte möjligt att på samma sätt som för aktie- och räntefonder jämföra med index.

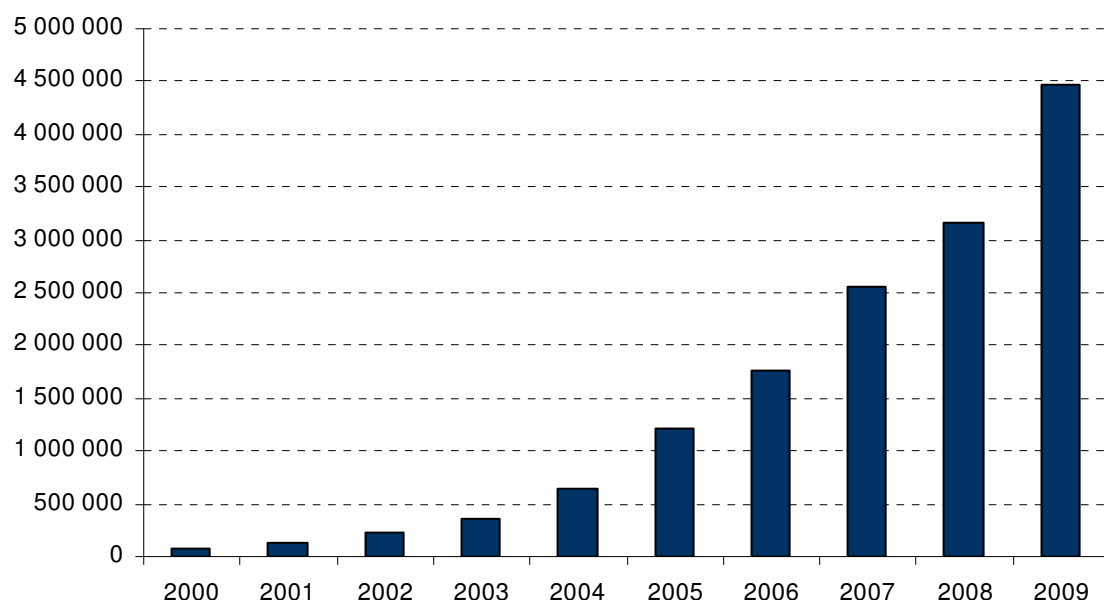
Figur 5. Andel av fonderna i premiepensionssystemet som presterat bättre än respektive fondtyps jämförelseindex.

Fondbyten

Totalt genomfördes 4,5 (3,2) miljoner fondbyten under år 2009 och de genomfördes till 99,8 (99,4) procent via PPM:s webbplats. Endast en marginell del av fondbytena, 0,2 procent, gjordes via blankett. Inga fondbyten gjordes via talsvar eftersom den kanalen stängdes i november 2008. Antalet fondbyten har ökat över tiden vilket framgår av figur 6. Den procentuella ökningen av fondbyten under 2009 blev avsevärt högre jämfört

med 2008 och ökningen uppgick till 41 (24) procent. En stor del av ökningen de senare åren kan tillskrivas de förvaltningsföretag som under senare år regelbundet genomför fondbyten åt sina kunder.

Antal fondbyten

Figur 6. Antal fondbyten per år initierade av pensionssparare under åren 2000–2009.

Under 2009 bytte något fler än 890 000 (722 000) personer fonder vid åtminstone ett tillfälle. Det innebär att andelen pensionssparare som har genomfört fondbyten under år 2009 har ökat med tre procentenheter till drygt 15 (12) procent jämfört med 2008. I gruppen som endast genomförde ett fondbyte har däremot antalet pensionssparare minskat. Under 2009 genomförde 230 000 personer ett (1) fondbyte och det är en minskning med 26 000 personer jämfört med 2008. Största ökningen av antalet pensionssparare som gjorde fondbyten finns i den grupp som gjorde 11 till 20 fondbyten. I den gruppen bytte 100 000 pensionssparare fonder under 2009 jämfört med 44 000 under 2008. Procentuell innebär det en ökning med 128 procent jämfört med 2008. Flest pensionssparare återfinns i gruppen som gjorde 3–5 fondbyten per år. I den gruppen var det 261 000 pensionssparare som bytte fonder under 2009.

I tabell 3 visas antalet pensionssparare som under åren 2007 till 2009 genomfört fondbyten, fördelat på kön och antal byten. Generellt har män varit något mer aktiva än kvinnor, dels är det totalt sett fler män än kvinnor som har genomfört minst ett fondbyte, dels har männen genomfört fondbyten något oftare än kvinnorna.

Antal fondbyten	Antal pensionssparare 2009			Antal pensionssparare 2008			Antal pensionssparare 2007		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
1	109	121	230	126	130	256	177	184	361
2	47	53	100	38	43	81	42	53	95
3-5	127	135	262	86	94	180	82	99	181
6-10	87	104	191	68	84	152	47	61	108
11-20	46	54	100	19	25	44	11	16	27
>20	4	5	9	3	5	8	2	3	5
Totalt	420	472	892	340	381	721	361	416	777

Tabell 3. Antal pensionssparare som genomfört fondbyten uppdelat på frekvens och kön under åren 2007-2009 (angivet i tusental).

Tabell 4 visar antalet fondbyten i olika åldersintervall de tre senaste åren. I stort sett är andelarna av pensionssparare som har gjort fondval under de tre senaste åren konstant. Man kan dock notera en viss förskjutning av antal fondbyten till gruppen yngre än 30 år. I den gruppen har både kvinnor och män ökat sin andel med två procentenheter under 2009. I motsvarande grad har gruppen över 50 år minskat sin andel av fondbytena med två procentenheter.

Ålder, år	Antal pensionssparare som genomfört byten 2009				Antal pensionssparare som genomfört byten 2008				Antal pensionssparare som genomfört byten 2007			
	Kvinnor	Andel, procent	Män	Andel, procent	Kvinnor	Andel, procent	Män	Andel, procent	Kvinnor	Andel, procent	Män	Andel, procent
<30	53	6	61	7	31	4	36	5	30	4	36	5
30-50	214	24	247	28	173	24	202	28	185	24	222	28
>50	153	17	164	18	136	19	143	20	146	19	158	20
Totalt	420	47	472	53	340	47	381	53	361	46	416	54

Tabell 4. Antal och andel pensionssparare som genomfört fondbyten uppdelat på ålder och kön under åren 2007-2009 (angivet i tusental och procent).

Avgifter

Under året uppgick PPM:s avgiftsuttag till 0,19 (0,16) procent av värdet på pensionsspararnas fondinnehav. Det motsvarar 451 (440) miljoner kronor. Avgiftsuttaget ska täcka myndighetens administrationskostnader och amorteringar.

För att tillförsäkra pensionsspararna låga kostnader är förvaltarna, förpliktade att lämna rabatt på fondernas ordinarie avgifter.

Rabatterna beräknas individuellt men generellt gäller att bolag som förvaltar mycket kapital betalar en högre rabatt än bolag med ett mindre förvaltningskapital. Till grund för beräkningen ligger det totala kapitalet

som ett fondbolag har i premiepensionssystemet och inte PPM:s innehav i respektive fond.

Pengarna som PPM får in från fondbolagen återförs till de fondsparare som har eller har haft innehav i fonden, under den tid som rabatten avser.

Rabatten är progressiv och beräknas för olika intervall. Inom varje intervall finns ett fritt kostnadsuttag som uppgår till 0,10 procent för räntefonder och 0,15 procent för övriga fonder där PPM inte kräver rabatt. Tanken bakom PPM:s rabattmodell är att det finns stordriftsfördelar vid kapitalförvaltning som bör komma pensionsspararna till godo.

PPM fakturerar fondbolagen kvartalsvis i efterskott. Pengarna återförs till pensionsspararna under efterföljande år. I maj 2009 återfördes totalt 1 281 (1518) miljoner kronor till pensionsspararna. Av dessa placerades 1 279 (1516) miljoner kronor i fondförsäkringen och 1,5 (2,0) miljoner kronor i den traditionella försäkringen.

Totalt fick fondbolagen in nästan 2,2 (2,0) miljarder kronor i förvaltningsavgifter under 2009. Ungefär 1,4 (1,2) miljarder kronor kommer att återföras till pensionsspararna i form av rabatter under 2010. I procent motsvarade det en genomsnittlig sänkning av förvaltningsavgiften från 0,82 (0,79) procent till 0,31 (0,30) procent, dvs. en rabatt på 0,51 (0,49) procentenheter. Rabatten innebär att pensionerna blir 10-15 procent högre än vad de skulle ha blivit om rabatterna inte funnits.

I tabell 5 redovisas de genomsnittliga förvaltningsavgifterna i procent för respektive fondtyp och för Premiesparfonden, efter att rabatten har dragits av.

Fondtyp	Förvaltnings- avgift i procent utan avdrag, 2009	Förvaltnings- avgift i procent efter återförda rabattmedel, 2009	Förvaltnings- avgift i procent efter återförda rabattmedel, 2008	Förvaltnings- avgift i procent efter återförda rabattmedel, 2007
Aktiefonder	1,37	0,45	0,47	0,45
Blandfonder	0,70	0,27	0,28	0,30
Generationsfonder	0,60	0,22	0,22	0,24
Räntefonder	0,46	0,19	0,17	0,23
Premiesparfonden	0,15	0,15	0,15	0,15
Totalt	0,82	0,31	0,30	0,33

Tabell 5. Förvaltningsavgiften i procent per fondtyp under åren 2007-2009.

Av tabell 6 framgår avgifterna i kronor för respektive fondtyp och Premiesparfonden efter det att rabatten har dragits av.

Fondtyp	Förvaltnings- avgift i miljoner kronor utan avdrag, 2009	Förvaltnings- avgift i miljoner kronor efter återförda rabattmedel, 2009	Förvaltnings- avgift i miljoner kronor efter återförda rabattmedel, 2008	Förvaltnings- avgift i miljoner kronor efter återförda rabattmedel, 2007
Aktiefonder	1 656	541	525	670
Blandfonder	181	71	27	29
Generationsfonder	193	71	67	77
Räntefonder	98	40	32	25
Premiesparfonden	106	106	107	123
Totalt	2 234	829	758	924

Tabell 6. Förvaltningsavgiften i kronor per fondtyp under åren 2007-2009.

Av tabell 7 framgår totalt avgiftsuttag från pensionsspararna.

	2009	2008	2007
PPM:s administrationsavgift	0,19	0,16	0,13
Förvaltningsavgift	0,31	0,30	0,33
Totalt	0,50	0,46	0,46

Tabell 7. Totalt avgiftsuttag från pensionsspararna, 2007-2009.

Nedan, i tabell 8, redovisas det totala kostnadsuttaget inklusive PPM:s kostnader.

Kostnadsuttag	2009 Kostnader, miljoner kronor	2009 Procent av förvaltad kapital	2008 Kostnader, miljoner kronor	2008 Procent av förvaltad kapital	2007 Kostnader, miljoner kronor	2007 Procent av förvaltad kapital
Förvaltningsavgifter brutto	2 234	0,82	2 004	0,79	2 375	0,84
Rabatter förvaltningsavgifter	-1 405	0,51	-1 246	-0,49	-1 451	-0,51
Förvaltningsavgifter netto	829	0,31	758	0,30	924	0,33
Administrativa ersättningar till andra myndigheter ¹⁰	70		63		52	
PPM:s driftskostnader	270		236		220	
PPM:s finansiella netto	-4		133		46	
PPM:s kostnader ¹¹	336	0,12	432	0,17	318	0,11
Summa kostnader	1 165	0,43	1 190	0,47	1 242	0,44
<i>Beräknat courtage¹²</i>	<i>565</i>	<i>0,21</i>	<i>592</i>	<i>0,23</i>	<i>713</i>	<i>0,25</i>
Genomsnittligt förvaltad kapital	270 173		254 336		283 972	

Tabell 8. Kostnadsuttag i fonderna inklusive PPM:s driftskostnader för 2009, 2008 och 2007.

I kronor räknat ökade förvaltningsavgiften (före rabatter) jämfört med föregående år. Det beror huvudsakligen på att det genomsnittliga förvaltade kapitalet ökade under året till 270 (254) miljarder kronor.

Förvaltningsavgiften efter rabatt ökade till 829 (758) miljoner under 2009. Fondavgifterna som andel av genomsnittligt förvaltad kapital har ökat, från 0,30 till 0,31 procent mellan 2008 och 2009. Det motsvarar en ökning av nettoavgiften på ca 71 miljoner kronor.

¹⁰ Avser ersättning till Skatteverket, Försäkringskassan och Kronofogdemyndigheten för premiepensionens andel av administrationen av den allmänna pensionen. Detta avser i huvudsak uppbörd och fastställande av pensionsgrundande inkomst.

¹¹ Redovisat avgiftsuttag har beräknats utifrån genomsnittligt förvaltad kapital. Det kan jämföras med det verkliga avgiftsuttaget som görs från pensionsspararna i maj varje år och som för år 2009 uppgick till 0,19 procent, år 2008 till 0,16 procent och år 2007 till 0,13 procent.

¹² Med courtage avses framför allt transaktionskostnader på aktiemarknaden. Dessa kostnader redovisas inte i denna tabell. Här redovisas endast kostnader i de fonder som rapporterar så kallad total kostnadsandel (TKA) till PPM. Dessa fonder innehåller ca 95 procent av kapitalet i premiepensionssystemet. Beloppen inkluderar också räntekostnader och kupongskatt i fonderna.

Traditionell försäkring

PPM ansvarar för förvaltningen av medel när en pensionssparare väljer traditionell försäkring under pensionstiden. Traditionell försäkring innebär att PPM garanterar livsvarig utbetalning av ett visst månadsbelopp och, om kapitalförvaltningen ger överskott, ett tilläggsbelopp. Antalet pensionssparare som valt traditionell försäkring var ca 81 000 (70 000). Ökningstakten mellan 2009 och 2008 har minskat jämfört med ökningstakten 2008/2007.

PPM har uppdragit åt Kammarkollegiet att sköta den löpande administrationen av kapitalförvaltningen. Myndigheten rapporterar sedan tre år tillbaka enligt Finansinspektionens trafikljusmodell. Rapporteringen till Finansinspektionen har skett i god tid och enligt gällande regelverk.

Inflöde av kapital

Premieinkomsten för den traditionella försäkringen uppgick år 2009 till 497,2 (564,7) miljoner kronor, varav 405,0 (473,4) miljoner kronor avsåg byten från fondförsäkring till traditionell försäkring. Av föregående års premieinkomst avsåg 90,7 (89,3) miljoner kronor nya pensionsrätter. De nya pensionsrätterna placerades i december 2009. Enligt PPM:s bedömning beräknas premieinkomsten för år 2010 uppgå till 896 miljoner kronor.

Utflödet från den traditionella försäkringen uppgick till 124,3 (72,8) miljoner kronor. PPM:s bedömning är att utflödet år 2010 kommer att uppgå till 168 miljoner kronor.

Värdet på de totala tillgångarna inom den traditionella försäkringen uppgick till 2 211,9 (1 738,5) miljoner kronor per den 31 december 2009.

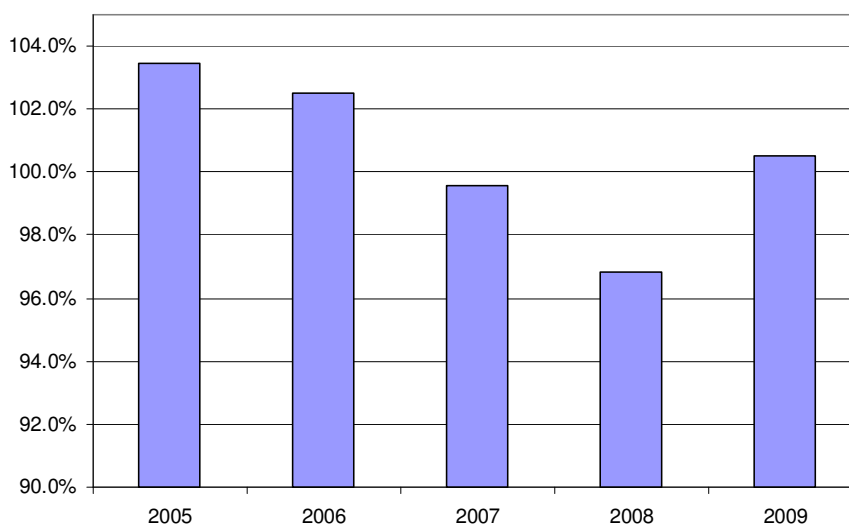
Om PPM:s förvaltning av medlen ger en högre avkastning än vad som krävs för att täcka de garanterade beloppen lämnas återbäring. Tilldelad återbäring betalas ut som ett tilläggsbelopp och kan variera år från år beroende på vilken avkastning som förvaltningen av medlen genererat. Återbäringsmedel är dock att betrakta som riskkapital och kan återtas i synnerliga fall. Återbäringsräntan för december 2009 uppgick till 4,0 (0,0) procent och i genomsnitt för året till 1,1 (2,2) procent.

Den kollektiva konsolideringsnivån¹³ har till följd av den starka internationella börsutvecklingen ökat under det senaste året och uppgick per

¹³ Den kollektiva konsolideringsnivån motsvarar det samlade värdet på PPM:s tillgångar inom den traditionella försäkringen i förhållande till de åtaganden PPM har gentemot pensionsspararna i form av garanterade utfästelser och preliminärt tilldelad återbäring.

den 31 december till 100,5 (96,8) procent, vilket är inom det normalintervall (mellan 95 och 105) som anges i PPM:s konsolideringspolicy.

Den kollektiva konsolideringsnivån har dock understigit den nedre gränsen i intervallet under delar av året. När den kollektiva konsolideringsnivån understiger 95 procent skall enligt de försäkringstekniska riktlinjerna åtgärder vidtas som syftar till att förbättra konsolideringsnivån så att den ligger inom det tillåtna intervallet senast inom 36 månader. PPM har därför vid dessa tillfällen beslutat att sätta återbäringsräntan lägre än vad som följer av den formel för återbäringsräntan som PPM normalt använder som riktmärke¹⁴.

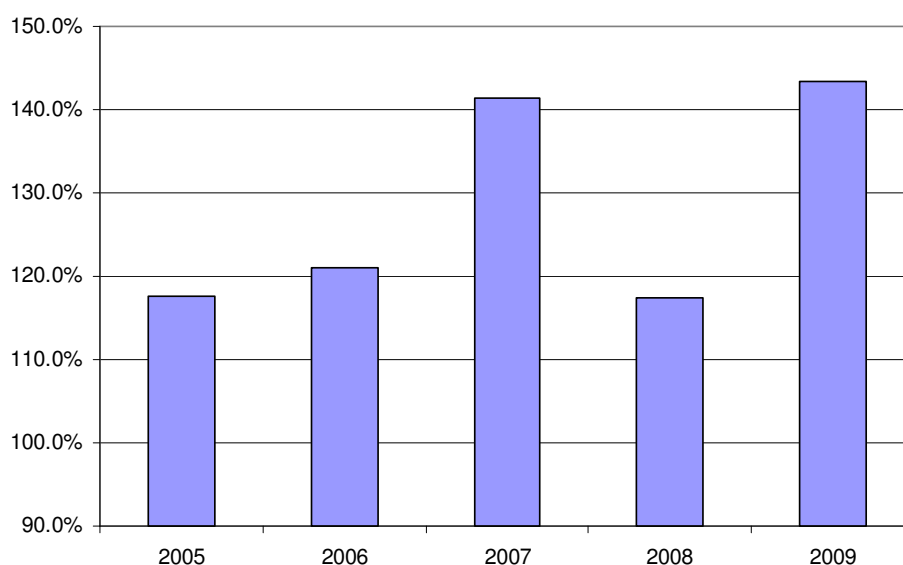
Figur 7. Kollektiv konsolidering.

Fram till och med år 2018 finansieras uppbyggnaden av premiepensionssystemet med en kombination av avgiftsuttag från pensionsspararna och lån i Riksgälden. Avgiftsuttaget ska fördelas skligt mellan pensionsspararna i de båda rörelsegrenarna fondförsäkring och traditionell försäkring enligt försäkringsmässiga principer. Från och med 2006 har den traditionella försäkringen belastats med verkliga driftskostnader. Tidigare belastades rörelsegrenen med driftskostnader motsvarande avgiftsuttaget. Skillnaden mellan de faktiska driftskostnaderna för den traditionella försäkringen och avgiftsuttaget regleras internt med lån från rörelsegrenen fondförsäkring. Lånet inklusive ränta kommer att

¹⁴ Formeln för återbäringsräntan bestäms av den förväntade avkastningen på tillgångarna samt av eventuella avvikelser från den målsatta kollektiva konsolideringsnivån på 100 procent.

återbetalas över tiden i takt med att avgiftsuttaget i kronor kommer att överstiga de faktiska driftskostnaderna som en effekt av ökat sparkapital.

Vid beräkning av konsolideringskapitalet för den traditionella försäkringen tas inte hänsyn till det interna lånet och inte heller till lån i Riksgälden och tillhörande finansieringskostnader. Konsolideringskapitalet, beräknat som skillnaden mellan placeringstillgångar (inklusive bankmedel) och försäkringstekniska avsättningar, uppgick per den 31 december 2009 till 668,8 (248,7) miljoner kronor. Det motsvarar en solvensnivå¹⁵ på 143,3 (117,4) procent.

Figur 8. Solvensnivå. 2005-2009

Placeringspolicy

Under våren 2009 genomförde PPM en ALM-studie (Asset and Liability Management). Studien resulterade i att styrelsen beslutade om en reviderad placeringspolicy som bl.a. innebär att en ny förvaltningsmodell infördes. Den nya förvaltningsmodellen innebär att den strategiska allokeringen mellan räntebärande tillgångar och aktier ska utgå från den traditionella livförsäkringens skuldsida. Det innebär att tillgångarna ska fördelas mellan två portföljer: en skuldmatchningsportfölj och en tillväxtportfölj.

Skuldmatchningsportföljen ska säkerställa att PPM vid varje tidpunkt har räntebärande tillgångar som motsvarar de garanterade utfästelserna i den

¹⁵ Solvensnivån motsvarar det samlade värdet på PPM:s tillgångar inom den traditionella försäkringen, i förhållande till garanterade utfästelser gentemot pensionsspararna.

traditionella försäkringen. Överskjutande medel ska placeras tillväxtorienterat med syfte att skapa en långsiktigt god avkastning.

Utformningen av placeringspolicyn i den traditionella försäkringen har skett med utgångspunkt att tillgångarna ska allokeras på ett sådant sätt att risken för insolvens i den traditionella försäkringsrörelsen blir låg samtidigt som de försäkrades möjlighet till avkastning ska vara god. De förändringar som genomförts i den traditionella försäkringen kan sägas ligga i linje med den övergripande principen att pensionssystemet bör hållas autonomt från statsbudgeten.

PPM:s styrelse beslutade under 2007 att räntan vid beräkning av garanterade belopp för nya premieinbetalningar skulle sänkas till 0 procent. Detta eftersom det långsiktigt kan förväntas leda till en högre återbäring för de försäkrade i form av högre tilläggsbelopp. PPM utlovar därmed pensionsspararna att få tillbaka minst insatta medel i nominella termer (vid förväntad livslängd) och att all avkastning därutöver tillfaller den försäkrade i form av ett tilläggsbelopp. Även under 2009 har den räntan vid beräkning av garanterade belopp varit 0 procent.

Av tillgångarna i den traditionella försäkringen placeras medel motsvarande den realistiskt värderade skulden (garanterade utfästelser) i en skuldmatchningsportfölj. Överskjutande medel ska enligt styrelsens beslut placeras i globala aktier.

Skuldmatchningsportföljen är placerad i Kammarkollegiets Långräntekonsortium. Långräntekonsortiet placerar i svenska statsobligationer och säkerställda bostadsobligationer med en genomsnittlig löptid som överensstämmer med de skuldåtaganden PPM har i den traditionella försäkringen.

Under 2009 genomfördes även vissa förändringar i förvaltningen av tillväxtportföljen med syfte att hitta en kombination av fonder som långsiktigt kan förväntas ge en god avkastning till låg kostnad. Tillväxtportföljen är numera placerad i fem fonder. Den globala aktieandelen är till 35 procent placerad i State Street SRI World Index Fund (aktieindexfond med etisk inriktning), 25 procent är placerade i SPP Aktieindexfond Global Sustainability (aktieindexfond med etisk inriktning), 16 procent är placerade i Gartmore SICAV Global Focus Fund (aktiv fond), ca 9 procent är placerade i Carnegie World Wide Ethical (aktiv fond med etisk inriktning) och ca 15 procent är placerade i IPM RAFI Emerging Markets (en fundamentalviktad tillväxtmarknadsfond med etisk inriktning).

Tillgångsslag	2009 Marknadsvärde miljoner kr	2009 Fördelning, procent	2008 Marknadsvärde miljoner kr	2007 Marknadsvärde miljoner kr
Aktier och aktiefonder	705,4	32	451,9	351,1
Räntebärande värdepapper	1 498,2	68	1 284,1	934,8
Konto hos Riksgälden	8,2	0	2,5	2,1
Totalt	2 211,9	100	1 738,5	1 288,0

Tabell 9. Tillgångarnas marknadsvärde och procentuella fördelning per tillgångsslag för 2009 samt tillgångarnas marknadsvärde för år 2008 och 2007.

Under år 2009 har inga avvikelser från placeringspolicyn skett.

Miljö- och etikhänsyn i förvaltningen

Direkta placeringar får enligt PPM:s Miljö- och etikpolicy endast göras i företag som enligt PPM:s bedömning på ett godtagbart sätt följer kraven i de internationella konventioner som Sverige har undertecknat. Vid placering i fonder ska PPM verka för att denna policy tillämpas i så stor utsträckning som möjligt i de underliggande placeringarna.

I det fall en fond saknar etisk inriktning granskas fondens innehav två gånger per år med utgångspunkt i PPM:s miljö- och etikpolicy. I de fall innehav har befunnits strida mot policyn har förvaltaren uppmärksammas på detta och PPM har uttryckt önskemål om att miljömässig och etisk hänsynstagande på ett tydligare sätt skall integreras i fondens investeringsprocess. Fonden har även informerats om vilka bolag PPM inte anser följer de konventioner som Sverige har undertecknat.

PPM undertecknade 2008 en överenskommelse med PRI, Principles for Responsible Investment, ett globalt FN-baserat nätverk, för att integrera miljö och etik i investeringsprocessen. Andra som har valt att följa PRI:s riktlinjer är bland annat Första till Fjärde AP-fonderna, Sjunde AP-fonden och den norska Statens Pensjonsfond – Utland (tidigare Statens Petroleumfond).

PPM är sedan slutet av januari 2009 medlem i Carbon Disclosure Project (CDP), ett internationellt samarbetsprojekt för att öka företagens medvetande om klimatförändringar.

CDP verkar för bättre dokumenterade nyckeltal som visar förbättringar i klimatfrågor. Tanken är att genom ett stort antal investerare kollektivt skriver under en gemensam förfrågan om data och rapportering kring utsläpp av växthusgaser så uppmuntras företag att bättre redovisa sin miljöpåverkan.

Resultat i traditionell försäkring

Avkastningen för den traditionella försäkringen uppgick under 2009 till 4,8 (-2,0) procent. Kostnaden för förvaltningen av den traditionella försäkringen uppgick totalt till ca 2,2 (1,7) miljoner kronor vilket utgör 0,12 (0,11) procent av det förvaltade kapitalet.

Utvärdering av förvaltningen sker mot jämförelseindex för respektive tillgångsslag enligt tabell 10.

Tillgångsslag	Placeringsalternativ	Jämförelseindex
Skuldmatchningsportföljen	Kammarkollegiets Långräntekonsortium	Handelsbanken, All Government Bond > 10 years (t.o.m. 2009-12-15)
Svenska räntebärande värdepapper	Kammarkollegiets Långräntekonsortium	Skuldindex (Skräddarsytt index index baserat på PPM:s garanterade åtagande i den traditionella försäkringen)
Svenska aktier och aktiefonder	Swedbank Robur Sverigefond MEGA (t.o.m. 2009-12-15)	SIX Portfolio Return Index (t.o.m. 2009-12-15)
Utländska aktier och aktiefonder	State Street SRI World Index Fund	MSCI World (Developed) Net Index
	Gartmore SICAV Global Focus Fund	MSCI World (Developed) Net Index
	SPP Aktieindexfond Global Sustainability	Dow Jones Sustainability World Net Index, återinvesterat
	Carnegie World Wide Ethical	MSCI World (Developed) Net Index
	IPM RAFI Emerging Markets (fr.o.m. 2008-12-15)	FTSE Emerging Markets Net Index (fr.o.m. 2008-12-15)

Tabell 10. Tillgångsslag och jämförelseindex i traditionell försäkring.

I tabell 11 görs en jämförelse av förvaltningens resultat för åren 2007-2009.

Tillgångsslag		Förvaltning avkastning, procent	Index avkastning, procent	Skillnad förvaltning index procentenheter
Aktier och aktiefonder	2009	31,56	30,44	1,12
	2008	-33,36	-31,77	-1,59
	2007	4,57	4,00	0,57
Svenska räntebärande värdepapper	2009	-3,82	-4,18	0,36
	2008	11,75	11,32	0,43
	2007	3,07	3,23	-0,16
Portfölj totalt	2009	4,76	4,22	0,54
	2008	-2,00	-1,88	-0,12
	2007	3,84	3,56	0,41

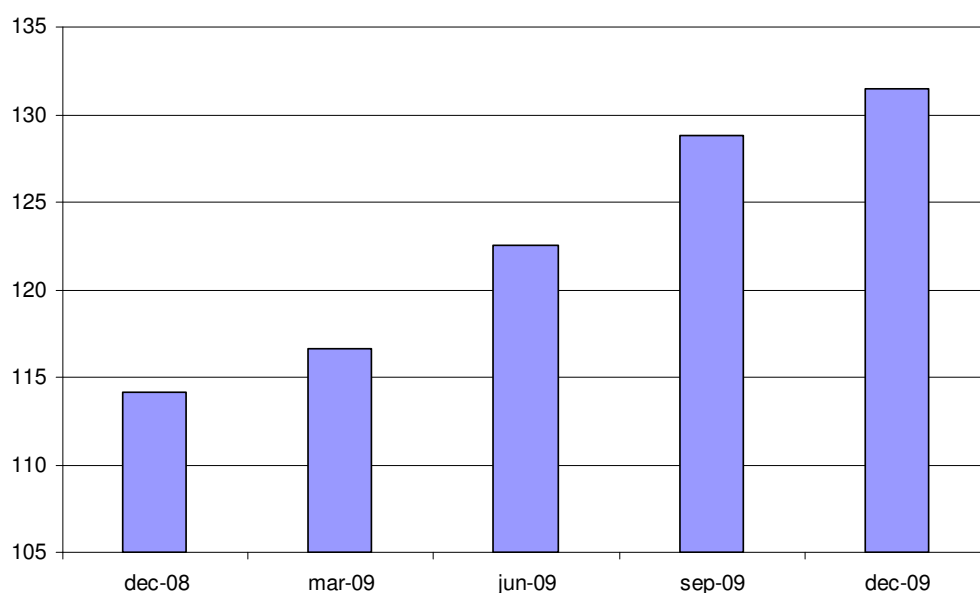
Tabell 11. Resultat från kapitalförvaltningen inom traditionell försäkring under åren 2007-2009.

Kammarkollegiets förvaltningsresultat för långräntekonsortiet för år 2009 var bättre än index. Kammarkollegiets långräntekonsortium hade per den 31 december en genomsnittlig löptid på 9,6 (9,9) år medan den genomsnittliga löptiden i jämförelseindexet var 9,2 år.

Under året var förvaltningsresultatet i aktieportföljen 31,56 procent (1,12 procentenheter bättre än jämförelseindex). För den svenska aktieportföljen var förvaltningsresultatet 56,13 procent (3,28 procentenheter bättre än jämförelseindex).

Tillsynsrapportering

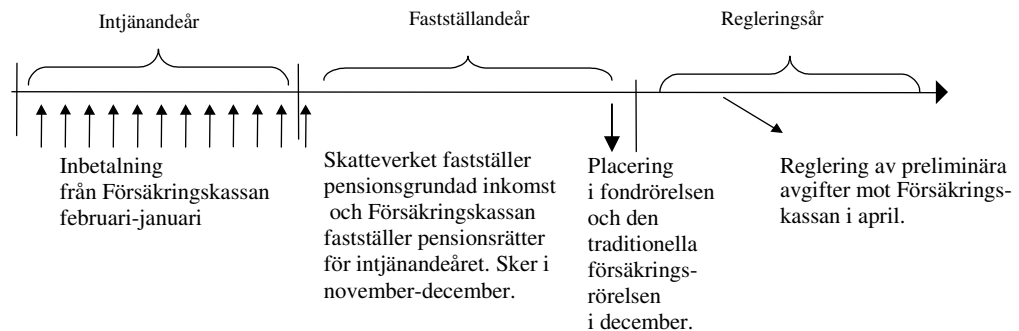
I Finansinspektionens tillsynsverktyg, trafikljusmodellen, stresstestas exponeringar mot finansiella risker och försäkringsrisker i relation till den kapitalbuffert som finns att tillgå. För att visa grönt ljus i rapporteringen ska tillgångarnas värde efter de i modellen föreskrivna finansiella och försäkringsmässiga påfrestningarna fortfarande överstiga de aktsamt värderade försäkringstekniska avsättningarna. PPM rapporterar trafikljuset en gång per år baserat på förhållandena den 31 december. Under januari 2010 inrapporterade Pensionsmyndigheten ett överskott som uppgick till 31 (14) procent av den försäkringstekniska skulden per den 31 december 2009. Det motsvarar grönt ljus i modellen.

Figur 9 . Överskott i förhållande till försäkringsteknisk skuld, enligt trafikljusmodellen.

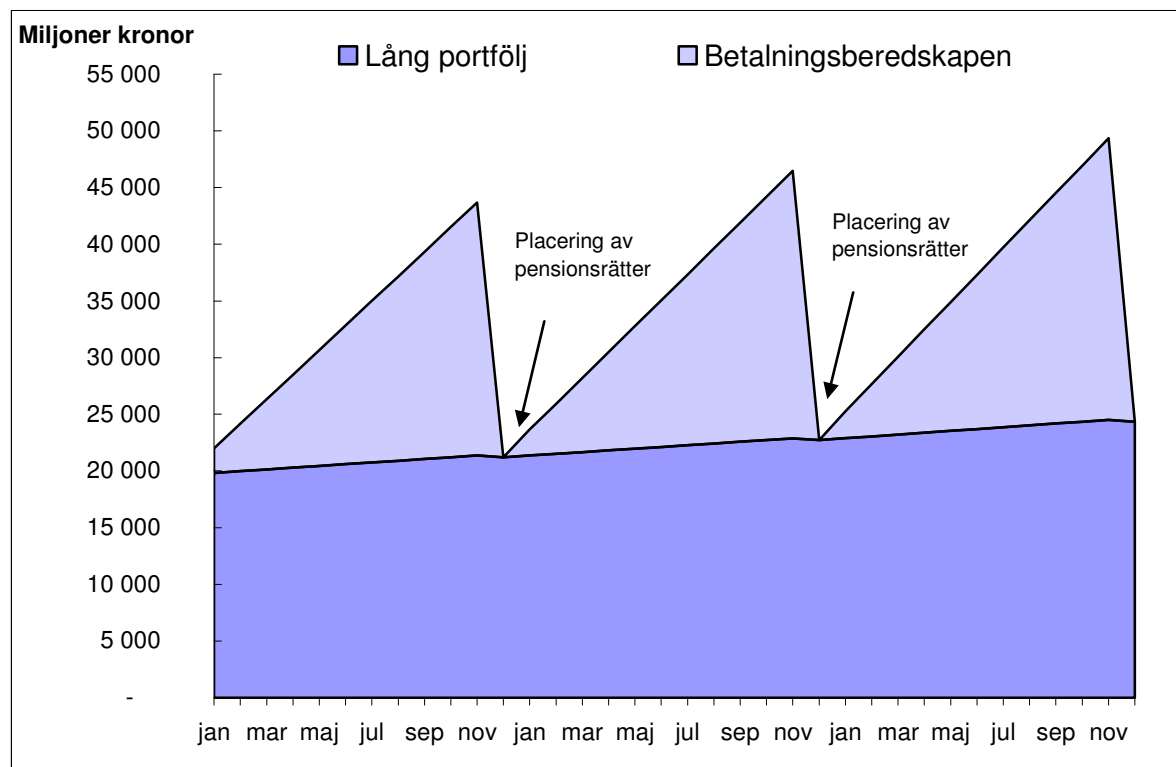
Tillfällig förvaltning

Den tillfälliga förvaltningen består av preliminära avgiftsmedel som tillhör pensionsspararna men som ännu inte placerats på deras premiepensionskonton. Avgifterna överförs från Försäkringskassan en gång i månaden. PPM ansvarar för förvaltningen av dessa medel fram till dess att pensionsrätterna fastställts av Försäkringskassan och medlen förs över till premiepensionssystemet (inklusive avkastning). Kapitalet placeras då enligt pensionsspararens senast valda fondfördelning. PPM förvaltar de preliminära avgifterna i snitt under 17 månader och den avkastning som förvaltningen av ett intjänandeår genererat fördelas mellan pensionsspararna utifrån storleken på den enskilde individens fastställda pensionsrätt (se figur 10 för en illustration av medelsflöden i den tillfälliga förvaltningen).

Figur 10. Illustration av medelsflöden i den tillfälliga förvaltningen.

Storleken på det förvaltade kapitalet i den tillfälliga förvaltningen förändras i årscykler över tiden. Som illustreras i figur 11 är förvaltad kapital som störst direkt före, och som lägst direkt efter, tidpunkten för placering av fastställda pensionsrätter i fondförsäkringsrörelsen och den traditionella försäkringsrörelsen. Placering av pensionsrätter sker i december varje år. Pensionsrätter avseende inkomståret 2008 placerades således i december 2009.

Figur 11. Förändring av det förvaltrade kapitalet över tiden.

PPM har uppdragit åt Kammarkollegiet att sköta förvaltningen av medel inom PPM:s tillfälliga förvaltning. Förvaltningen består av två portföljer. En del av portföljen ska förvaltas så att placeringarna är likvida inför den årliga investeringen av fastställda pensionsrätter (betalningsberedskapen). Den andra portföljen ska innehålla statsobligationer och förvaltas på längre löptider (lång portfölj). Samtliga värdepapper i denna portfölj hålls till förfall. Syftet med två portföljer är att en ökad avkastning förväntas ske.

PPM gör bedömningen att administrationen av den tillfälliga förvaltningen under året har genomförts med god kvalitet och säkerhet.

Placeringspolicy

PPM:s styrelse fastställer placeringspolicyen för den tillfälliga förvaltningen. I denna anges de ramar som ska gälla för förvaltningen av medlen. Policyen reglerar även ansvar och rapporteringsskyldighet m.m. Enligt lagen (1998:674) om inkomstgrundande ålderspension får PPM endast placera medlen på räntebärande konto i Riksgälden eller i skuldförbindelser utfärdade av staten.

I maj 2009 fastställde PPM:s styrelse en reviderad placeringspolicy för den tillfälliga förvaltningen. Enligt den nya placeringspolicyen ska det förvaltrade kapitalet i den långa portföljen över tid motsvara ungefär 10 månaders

preliminärt överförda pensionsrätter för föregående intjänande år och resterande medel ska placeras i betalningsberedskapen.

Placeringar i betalningsberedskapen får ske på konto hos Riksgälden eller i statsskuldsväxlar. Statsskuldsväxlarnas löptid får inte sträcka sig över tidpunkten för den årliga placeringen av fastställda pensionsrätter. Av betalningsberedskapen ska 100 miljoner kronor alltid vara placerade på konto hos Riksgälden. Den likviditeten ska användas för att finansiera återköpstransaktioner (repotransaktioner). Ränterisken i betalningsberedskapen begränsas genom att statsskuldsväxlarnas löptid inte sträcker sig över tidpunkten för den årliga placeringen av fastställda pensionsrätter. Därmed säkerställs att avkastningen på årsbasis blir positiv.

Placeringar i den långa portföljen får ske i nominella statsobligationer. Obligationerna får ha en återstående löptid om högst 12 år. Placeringar ska göras med en jämn förfallostruktur. Ränterisken i den långa portföljen begränsas genom att obligationerna hålls till förfall och bokförs till upplupet anskaffningsvärde. Enligt övergångsbestämmelser ska den nya policyn införas successivt genom att de nuvarande reala obligationsinnehaven fasas ut i takt med att obligationerna förfaller. Utfasningen ska ske genom att samtliga reala kupong- och obligationsförfall återinvesteras i nominella obligationer. Därmed kommer fördelningen mellan nominella och reala obligationer i den långa portföljen förändras över tid tills dess att samtliga obligationer är nominella. Obligationsinnehavet i den långa portföljen får användas i återköpstransaktioner. Syftet med återköpstransaktionerna är att höja avkastningen i den tillfälliga förvaltningen.

Återköpstransaktioner innebär att PPM säljer värdepapper till en motpart¹⁶ i utbyte mot likvida medel samtidigt som ett avtal ingås om att PPM ska köpa tillbaka samma värdepapper vid en given tidpunkt i framtiden. I väntan på återköpet av värdepapperet placerar PPM likviden på konto hos Riksgälden. Avkastningen kommer av att räntan på de placerade medlen hos Riksgälden överstiger räntan som PPM behöver betala till motparten i samband med återköpet av värdepapperet. Resultatet av återköpstransaktionerna uppgick till 12,2 (17,8) miljoner kronor. Per balansdagen fanns inga utestående återköpstransaktioner.

Tillgångarna i den tillfälliga förvaltningen uppgick per den 31 december 2009 till 27,6 (28,2) miljarder kronor. Tillgångsallokeringen i portföljen framgår av tabell 12.

¹⁶ Motparten ska i detta fall ha en rating om minst A- och därtill ingått återköpsavtal med PPM.

	Värde 2009	Fördelning 2009, procent	Värde 2008	Värde 2007
Nominella obligationer	10,2	37	9,7	8,7
Reala obligationer	10,6	38	10,3	9,5
På konto i Riksgälden	6,8	25	8,2	9,6
Totalt	27,6	100	28,2	27,8

Tabell 12. Tillgångsallokeringen i den tillfälliga förvaltningen värderat som upplupet anskaffningsvärde per den 31 december 2007-2009 (miljarder kronor).

Slutregleringen mot Försäkringskassan av preliminärt överförda och fastställda pensionsrätter för inkomståret 2007 skedde i april 2009. För inkomståret 2008 kommer slutregleringen att ske i april 2010.

Årets placeringar av nya pensionsrätter, inklusive avkastning, uppgick till 29,7 (28,6) miljarder kronor varav 1,1 (1,8) miljarder kronor utgjorde ränta. Av det placerade kapitalet investerades 29,6 (28,5) miljarder kronor i fondrörelsen, varav räntan utgjorde 1,1 (1,8) miljarder kronor. De resterande 90,7 miljoner kronorna, varav 3,0 (5,5) miljoner kronor var ränta, placerades i den traditionella försäkringen.

Under 2009 tillfördes medel motsvarande 29,0 miljarder kronor inom den tillfälliga förvaltningen.

Under år 2009 har inga avvikelser från placeringspolicyn skett.

Avkastning för tillfällig förvaltning

PPM har uppdragit åt Kammarkollegiet att sköta den löpande förvaltningen av medlen i den tillfälliga förvaltningen. Avkastningen under år 2009 uppgick till 1,63 (4,9) procent¹⁷. Portföljen hade per den 31 december 2009 en genomsnittlig löptid på 3,9 (3,7) år inklusive likvida medel¹⁸.

Utvärdering av strategin för förvaltningen sker mot ett jämförelsemått för hela portföljen och motsvarar en avistakontoplacering hos Riksgäldskontoret. Strategin har för 2009 överträffat jämförelsemåttet med 1,0 (0,7) procentenheter.

Utvärdering av strategi	Utfall procent (årstakt)	Index procent (årstakt)	Skillnad mellan utfall och index, procentenheter
2009	1,63	0,67	0,96
2008	4,94	4,21	0,73
2007	4,40	3,58	0,82

Tabell 13. Total avkastning och utvärdering av PPM:s strategi för den tillfälliga förvaltningen för åren 2007-2009.

¹⁷ Avkastning mäts som tidsviktad geometrisk avkastning.

¹⁸ Den genomsnittliga löptiden, durationen, mäts enligt Macaulay.

Kostnad för tillfällig förvaltning

Kostnaderna för den externa kapitalförvaltningen inom den tillfälliga förvaltningen uppgick till 1,2 (1,2) miljoner kronor vilket utgjorde 0,003 (0,003) procent av det genomsnittliga förvaltade kapitalet under år 2009. Kapitalförvaltningens resultat efter avdrag för kapitalförvaltningskostnader redovisas som en övrig skuld till pensionsspararna i balansräkningen och ingår inte i resultaträkningen för försäkringsrörelsen.

Pensionsspararna

Administration

PPM bedömer att administrationen har skett rättssäkert, kostnadseffektivt och med god kvalitet. Ärendehandläggningen är i mycket hög grad automatiserad och kontakterna med pensionsspararna sker nästan uteslutande via självbetjäningsskanalerna webb och talsvar. Cirka en kvarts procent av det totala antalet kontakter togs via personlig service på telefon under 2009¹⁹.

Handläggningen av de centrala processerna för fondval, fondbyten och uttag av pension är i stort sett helt automatiserade. Automatiseringsgraden för processen uttag av pension uppgår till ca 90 procent medan processen för fondval och fondbyten i allt väsentligt är helt automatiserad. Däremot skiljer sig användningen av kanalerna i de olika processerna; drygt 99 procent av samtliga fondbyten görs på webben medan endast knappt sex procent av premiepensionsansökningarna görs på webben. Stödet inför och vid uttag av pension är ett förbättringsområde för den nya Pensionsmyndigheten.

Antalet rättsärenden²⁰ är alltså få.

	2009	2008	2007	2006	2005
Rättsärenden	129²¹	128	93	156²²	99

Tabell 14. Rättsärenden för åren 2005-2009.

Som exempel på grundbeslut som pensionsspararna kan klaga på kan nämnas fondval, fondbyte och olika beslut vid och efter uttag av pension. Sammanlagt uppgick grundbesluten till drygt fem miljoner²³ under 2009.

¹⁹ Under 2009 såg pensionsspararnas kontakter med PPM ut på följande sätt. Ca 47 miljoner inloggningar på personligt konto på webben, ca 135 000 kontakter via självbetjäning på telefon och ca 120 000 samtal till personlig service på telefon.

²⁰ Med rättsärenden avses här omprövningsärenden, överklaganden, skadeståndsärenden och vissa grundbeslut där en pensionssparare är part.

²¹ Det totala antalet rättsärenden 2009 fördelar sig på 93 omprövningar, 6 överklagande, 7 skadestånd och 23 grundbeslut.

²² Det större antalet rättsärenden under 2006 kan förklaras med att 62 ärenden kom in med skadeståndsanspråk från pensionssparare med anledning av börsnedgången under maj 2006. JK har prövat ärendena under 2008 och inte i något fall konstaterades skadeståndsskyldighet.

²³ Antal fondval och fondbyten var ca 4 500 000 och pensionsbeslut ca 790 000.

Under 2009 kom det in totalt 129 rättsärenden som till största delen avsåg misshandla med beslut om pension (122). Endast sex ärenden avsåg fondbeslut. I 13 av totalt 93 omprövningsärenden har PPM funnit anledning att ändra sitt tidigare beslut och länsrätten har prövat två överklaganden men inte i något fall ändrat PPM:s beslut. Justitiekanslern (JK) har under 2009 avgjort fyra skadeståndsärenden men inte i något fall funnit att PPM ska utge skadestånd.

Det mycket låga antalet rättsärenden och utgången i dessa är en indikator på att de försäkringsadministrativa processerna fungerar mycket bra och att handläggningen sker rättssäkert och med god kvalitet.

Utbetalning av pensioner

Premiepension kan tas ut tidigast från 61 års ålder. Pensionsspararen kan vid uttag av premiepension välja att ha kvar sitt tillgodohavande i fondförsäkring, vilket innebär att pensionsbeloppen är beroende av värdeutvecklingen i de fonder som spararen har valt, eller övergå till traditionell försäkring. Övergång till traditionell försäkring kan ske först i samband med pensioneringen, men kan även göras vid en senare tidpunkt. Den som en gång valt traditionell försäkring kan inte byta tillbaka till fondförsäkring. Traditionell försäkring innebär att utbetalning sker med ett garanterat månadsbelopp och – om tillgångarnas värde är högre än de beräknade kostnaderna för utbetalning av de garanterade beloppen – ett tilläggsbelopp. I samband med det första uttaget av premiepension kan efterlevandeskydd under pensionstid väljas.

Under året har 115 356 (112 103) beslut om beviljande av premiepension fattats varav 11 536 (15 022) pensionssparare valt uttag av premiepension i form av traditionell försäkring. Andelen pensionssparare som väljer att ta ut premiepensionen i form av traditionell försäkring har minskat från 13 procent år 2008 till 10 procent år 2009.

Beslut om premiepension	Antal beviljade beslut 2009	Fördelning procent 2009	Antal beviljade beslut 2008	Antal beviljade beslut 2007
Fondförsäkring	103 820	90	97 081	93 693
Traditionell försäkring	11 536	10	15 022	15 472
Totalt antal beviljade beslut	115 356	100	112 103	109 165

Tabell 15. Antal beviljade beslut om uttag av premiepension fördelat på fond- och traditionell försäkring under åren 2007-2009.

Av tabellerna 16 och 17 framgår hur uttagen har fördelats på år, försäkringsslag och kön .

	Fondförsäkring			Traditionell försäkring			Totalt
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	
2009	50 828	52 992	103 820	5 719	5 817	11 536	115 356
2008	47 618	49 463	97 081	7 396	7 626	15 022	112 103
2007	46 262	47 431	93 693	7 430	8 042	15 472	109 165

Tabell 16. Antal beslut om uttag av premiepension i form av fondförsäkring respektive traditionell försäkring under åren 2007-2009.

	Fondförsäkring			Traditionell försäkring			Totalt, procent
	Kvinnor, procent	Män, procent	Totalt, procent	Kvinnor, procent	Män, procent	Totalt, procent	
2009	44	46	90	5	5	10	100
2008	42	44	86	7	7	14	100
2007	42	44	86	7	7	14	100

Tabell 17. Procentuell andel pensionssparare som valt fondförsäkring respektive traditionell försäkring vid uttag av pension under åren 2007-2009.

Av tabell 18 framgår hur besluten om premiepension med efterlevandeskydd fördelats på försäkringsslag och kön.

	Fondförsäkring			Traditionell försäkring			Totalt
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt	
2009	5 535	11 203	16 378	914	1 703	2 617	19 355
2008	5 071	10 399	15 470	1 091	2 083	3 174	18 644
2007	4 258	8 992	13 250	946	2 205	3 151	16 401

Tabell 18. Antal beslut om uttag av premiepension i form av fondförsäkring med efterlevandeskydd respektive traditionell försäkring med efterlevandeskydd under åren 2007-2009.

Totalt har 857,6 (826,3) miljoner kronor betalats ut i premiepension under år 2009.

	Fondförsäkring		Traditionell försäkring	
	Pensionskapital	Genomsnittligt månadsbelopp	Pensionskapital	Genomsnittligt månadsbelopp
2009	27 471	124	26 571	135
2008	18 672	145	25 119	123
2007	23 429	107	22 664	104

Tabell 19. Pensionskapital per den 31 december och genomsnittligt månadsbelopp²⁴ för december per pensionssparare under åren 2007-2009 (angivet i kronor).

I tabell 19 visas pensionskapital och de genomsnittliga månadsutbetalningarna för åren 2007-2009. Det genomsnittliga månadsbeloppet baseras på föregående års pensionskapital, dvs. månadsbeloppet för 2009 beräknas på pensionskapitalet vid årsomräkningen i december 2008. Per den 31 december 2009 fanns det totalt 664 212 (555 187) pensionssparare till vilka utbetalning av premiepension sker, varav 582 566 (484 320) i fondförsäkring och 81 646 (70 867) i traditionell

²⁴ För år 2007 har månadsbeloppen för fondförsäkring beräknats med 3,9 procents ränta medan beloppen för traditionell försäkring beräknats med 2,2 procents ränta. Månadsbeloppen avser faktisk uttagsnivå.

försäkring. Det är således 88 (87) procent av pensionsspararna som har valt att vara kvar i fondförsäkringen även efter de påbörjat uttaget av premiepension.

Av tabell 20 nedan framgår genomsnittlig ålder vid uttag av premiepension.

	Fondförsäkring			Traditionell försäkring		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
2009	64,5	64,5	64,5	64,7	64,5	64,6
2008	64,4	64,4	64,4	64,6	64,4	64,5
2007	64,4	64,4	64,4	64,6	64,5	64,5

Tabell 20. Genomsnittlig ålder vid uttag av premiepension under åren 2007-2009 (angivet i år).

Från och med år 2010 förväntas antalet pensionssparare som väljer att påbörja uttag av premiepension öka med 120 000 personer årligen.

Information under 2009

Under år 2009 har informationen till pensionsspararna i huvudsak förmedlats via det årliga värdebeskedet (orange kuvertet) och informationen som finns på PPM:s webbplats. Under våren 2009 fick ca 30 000 av de nya spararna med 1 000 kronor eller mer på sitt konto dessutom ett speciellt informationsutskick som innehöll information om vilka val som finns för premiepensionen.

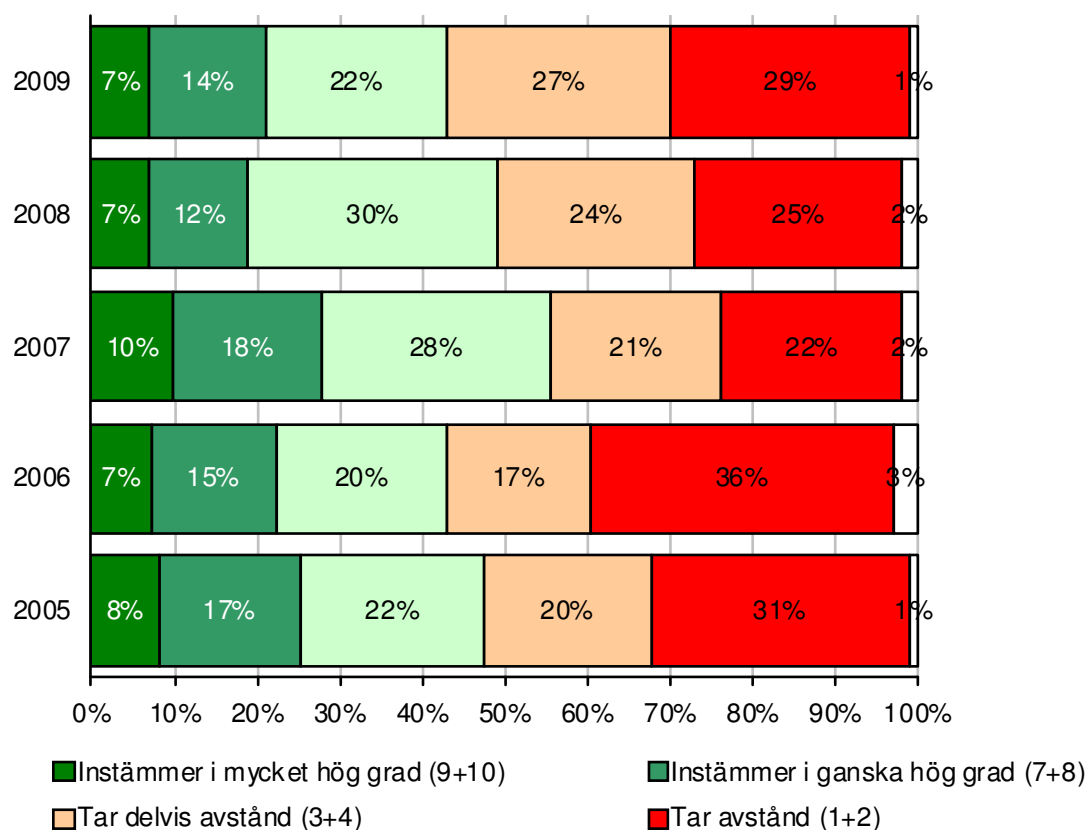
I all information under året har PPM presenterat premiepensionens roll i den allmänna pensionen och hur pensionssystemet ser ut i stort. All information från PPM innehåller också information om hur spararna kan ta del av sin personliga information via till exempel personligt konto på PPM:s webbplats.

I april träffade PPM och Försäkringskassan en uppgörelse med LO om att utbilda LO:s försäkrings- och pensionsinformatörer. Syftet är att informatörerna i fortsättningen även ska informera och utbilda LO-medlemmarna om den allmänna pensionen och inte bara tjänstepensionen. Under 2009 har cirka hundra informatörer utbildats vid tre olika utbildningstillfällen. Om satsningen slår väl ut kommer ytterligare ca 4 000 informatörer att utbildas. Varje år skulle dessa kunna nå ungefär en halv miljon LO-medlemmar. Detta är ett effektivt sätt för myndigheterna att få ut korrekt och neutral kunskap om den allmänna pensionen samtidigt som informatörerna får en bred och djup kunskap om hela pensionssystemet.

På PPM:s webbplats har det funnits information på teckenspråk, lättläst och på sju andra språk. PPM:s fondkatalog har för nionde gången även producerats i DAISY-format för synskadade.

Kunskap om premiepensionen

Av figur 12 framgår att 21 procent²⁵ av pensionsspararna instämmer - i mycket eller ganska hög grad - i påståendet att de har tillräckliga kunskaper om premiepensionssystemet för att ta hand om sitt premiepensionssparande, samtidigt som 56 procent anser att de har otillräckliga kunskaper. Av figuren framgår även att det under de senaste tre åren finns en sjunkande trend när det gäller andelen som anser sig ha tillräcklig kunskap. Den upplevda kunskapsnivån är genomgående högre bland män än bland kvinnor.

Figur 12. Andelen pensionssparare som instämmer respektive tar avstånd från påståendet: "Jag har tillräcklig kunskap för att ta hand om mitt premiepensionssparande", för åren 2009- 2005.

Nedan redovisas några ytterligare data från Kunskapsmätningen 2009.

- 96 procent känner till att man själv kan välja fonder för sin premiepension,
- 95 procent känner till att man själv kan byta fonder,

²⁵ Kunskapsmätningen 2009.

- 29 procent känner till att premiepensionspengarna placeras i Premiesparfonden/Sjunde AP-fonden om de inte gör ett fondval,
- 54 procent har funderat över vilka risker och möjligheter som är förknippade med deras premiepension,
- 73 procent av pensionsspararna känner till att inkomstpensionen ingår i den allmänna pensionen,
- 43 procent känner till att premiepensionen är en del av den allmänna pensionen,
- 58 procent vet att garantipensionen ingår i den allmänna pensionen,
- 41 procent tror att tjänstepensionen ingår i den allmänna pensionen,
- 40 procent känner till livsinkomstprincipen,
- 25 procent upplever att de känner till den allmänna pensionen och vad denna innebär mycket eller ganska väl,
- 93 procent vet att den framtida allmänna pensionen påverkas av vid vilken ålder man väljer att börja ta ut pension,
- 86 procent känner till att deras allmänna pension ökar ju längre man väntar med att ta ut pension, och
- 36 procent av pensionsspararna vet att de kan söka information om storleken på sin allmänna pension i det orange kuvertet eller på www.minpension.se.

Samverkan med Försäkringskassan och Pensionsmyndighetsutredningen

Under 2009 har samarbetet med Försäkringskassan främst bedrivits inom ramen för arbetet med att förbereda och inrätta Pensionsmyndigheten. Därutöver har samarbetet, i likhet med tidigare år, främst handlat om löpande verksamhet som arbetet med det orange kuvert till pensionsspararna och pensionärerna samt pensionssystemets årsredovisning för 2008.

PPM drev tidigt frågan, bl.a. i den s.k. ANSA-utredningen 2003, om att en särskild ålderspensionsmyndighet borde inrättas med PPM:s verksamhet och Försäkringskassans ålderspensionsverksamhet. Skälet till detta var att PPM menade att en myndighet – i stället för två – borde leda till en effektivare och bättre fungerande ålderspensionsverksamhet med fokus på pensionsspararna och dessutom underlätta för allmänheten att få hjälp och information.

I avvaktan på denna utveckling bildades 2004 det s.k. myndighetsgemensamma programmet på initiativ av PPM och dåvarande Riksförsäkringsverket. Syftet var att bredda, fördjupa och vidareutveckla samverkan mellan myndigheterna inom framför allt försäkringsadministration, kundservice och kommunikation. En gemensam vision lades fast som bl.a. angav att samarbetet skulle bedrivas så att ansvaret för pensionsfrågorna kunde samlas hos en myndighet inom fem år.

I december 2006 redovisade Pensionsadministrationsutredningen (PAN) sitt betänkande. Utredningen föreslog att en särskild pensionsmyndighet skulle bildas för att administrera den allmänna ålderspensionen. PAN kom till denna slutsats efter att även ha utvärderat ett alternativ där PPM:s verksamhet skulle föras in i Försäkringskassan.

När regeringen under våren 2008 beslutat att en särskild pensionsmyndighet skulle inrättas fastställde PPM:s styrelse en målbild för vad PPM skulle lämna över till den nya pensionsmyndigheten vid utgången av 2009. Den innehöll tre områden: arbetsprocesserna, personalen och it-stöden.

- *Arbetsprocesserna* skulle vara effektiva och väl fungerande – det gäller både processerna för kärnverksamheten och för styr- och stödverksamheten.
- *Personalen* skulle ha fokus på pensionsspararna, förändringsvilja och hög kompetens inom premiepensionsområdet för att på så sätt bidra till att skapa en positiv anda i den nya myndigheten.
- *it-stöden* skulle ha hög prestanda och vara stabila och säkra och inte kräva några större ändringsåtgärder under 2010.

I den projektorganisation, Pensionsmyndighetsutredningen (PMU), som förberett bildandet av Pensionsmyndigheten har det bedrivits ett antal projekt, bl.a. för ärendehandläggning, kundmöte, it, telefoni, webbplats, kommunikation, ledning/styrning, personal samt för ekonomi och utvärdering. Arbetet i projekten har till stor del utförts av personal från PPM och Försäkringskassan, men även av konsulter. I projektorganisationen har PPM även medverkat med representanter i PMU:s styrgrupp och som projektägare/projektledare samt som projektmedarbetare.

Därutöver har PPM på olika sätt bidragit i uppbyggnads- och utbildningsarbetet när det gäller att överföra kunskap och erfarenhet rörande arbetssätt/arbetsformer och metoder som bl.a. inhämtats i samband med uppbyggnaden av PPM. PPM har också bistått när det gällt att bemanna utredningen med vissa nyckelkompetenser.

Under 2009 har uppbyggnads- och utbildningsarbetet svarat för en mycket stor andel av PPM:s verksamhet. Under 2009 har PPM lagt ner resurser

motsvarande totalt 143 000 timmar eller 32 procent av den totalt upparbetade tiden (motsvarande 80 heltidsarbetande personer). Ungefär 46 procent av de 143 000 timmarna har utförts av konsulter.

PPM:s kostnader och investeringar för utbildningsarbetet uppgår till sammanlagt 127 miljoner kronor. De största kostnaderna (sammanlagt 85 procent) har lagts ned på projekten som arbetat med handläggning och telefonikundtjänst, it samt extern webbplats. PPM har fakturerat PMU 87 miljoner kronor, som avser kostnaden för arbete åt PMU som utförts av konsulter anlitade av PPM. Återstående 40 miljoner kronor utgörs av kostnaden för den tid som anställda hos PPM lagt ned på arbete åt PMU, men som inte har vidarefakturerats till PMU.

I de allra flesta frågorna rörande uppbyggnaden av Pensionsmyndigheten etablerades det relativt snabbt en samsyn mellan PPM, PMU och Försäkringskassan om vilken lösning som skulle väljas. Inom några områden hade dock myndigheterna olika principiella ståndpunkter.

En central utgångspunkt för PPM i uppbyggnads- och utbildningsarbetet var att Pensionsmyndigheten snabbt borde bli så oberoende som möjligt från Försäkringskassan. Beroenden borde bara accepteras inom områden där det inte var försvarbart att välja egna lösningar av ekonomiska eller tekniska skäl, och då endast under en övergångsperiod. Under den närmaste treårsperioden kommer Pensionsmyndigheten att köpa tjänster av Försäkringskassan för en halv miljard kronor årligen.

Mot denna bakgrund motsatte sig PPM de olika förslag inom it-området som Försäkringskassan på eget initiativ tog fram kring förra årsskiftet och under början av året. Enligt PPM:s bedömning skulle förslagen i allt väsentligt medföra att Pensionsmyndigheten skulle bli starkt beroende av Försäkringskassan på det strategiskt avgörande it-området. PMU gjorde omfattande analyser av förslagen men beslutade att inte genomföra dem.

En annan frågeställning gällde om Pensionsmyndigheten skulle ha ett eget ekonomisystem och egen ekonomifunktion eller om detta i sin helhet skulle köpas av Försäkringskassan. Med tanke på karaktären på Pensionsmyndighetens kärnverksamhet och de därtill hörande frågorna om intern styrning och kontroll kunde PPM inte ställa sig bakom en totallösning där allt köptes av Försäkringskassan. Den lösning som slutligen valdes innebär i stället att endast vissa fakturerings-, bokförings- och redovisningstjänster köps av Försäkringskassan.

Pensionsmyndigheten har även valt att köpa administrativa tjänster av Försäkringskassan inom områden som hantering och administration av löner samt internservice. Vid köp av tjänster – outsourcing – ska enligt

PPM:s synsätt den leverantör väljas som kan erbjuda den billigaste och effektivaste lösningen. En utvärdering och prövning bör därför göras tidigt för att klarlägga hur lösningen står sig i konkurrens med andra leverantörer.

En annan utgångspunkt för PPM har varit att riskerna i uppbyggnadsarbetet måste reduceras så långt möjligt och att en fokusering därför skulle ske på sådant som var oundgängligen nödvändigt för driftstarten. Det kan konstateras att risknivån var betydande under hela uppbyggnads- och ombildningsförloppet. Risker fanns främst inom it-system och teknikområdena på grund av projektets stora omfattning och komplexitet, de starka ömsesidiga beroendena mellan delprojekten samt den mycket snäva tidsplanen för genomförandet. PPM:s ansåg därför att inga nya utvecklingsprojekt skulle startas som inte var absolut nödvändiga för att Pensionsmyndigheten skulle kunna starta på ett framgångsrikt sätt vid årsskiftet. En sådan inriktning kom också att väljas av PMU.

Allt eftersom uppbyggnads- och ombildningsarbetet inom PMU fortskred vidareutvecklades styrningen och arbetsformerna successivt. Ett bra samarbete etablerades också mellan PPM:s generaldirektör och den tillträdande generaldirektören för Pensionsmyndigheten med bl.a. veckovisa koordineringsmöten för att balansera målkonflikter och enas om prioriteringar, bereda beslut samt lösa olika praktiska frågor.

PPM gör bedömningen att myndigheten på ett avgörande sätt har bidragit i uppbyggnads- och ombildningsarbetet så att Pensionsmyndigheten framgångsrikt kunde starta sin verksamhet vid årsskiftet. Den målbild som PPM:s styrelse fastställt över vad PPM skulle lämna över till Pensionsmyndigheten bedöms vara uppfylld. Avslutningsvis konstateras att den vision som lades fast för det myndighetsgemensamma programmet 2004 nu har uppnåtts, dvs. att ansvaret för ålderspensionsfrågorna skulle samlas hos en myndighet inom fem år.

Ändringar i premiepensionssystemet

Av regleringsbrevet för 2009 framgår att PPM ska vidta nödvändiga förberedelser, innefattande nödvändig it-utveckling och kommunikation med allmänheten, inför planerade förändringar av premiepensionssystemet i maj 2010. För att genomföra detta arbete inrättades under våren ett särskilt

genomförandeprojekt. Under året har större delen av den nödvändiga it-utvecklingen genomförts. Under året har även kommunikationsplan och kommunikationsstrategi tagits fram. Projektarbetet har bedrivits i nära samarbete med Sjunde AP-fonden. I 2010 års orange kuvert har särskild information om de planerade förändringarna av premiepensionssystemet lämnats. Vid årsskiftet överlämnades projektet till Pensionsmyndigheten.

Avvecklingen av PPM

Av regleringsbrevet för år 2009 framgår att PPM skall förbereda, påbörja och vidta erforderliga åtgärder inför avvecklingen av myndigheten. För att genomföra detta arbete fram till den 31 december 2009 inrättades under sommaren ett särskilt Avvecklingsprojekt. Inom projektet har under året arbete utförts när det gäller bl.a. hantering av ärendebalanser, avtal och licenser, arkivmaterial, flytt från PPM:s lokaler på Regeringsgatan till Pensionsmyndighetens lokaler vid Hornstull, beräkning av avvecklingskostnader samt bokslutsarbete. Kostnaden för själva avvecklingen uppgick till 15,6 miljoner kronor. Ansvaret för den fortsatta avvecklingen har från och med den 1 januari 2010 tagits över av den särskilda avvecklingsorganisationen, Avvecklingsmyndigheten för Premiepensionsmyndigheten och delar av Försäkringskassan (S 2009:07). Den särskilda avvecklingsorganisationen påbörjade sitt arbete redan den 1 oktober 2009.

Samtliga anställda vid PPM omfattades av reglerna om verksamhetsövergång, vilket innebar att anställningarna vid årsskiftet övergick till Pensionsmyndigheten. Under hösten stod det klart att det endast var ett fåtal anställda vid PPM som skulle bli övertaliga efter verksamhetsövergången, och av dessa var det flera som redan innan årsskiftet fick anställningar hos andra arbetsgivare. I samband med verksamhetsövergången kunde antalet övertaliga minskas ytterligare, vilket innebar att det totala antalet konstaterat övertaliga blev mycket lågt. Av de konstaterat övertaliga kommer en handfull att erbjudas pensionslösningar, medan en handfull sägs upp med förlängd uppsägningstid enligt Trygghetsavtalet.

Framväxande marknad för tjänster med anknytning till premiepensionssparandet

Sedan fondhandeln i premiepensionssystemet startade hösten 2000 har en rad företag lanserat olika typer av informations-, rådgivnings- och/eller förvaltningstjänster för premiepensionssparandet. Utvecklingen, som skett

utan PPM:s medverkan, har gått allt snabbare. Vid en analys som genomfördes 2007 kunde PPM konstatera att en positiv effekt av andra aktörers erbjudande av olika webbaserade tjänster var att premiepensionssparandet kan bli mer lättillgängligt för den individuella spararen. Samtidigt fanns farhågor om att en fortsatt utveckling utan tydlig styrning och reglering skulle kunna försvåra möjligheten att nå fram med helhetsbilden till pensionsspararen. En fortsatt utveckling utan reglerad samverkan med de aktuella aktörerna skulle kunna skapa förvirring hos pensionsspararen, bl.a. eftersom det finns en risk för att olika aktörer lämnar olika information. Till detta kom farhågor kring konsekvenserna av s.k. massbyten för PPM:s it-system. Utgångspunkten för PPM:s arbete var att myndigheten inte aktivt borde försvåra för en enskild pensionssparare som vill kunna se sitt PPM-konto eller byta fonder på någon annan aktörs webbplats, under förutsättning att tillräcklig säkerhet och god konsumentinformation kunde säkerställas genom reglerad samverkan. Ställningstagandet har sin grund i att premiepensionssystemet bygger på valfrihet och eget ansvar.

Efter en samlad bedömning valde PPM att under hösten 2007 påbörja ett arbete kring reglerad samverkan. Samverkan skulle baseras på ett avtalsförhållande och syfta till att på ett säkert och effektivt sätt:

- hantera den stora ökningen av automatiserade fondbyten som görs av förvaltningsföretag på uppdrag av pensionssparare,
- möjliggöra för pensionssparare att få tillgång till kvalitetssäkrad information från PPM på externa aktörers webbplatser och därigenom öka tillgängligheten till information för pensionsspararna, samt
- möjliggöra för pensionsspararna att göra individuella fondbyten via en extern aktörs webbplats.

Efter knappt 1,5 års arbete hade PPM våren 2009 tagit fram en färdig it-systemlösning och utkast till avtalsreglering mellan PPM och aktörerna. Under senhösten 2009, uppstod en intensiv debatt i bl.a. media kring det projekt som PPM nu var färdiga att sjösätta. Debatten kom snabbt att handla om utformningen av premiepensionssystemet och om vilken roll olika aktörer bör ha i systemet, snarare än om detaljerna i den lösning som PPM valt för att möta den pågående utvecklingen. Under senhösten beslutade regeringen att ytterligare analyser av webbaserade tjänster ska genomföras.

Mot denna bakgrund togs den tekniska lösningen aldrig i skarp drift, och det tecknades inte heller några avtal med de externa aktörerna. Berörda aktörer har löpande informerats om utvecklingen. PPM har säkerställt att projektdokumentationen finns lätt tillgänglig för Pensionsmyndigheten. Den

tekniska lösningen har lagts i s.k. malpåse, vilket innebär att det skapats förutsättningar för Pensionsmyndigheten att vid behov använda de tekniska lösningar som PPM tagit fram.

PPM:s bedömning är att det finns två huvudalternativ för att möta den pågående utvecklingen. Det ena alternativet är att man genom olika åtgärder motverkar, försvårar eller t.o.m. förhindrar externa aktörer från att tillhandahålla de aktuella tjänsterna. Det andra alternativet är att man inleder någon form av reglerad samverkan mellan myndigheten och de externa aktörerna. PPM förordar det senare alternativet. Om ingenting görs finns det en påtaglig risk för att ännu fler externa aktörer, bl.a. stora banker, börjar använda de alternativa lösningar till reglerad samverkan som finns lätt tillgängliga på marknaden. Användningen av sådana lösningar skapar redan nu problem i myndighetens it-system. Om användningen skulle öka dramatiskt kan det mycket snabbt uppstå allvarliga störningar i it-systemen. I en sådan situation kan man bli tvungen att snabbt införa åtgärder för att på teknisk väg försvåra eller stoppa tjänsterna.

Under året har PPM tillskrivit alla för PPM kända aktörer som marknadsför tjänster med anknytning till premiepensionssystemet, i syfte att uppmärksamma dessa på risken för att pensionsspararna uppfattar marknadsföringen på det sättet att företagen är PPM eller agerar på PPM:s uppdrag.

Robustisering av it-stöden

Under 2009 har robustiseringen av myndighetens it-stöd fortsatt. Arbetet syftar till att säkerställa och förbättra it-systemens funktion och framtidssäkerhet, bl.a. genom förbättrad säkerhet och förbättring av it-processerna.

Som en följd av förberedelserna för den nya pensionsmyndigheten avslutades robustiseringsprogrammet juni 2009. Ett fåtal återstående aktiviteter har överförs till den ordinarie förvaltningen för vidare hantering.

Resultat och driftskostnader

Resultat

Resultatet för budgetåret 2009 uppgick 547,1 (-100,0) miljoner kronor. Det tekniska resultatet för hela försäkringsrörelsen förbättrades kraftigt och uppgick till 542,7 (33,7) miljoner kronor. Förberedelsearbetet med att inrätta den nya Pensionsmyndigheten har bedrivits som ett antal utvecklingsprojekt inom PPM. För dessa projekt har kostnader motsvarande 87,3 (1,5) miljoner kronor av totalt 126,7 (8,1) miljoner kronor vidarefakturerats till Pensionsmyndighetsutredningen (PMU). Detta innebär att nettokostnaden för PPM:s medverkan i PMU-projekten blev 39,4 miljoner kronor. De kostnader som vidarefakturerats redovisas bland övriga tekniska intäkter.

Vid den månatliga andelsavstämningen och efterföljande korrigering av s.k. avrundningsdifferenser per augusti 2009 gjordes en korrigering som var felaktig, och som ledde till att en för stor extern köporder genererades i PPM:s handelslagersystem, dvs. i det lager av fondandelar som PPM innehar för att effektivisera fondhandeln. Resultatet av den felaktiga affären blev en reavinst för PPM på ca 22 miljoner kronor. Förutom mer omedelbara åtgärder har PPM under hösten låtit en revisionsbyrå gå igenom riskerna och kvalitetssäkra den interna kontrollen i fondhandelsprocessen samt lämna åtgärdsförslag. Baserat på åtgärdsförslagen har PPM tagit fram en åtgärdsplan för att ytterligare minimera riskerna i processerna. Vissa av åtgärderna har redan genomförts, medan övriga åtgärdsförslag har lämnats över till Pensionsmyndigheten.

För den traditionella försäkringsrörelsen uppgick resultatet till 436,1 (-105,4) miljoner kronor. Resultatet jämfört med föregående år i den traditionella försäkringen inkluderar ca 510 miljoner kronor avseende förändringar i försäkringstekniska avsättningar. Orsaken till årets stora positiva resultat inom traditionell försäkring är i första hand utvecklingen på aktiemarknaderna. Det positiva resultatet ökade konsolideringsfonden i eget kapital som uppgick till 655,0 (-246,5) miljoner kronor. Medel i konsolideringsfonden fördelas till pensionsspararna och utbetalas som återbäring i samband med pensionsutbetalningarna.

PPM:s avgiftsuttag från pensionsspararna uppgick till 451,2 (440,3) miljoner kronor. Av avgiftsuttaget avsåg 446,7 (437,4) miljoner kronor fondförsäkring och 4,5 (2,9) miljoner kronor den traditionella försäkringen.

Det tekniska resultatet för fondförsäkringsrörelsen uppgick till 106,6 (138,7) miljoner kronor. Resultatet för PPM:s handel med fondandelar via handelslaget består av realiserat valutaresultat på 25,1 (-47,0) och realiserad vinst på 13,8 (-20,5), dvs. totalt 38,9 (-67,5) miljoner kronor.

Räntenettot uppgick till -34,8 (-66,2) miljoner kronor.

Driftskostnader

PPM:s totala driftskostnader brutto före vidarefakturerings till PMU uppgick till 439,9 miljoner kronor och netto efter avdrag för vidarefakturerings till PMU 352,6 (314,0) miljoner kronor. Driftskostnaden netto per pensionssparare blev därmed 59 (54) kronor.²⁶ Av driftskostnaderna netto svarade posten personalkostnader för 39 (41) procent och uppgick till 136,5 (127,1) miljoner kronor. Den näst största driftskostnadsposten, 70,2 (62,5) miljoner kronor, utgörs av ersättningar till Försäkringskassan, Skatteverket och Kronofogdemyndigheten för premiepensionens andel av deras kostnader för administration av den allmänna pensionen. Kostnaden för köpta tjänster brutto ökade mot föregående år och uppgick till 110,7 (32,7) miljoner kronor och efter avdrag för vidarefakturerings till PMU med 65,4 miljoner kronor så uppgick nettokostnaden till 45,3 miljoner kronor. Kostnaderna för extern information och övrigt uppgick till 32,4 (29,2) miljoner kronor och innehåller bl.a. kostnader för bekräftelsebrev vid fondbyten, kostnader för pin-koder och informationsmaterial till pensionsspararna.

Kostnaden för avskrivningar har ökat jämfört med föregående år och uppgick till 36,5 (28,0) miljoner kronor. I beloppet för innevarande år ingår extra avskrivningar av immateriella anläggningstillgångar på 5,8 miljoner kronor.

Myndighetens verksamhet delas in i verksamhetsgrenarna fondförsäkring, traditionell försäkring och tillfällig förvaltning av avgiftsmedel. I årsredovisningen motsvaras begreppet verksamhetsgren av rörelsegren. Kostnader för rörelsegrenen tillfällig förvaltning av avgiftsmedel avser kapitalförvaltningskostnader. Kostnaderna redovisas inte som en driftskostnad i resultaträkningen utan förs på samma sätt som avkastningen direkt mot övriga placeringstillgångar och övriga skulder. Kostnaden för den tillfälliga förvaltningen uppgick till 1,2 miljoner kronor vilket utgjorde 0,003 procent av det genomsnittliga förvaltade kapitalet under år 2009. Driftskostnaderna har i sin helhet fördelats på de två rörelsegrenarna

²⁶ Vid beräkningen används medelantalet pensionssparare över året. Medelantalet pensionssparare under år 2009 uppgick till 5 989 086 (5 847 444).

fondförsäkring och traditionell försäkring. Uppdelningen av driftkostnaderna på verksamhetsgrenar och försäkringsslag sammanfaller därmed.

Kostnadsslag	PPM totalt, 2009	PPM totalt, 2008	PPM totalt, 2007
Personal	136 451	127 111	119 057
Konsulter och övrig köpt arbetskraft	110 708	32 740	18 777
Arbetsplatskostnader	53 600	35 988	34 369
Administrationsersättning till andra myndigheter ²⁷	70 187	62 495	51 538
Extern information och övrigt	32 412	29 162	21 793
Avskrivningar	36 544	27 985	28 178
Driftskostnader totalt	439 902	315 481	273 712

Tabell 21. Driftskostnader (brutto) uppdelade på kostnadsslag (angivet i tusental kronor).

Varje rörelsegren ska över tiden bära sina egna kostnader. För år 2009 har fondförsäkring belastats med 432,8 (309,9) miljoner kronor och traditionell försäkring med 7,1 (5,6) miljoner kronor.

Regeringen har i regleringsbrevet för PPM angett ett tak för myndighetens driftskostnader. Kostnadstaket uppgår till 277 (230) miljoner kronor för år 2009. Av tabell 22 framgår de poster som ingår i kostnadstaket.

	2009	2008	2007
Driftskostnader	439 902	315 481	273 712
Administrativa ersättningar till andra myndigheter	-70 187	-62 495	-51 538
Avskrivningar	-36 544	-27 985	-28 178
Intäkter PMU	-87 327	-1 519	-
Övriga intäkter	-5 410	-9 655	-1 919
Avvecklingskostnader PPM	-15 617	-	-
Summa driftskostnader ingående i kostnadstaket	224 817	213 827	192 077
Räntor anläggningslån	434	2 343	2 316
Amorteringar anläggningslån	7 536	0	0
Summa driftskostnader och övriga poster ingående i kostnadstaket	232 787	216 170	194 393
Andel av kostnadstak, procent	84	94	97
Kostnadstak enligt regleringsbrev	277 000	230 000	201 000

Tabell 22. Uppföljning av driftskostnader och övriga poster som ingår i PPM:s kostnadstak (angivet i tusental kronor).

²⁷ Avser ersättning till Försäkringskassan, Skatteverket och Kronofogdemyndigheten.

Finansiering och investeringar

Av 11 kap. 1 § lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension framgår att de kostnader för skötseln av premiepensionssystemet som inte täcks på annat sätt ska täckas genom årliga avgifter som dras från tillgodohavandena på pensionsspararnas premiepensionskonton. Enligt förordning (2007:843) med instruktion för PPM får myndigheten ta ut avgifter som per år motsvarar högst 0,3 procent av de sammanlagda tillgodohavandena på pensionsspararnas premiepensionskonton. Avgifterna ska fördelas skäligt mellan spararna enligt försäkringsmässiga principer.

Avgiftsuttaget ska spegla den verkliga kostnaden för att administrera kontona. Denna kostnad är lika stor oavsett behållningen på ett konto. PPM har därför valt en avgiftsmodell där avgiften formuleras som en procentsats kombinerat med ett avgiftstak på 110 kronor per pensionssparare.

Avgiftsuttaget för 2009 genomfördes i maj och beräknades på pensionsspararnas tillgodohavanden per den sista i månaderna januari – april till skillnad från föregående år då avgiftsuttaget baserades på tillgodohavandena den 1 maj. Avgiften sattes till 0,25 (0,20) procent av tillgodohavandena på spararnas pensionskonton, med ett tak på 110 (110) kronor. Sammantaget uppgick avgiftsuttaget till 451 (440) miljoner kronor, vilket motsvarar en genomsnittlig avgift på 0,19 (0,16) procent eller cirka 75 (75) kronor per person. Avgiften har höjts jämfört med föregående år. Anledningen är att tillgångarna på pensionsspararnas konton var lägre i värde jämfört med i fjol, vilket i sin tur inneburit att basen för avgiftsuttaget krympt. I kronor räknat är dock avgiften oförändrad i genomsnitt.

Avgifterna har hittills inte täckt PPM:s uppbyggnadskostnader. Under uppbyggnadsskedet och fram till år 2009 har myndigheten finansierats genom en kombination av avgiftsuttag och räntekontokredit för rörelsekapitalbehov samt låneramar i Riksgälden.

Under år 2009 har räntekontokrediten för rörelsekapitalbehov amorterats med 70,1 (50,8) miljoner kronor.

För budgetåret 2009 uppgick den beviljade räntekontokrediten för rörelsekapitalbehov till 1 718 (1 782) miljoner kronor och låneramen för anläggningstillgångar till 81 (81) miljoner kronor. Därutöver disponerade PPM en särskild kredit för fondhandel på totalt 9 000 miljoner kronor.

Utnyttjad räntekontokredit för rörelsekapitalbehov per den 31 december 2009 uppgick till 1 428 (1 498) miljoner kronor och utnyttjad låneram för investeringar uppgick till 57 (64) miljoner kronor.

Skulden hos Riksgälden avseende den särskilda krediten för fondhandel, uppgick vid årsskiftet till 0 (0) miljoner kronor. Den särskilda krediten för fondhandeln har som högst utnyttjats med 1 850 (2 614) miljoner kronor under 2009.

Investeringarna uppgick under år 2009 till 23,6 (35,5) miljoner kronor. Av detta svarade anskaffning av it-utrustning och inventarier för 13,5 (13,1) miljoner kronor och investeringar i egenutvecklade applikationer/system samt inköpt programvara för 10,1 (22,4) miljoner kronor.

Skuldhantering

Förvaltningen av låneportföljen har följt den strategi som styrelsen beslutat i policyn²⁸ för skuldhanteringen och har hållits inom tillåtna avvikelsemandat. Enligt policyn ska skulden fördelas med 60 procent rörlig ränta och 40 procent bundna räntevillkor fördelat med 20 procent på lån med 1-3 års löptid och 20 procent på lån med 3-5 års löptid.

Den genomsnittliga räntan i låneportföljen var vid årets ingång 3,1 (4,2) procent och vid utgången av året 2,0 (3,1) procent. Räntekostnaderna för låneportföljen uppgick till 34 (65) miljoner kronor.

²⁸ Policy för skuldhantering beslutad av PPM:s styrelse den 18 april 2005 (dnr 05-291).

Kompetensförsörjning

Målen för kompetensförsörjningen

Inför år 2009 formulerade styrelsen två övergripande uppgifter. För det första skulle den löpande verksamheten skötas med samma kvalitet, effektivitet och säkerhet som dittills fram till den absolut sista dagen. För det andra skulle PPM bistå PMU i arbetet med att förbereda starten av Pensionsmyndigheten, så att den fick förutsättningar för att kunna verka med full kraft från första dagen och bli framgångsrik. Målbilden var att PPM vid utgången av år 2009 till Pensionsmyndigheten skulle lämna över effektiva och väl fungerande arbetsprocesser, en personal med fokus på pensionsspararna, förändringsvilja och hög kompetens samt it-stöd med hög prestanda som var stabila och säkra och inte skulle kräva några större ändringsåtgärder under Pensionsmyndighetens första år.

Åtgärder under 2009 för att uppnå målen

För att kunna säkerställa hög kvalitet i den löpande verksamheten intill sista dagen och samtidigt kunna bidra till att övergången till den nya myndigheten skulle bli framgångsrik har arbetet med kompetensförsörjningen varit fokuserat på ledarskapsutveckling och kommunikation.

Ledarskapsarbetet

Under våren genomfördes en endagsutbildning i samtalsmetodik med temat förändringsledning för alla chefer som fick träna på att hantera mer eller mindre svåra situationer som chefer kan ställas inför under ett förändringsarbete. I mitten av maj genomfördes ett heldagsinternat med ledningsgruppen, där halva tiden ägnades åt ledningsgruppsutveckling. Ett centralt moment var hur ledningsgruppen skulle stödja enhetschefer och medarbetare i den stora omvandlingsprocess som bildandet av Pensionsmyndigheten skulle innebära. Under andra halvan av året genomfördes ett planeringsinternat med ledningsgruppen, där bl.a. den slutliga inriktningen för höstens ledarskaps- och personalarbete lades fast.

Under året har ett antal s.k. chefsforum hållits där chefer på alla nivåer i organisationen har träffats för information och diskussion kring aktuella frågor. Sådana möten har genomförts under ett par timmar var tredje vecka. Ett viktigt syfte med mötena har varit att ensa informationen från ledningen. Ett återkommande tema vid mötena har varit olika ledarskapsfrågor med anledning av verksamhetsövergången. Chefer har också erbjudits

möjligheten till chefsstöd i form av coach eller mentor och några av cheferna har deltagit i ett myndighetsövergripande mentor-adept-program.

Personalarbetet

En stor del av personalarbetet på avdelningarna har handlat om att befästa de mycket goda resultat som uppnåddes i den medarbetarundersökning som genomfördes i slutet av år 2008. Arbete har även bedrivits för att fullfölja de handlingsplaner som upprättats med anledning av resultaten i undersökningen.

Under året har ett antal s.k. PPM-frukostar och informationsmöten genomförts, där återkommande teman varit utvecklingen i PMU-arbetet och verksamhetsövergången. Under två tillfällen har personalavdelningen haft s.k. öppet hus för frågor och svar kring organisations- och bemanningsfrågor. Under året har även en särskild s.k. PPM-dag hållits, där temat var Pensionsmyndigheten med dess organisation och bemanning.

Uppföljning av målen för kompetensförsörjningen under 2009

PPM har i allt väsentligt uppnått målen för 2009. PPM gör bedömningen att de åtgärder som vidtagits har bidragit till att Pensionsmyndigheten vid årsskiftet kunde överta personal med fokus på pensionsspararna, förändringsvilja och hög kompetens.

Övrigt

Medelåldern bland PPM:s personal uppgick år 2009 till 44 (44) år.

Personalomsättningen var 6 (15) procent. Den totala andelen medarbetare med utländsk bakgrund vid PPM var 7,2 procent. Andelen kvinnliga chefer var 50 procent medan den totala andelen kvinnor i PPM var 58 procent.

Risker och Riskhantering

PPM:s arbete med att identifiera, värdera och hantera olika typer av risker syftar ytterst till att säkerställa PPM:s övergripande uppdrag: Att administrera och förvalta premiepensionssystemet med låga kostnader och till nytta för pensionsspararna.

Det finns olika typer av risker i premiepensionsverksamheten. *Finansiella risker* uppstår inom den traditionella försäkringsrörelsen, i övrig tillgångs- och skuldförvaltning och till följd av PPM:s fondhandelsmodell. De finansiella riskerna bedöms som relativt låga men redovisas ändå utförligt nedan i enlighet med redovisningskraven för IFRS 7 (International Financial Reporting Standards). *Försäkringsrisker* uppstår inom den traditionella försäkringen, medan *operativa risker* uppstår i den löpande verksamheten och är relaterade till verksamhetens mål, till kritiska resurser och till utformning av manuella rutiner och systemstöd för viktiga processer i verksamheten. *Strategiska risker* är relaterade till händelser i omvärlden och förmågan att hantera dessa.

Riskhanteringsprocess

Arbetet med att identifiera och hantera risker har bedrivits dels i den löpande verksamheten, dels i de olika projekt som har pågått på myndigheten. Riskhanteringsprocessen har utformats i enlighet med förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll och har samordnats med PPM:s process för verksamhetsplanering och uppföljning. PPM har även beaktat Finansinspektionens allmänna råd (FFFS 2005:1) om intern styrning och kontroll av finansiella företag vid utformningen av processen. Riskerna har hanterats genom prioritering av aktiviteter som syftat till att begränsa eller eliminera de risker som bedömts vara mest allvarliga. Riskhanteringsarbetet har styrts genom riktlinjer beslutade av generaldirektören.

Ansvar för analys och hantering av risker har följt linjeansvaret. PPM har därutöver haft en riskkontrollfunktion som samordnat och kvalitetssäkrat arbetet, bidragit med metod- och modellstöd och följt upp att identifierade risker åtgärdats. Funktionen har också sammanställt en myndighetsövergripande riskanalys som har behandlats regelbundet på ledningsgruppens möten, i PPM:s revisionsutskott och tertiälvist i styrelsen.

Riskerna bärs av i huvudsak av pensionsspararna

De risker som uppstår i premiepensionsverksamheten och som inte är hänförliga till en enskild pensionssparare bärs indirekt av pensionsspararkollektivet i form av en risk för högre framtida avgiftsuttag. Det enda undantaget i det avseendet är den traditionella försäkringen där PPM – och indirekt staten – står risken.

I tabell 23 görs en schematisk klassificering av vem som bär risken i PPM:s olika verksamhetsgrenar.

	Risken bärs direkt av den enskilde pensionsspararen	Risken bärs av PPM/indirekt av pensionsspararna i traditionell försäkring i form av risk för låg avkastning	Risken bärs av PPM/indirekt av pensionsspararkollektivet i form av risk för högre avgiftsuttag under kommande år	<i>Risken för insolvens bärs av PPM/indirekt av staten</i>
Traditionell försäkring	-	√ ²⁹	-	√ ³⁰
Tillfällig förvaltning	-	√	-	-
Fondförsäkring	√	-	-	-
Fondhandelsmodell	-	-	√	-
Skuldförvaltning	-	-	√	-

Tabell 23. Schematisk riskklassificering per produkt

I den *traditionella försäkringen* är det PPM – och ytterst staten – som garanterar åtagandena och därmed bär risken. Placeringspolicyn har utformats med utgångspunkt i att risken för insolvens ska vara mycket låg. Om förvaltningen ger ett överskott så återförs överskottet till

²⁹ Risken för insolvens bärs av PPM och indirekt av staten.

³⁰ Placeringspolicyn har utformats med utgångspunkt att risken för insolvens skall vara mycket låg.

pensionsspararna i form av återbäring. Denna återbäring är preliminärt tilldelad och återtag kan göras.

I den *tillfälliga förvaltningen* bärs risken indirekt av pensionsspararna i form av risk för låg avkastning på insatt kapital.

I *fondförsäkringen* är det pensionsspararna som individuellt står för risken i sitt eget sparande. Som en konsekvens av PPM:s fondhandelsmodell uppstår dock även finansiella risker som belastar PPM:s resultat, dels genom PPM:s tillfälliga finansiering av pensionsspararnas fondbyten, dels i PPM:s handelslager.

I *skuldförvaltningen* bärs risken för ökade räntekostnader indirekt av pensionsspararna i form av risk för högre avgiftsuttag.

Finansiella risker

Genom sina placeringar i olika typer av finansiella instrument utsätts PPM och indirekt pensionsspararna för finansiella risker i form av *marknadsrisker*, *kreditrisker* och *likviditetsrisker*. PPM anlitar externa förvaltare för förvaltning av tillgångarna inom den traditionella försäkringen och den tillfälliga förvaltningen. Administrationen av portföljerna utförs av Kammarkollegiet. Förvaltningen och administrationen av kapitalet är reglerade i instruktioner till berörda parter.

Ett viktigt redskap för styrning och kontroll av de finansiella riskerna är de policys och riktlinjer som styr de olika verksamhetsgrenarna. Policys beslutas av styrelsen och riktlinjer beslutas av generaldirektören. De styrande dokumenten ses över årligen och uppdateras vid behov.

Traditionell försäkring

I förvaltningen av den traditionella försäkringen bestäms placeringsstrategin med utgångspunkt i en ALM-studie (Asset and Liability Management). Placeringspolicyn har utformats med utgångspunkt att risken för insolvens skall vara mycket låg samtidigt som de försäkrades möjlighet till avkastning ska vara god.

PPM har också som mål att kunna rapportera grönt ljus enligt Finansinspektionens trafikljusmodell. Under januari 2010 inrapporterade Pensionsmyndigheten grönt ljus för den traditionella försäkringen per den 31 december 2009. Överskottet i trafikljustermer var 460 (190) miljoner kronor, vilket motsvarar 31 (14) procent av den försäkringstekniska skulden.

Tillfällig förvaltning

Målet för den tillfälliga förvaltningen är att med ett lågt risktagande, och med hänsyn till kravet om betalningsberedskap, uppnå så god avkastning som möjligt. Placeringarna regleras av lagen (1998:674) om inkomstgrundad ålderspension och sker i räntebärande värdepapper utgivna av svenska staten och på avistakonto hos Riksgälden. Dessutom används återköpstransaktioner i syfte att höja avkastningen. Dessa är förknippade med viss motpartsrisk.

Fondhandel

Som en konsekvens av PPM:s fondhandelsmodell uppstår finansiella risker som belastar PPM:s resultat, dels genom PPM:s tillfälliga finansiering av pensionsspararnas fondbyten, dels i PPM:s handelslager. Målet är att PPM:s risker i fondhandeln ska vara låga. Fondhandelsmodellen ska samtidigt vara enkel och snabb för pensionsspararna. Syftet med PPM:s handelslager är att underlätta och effektivisera fondhandeln, samt att hålla transaktionskostnaderna nere.

PPM:s fondhandelsmodell innebär att då en pensionssparare gör ett fondbyte så skickar PPM köp- och säljordrarna till berörda fondförvaltare samma dag. Eftersom köptransaktioner alltid måste uttryckas i belopp, samtidigt som det slutgiltiga beloppet från säljtransaktionen vid tidpunkten för köpet är okänt, räknas ett preliminärt belopp fram med hjälp av senast kända kurs. När säljtransaktionen är genomförd kommer det erhållna beloppet att skilja sig från beloppet på den order man skickat för köp. Pensionsspararen erhåller dock alltid andelar till ett värde som motsvarar det belopp som andelarna man sålt slutligen inbringat.

För att hantera denna skillnad har PPM ett handelslager från vilket man skjuter till respektive behåller andelar till ett värde som motsvarar differensen. Det är i samband med dessa transaktioner som en realisationsvinst eller -förlust kan uppstå. Det är också på grund av att köpet genomförs innan försäljningslikviden kommit in som PPM måste lånefinansiera pensionsspararnas fondbyten under en interimperiod.

Skuldförvaltning

För att undvika alltför stora variationer i räntekostnaderna för PPM:s skuld hos Riksgälden binds lånen till olika löptider. Enligt skuldförvaltningspolicyn ska 60 procent av lånen belöpa med rörlig ränta, 20 procent ha en löptid på 1-3 år och 20 procent en löptid på 3-5 år.

Marknadsrisk

Marknadsrisk är risken för att verkligt värde på, eller framtida kassaflöden från, ett finansiellt instrument varierar på grund av förändringar i marknadspriset. PPM har marknadsrisker i form av *kurs-*, *valuta-* och *ränterisker*.

Marknadsrisker i kapitalförvaltningen styrs genom beslut i PPM:s styrelse om placeringspolicy för de olika verksamhetsgrenarna. Generaldirektören beslutar om mer detaljerade riktlinjer och fastställer jämförelsenorm.

Fondkursrisk

Fondkursrisk är risken för att värdet på fondandelar minskar på grund av förändringar i kurser på de underliggande marknaderna.

Fondkursrisken i den *traditionella försäkringen* begränsas genom att endast en viss del av tillgångsportföljen är exponerad mot aktiefonder. Den resterande delen av tillgångsportföljen är placerade i räntebärande tillgångar. PPM håller vid varje tidpunkt räntebärande tillgångar som motsvarar de garanterade utfästelserna i den traditionella försäkringen. Den sammanvägda kursrisken i portföljen rapporteras månadsvis till generaldirektören och kvartalsvis till styrelsen.

Fondkursrisker finns också i innehavet i *handelslagret*. Fondkursrisken kan resultera i både positiva och negativa resultat för myndigheten beroende på fondernas utveckling. Fondkursrisker uppstår också till följd av PPM:s fondhandelsmodell. Med nuvarande modell är riskerna svåra att uppskatta då de påverkas av antalet fondbyten vid ett visst tillfälle, pensionsspararnas fondval, samt kursutvecklingen i de olika fonderna.

Exponeringen på PPM:s resultat och eget kapital vid en förändring på 10 % i fondkurserna motsvarar (mnkr):

	2009	2008
Traditionell försäkring (kursrisk)	60	45
Handelslager	1	0

Valutarisk

Valutarisk är risken för att värdet av tillgångar och skulder minskar på grund av ändrade valutakurser.

Valutarisken inom den *traditionella försäkringen* begränsas genom att maximalt 20 procent av tillgångarna får placeras i utländska aktier.

Även i innehavet i *handelslagret* uppstår valutarisk i de fondandelar som är noterade i utländsk valuta. Valutarisk uppstår också till följd av fondhandelsmodellen. Risken motsvarar skillnaden mellan den valutakurs

som pensionsspararna får per affärsdagen och den valutakurs som PPM får per likviddagen. Både negativa och positiva resultat kan uppstå och dessa är inte möjliga att prognostisera.

Exponeringen på PPM:s resultat och eget kapital vid en förändring på 10 % i valutakurserna motsvarar (mnkr):	2009	2008
Traditionell försäkring	71	30
Handelslager	0	0

Ränterisk

Ränterisk innebär risk för att marknadsvärdet för en tillgång faller, eller att marknadsvärdet på en skuld ökar, vid en förändring i marknadsräntan.

Ränteförvaltningen inom den *traditionella försäkringen* sker i Kammarkollegiets Långräntekonsortium. Målet där är att matcha tillgångarna mot skulderna. Den önskade ränterisken beskrivs och beslutas därför som ett tillåtet avvikelseintervall i förhållande till PPM:s skuldåtagande. Ränterisken i portföljen rapporteras månadsvis till generaldirektören och kvartalsvis till styrelsen.

Den *tillfälliga förvaltningen* består av en lång och en kort portfölj. Den långa portföljen ska innehålla statsobligationer och förvaltas på längre löptider. Samtliga värdepapper i denna portfölj hålls till förfall. I den korta portföljen ska 100 miljoner kronor alltid finnas i likvida medel, därutöver får placeringar ske på konto hos Riksgälden eller i statsskuldsväxlar.

I den långa portföljen finns ingen ränterisk eftersom tillgångarna i portföljen hålls till förfall och bokförs till upplupet anskaffningsvärde. Kapitalet placeras vid olika tidpunkter och i olika löptider med en jämn förfallostruktur. Till följd av att hälften av den långa portföljen består av realobligationer finns det dock en viss risk att avkastningen för enskilda årskullar kan bli negativ. Anledningen är inflationskomponenten bidrar negativt till avkastningen om KPI faller. Ränterisken i den korta portföljen begränsas genom att statsskuldsväxlarnas löptid inte sträcker sig över tidpunkten för den årliga placeringen av fastställda pensionsrätter. Därmed säkerställs att avkastningen på årsbasis blir positiv. Det förvaltade kapitalet i den korta portföljen är som störst i början av december och som lägst i slutet av december eftersom pensionsrätterna placeras på pensionsspararnas konton under denna månad. Ränteriskexponeringen och deflationsrisken till följd av realobligationsinnehavet rapporteras månadsvis till generaldirektören.

Ränterisk finns även förknippad med återköpstransaktionerna (repor) i den tillfälliga förvaltningen. Risken minskas genom att inga repor tillåts löpa

över datum för Riksbankens i förväg utannonserade penningpolitiska möten.

Exponeringen på PPM:s resultat och eget kapital vid en förändring på 1 procentenhet i marknadsräntan motsvarar en förändring (mnkr):	2009	2008
Traditionell försäkring, finansiella placeringstillgångar (ränta upp 1 procentenhet)	-127	-116
Traditionell försäkring, finansiella placeringstillgångar (ränta ner 1 procentenhet)	+149	+129
Traditionell försäkring, försäkringstekniska avsättningar (ränta upp 1 procentenhet)	+140	+153
Traditionell försäkring, försäkringstekniska avsättningar (ränta ner 1 procentenhet)	-164	-184
Traditionell försäkring, netto (ränta upp 1 procentenhet)	+13	+37
Traditionell försäkring, netto (ränta ner 1 procentenhet)	-15	-55
Tillfällig förvaltning, Kort portfölj	0	0

På samma sätt som ränterisken i den långa portföljen elimineras genom att obligationerna i portföljen hålls till förfall, uppstår ingen ränterisk i egentlig mening inom *skuldförvaltningen*. Här är det främst risken för variationer i räntekostnaderna som man vill undvika. Den risken begränsas genom att delar av skulden binds till fast ränta.

Enligt skuldförvaltningspolicyn ska 60 procent av utnyttjade krediter i Riksgälden belöpa med rörlig ränta, 20 procent ska ha en löptid på 1-3 år och 20 procent en löptid på 3-5 år.

Räntebindningstider	Rörlig ränta	1 - 2 år	3 år - 5 år	Summa
Lån Riksgälden 2009-12-31 (mnkr)	-885	-350	-250	-1 485
Lån Riksgälden 2008-12-31 (mnkr)	-1 063	-300	-200	-1 562

Rapportering av räntekostnadsrisken i skuldhanteringen sker månadsvis till generaldirektören och kvartalsvis till styrelsen. Den visar i huvudsak hur mycket räntekostnaderna kan stiga under året i förhållande till prognos om marknadsräntorna ökar med en procentenhet.

Den genomsnittliga räntan var vid årets ingång 3,1 (4,2) procent och vid årets utgång 2,0 (3,1) procent. Räntekostnaderna uppgick till 34 (65) miljoner kronor.

Räntekostnaden för PPM:s utnyttjande av den särskilda krediten för fondhandeln är rörlig och påverkas av volymerna i fondhandeln. Då pensionsspararnas fondval inte går att förutse eller påverka, utan till stor del beror på kursrörelser på fondmarknaden, är räntekostnaden mycket svår att prognostisera.

Tabellen nedan visar kontobehållningen hos Riksgälden per den sista december. Vid utgången av 2009 fanns 144 miljoner kronor placerade på

kontot. Det beror på att förstagångsväljarnas fastställda pensionsrätter om 271 miljoner kronor tillfälligt ligger placerade på kontot i väntan på slutlig placering i fondrörelsen i juni 2010. Om behållningen avseende förstagångsväljarnas oplacerade medel räknas bort, uppgick utnyttjandet av den särskilda krediten för fondhandeln till 127 miljoner kronor per årsskiftet.

Särskilda krediten, fondhandel	Belopp
Lån Riksgälden 2009-12-31 (mnkr)	144
Lån Riksgälden 2008-12-31 (mnkr)	180

Kreditrisk

Kreditrisk är risken för att en motpart inte kan fullgöra sitt åtagande och därmed förorsakar PPM en förlust.

Emittenters, låntagares och motparters kreditvärdighet fastställs normalt med hjälp av en extern kreditbedömning.

Den traditionella försäkringens ränteförvaltning sker i Kammarkollegiets långräntekonsortium som placerar i skuldförbindelser med varierande kreditrisk. Kreditrisken begränsas genom limiter per ratingkategori där den högsta tillåtna risken är i placeringar hos emittenter med en rating om BBB+ eller högre.

Inom den *tillfälliga förvaltningen* uppstår viss motpartsrisk i samband med återköpstransaktioner. Motpartsrisken minimeras genom att återköpstransaktioner endast är tillåtna med motparter med vilka PPM har tecknat erforderliga avtal och vars kreditrating som lägst får vara A-.

Kreditrisker finns också i de *fordringar PPM har på olika motparter*. PPM fakturerar fondbolagen kvartalsvis den del av förvaltningsavgifterna som ska återbetalas till pensionsspararna. PPM har också fordringar på enskilda pensionssparare i form av negativa pensionsrätter som uppkommit vid ändrad taxering. Fordran regleras så snart en insättning sker på pensionsspararens konto. Vid dödsfall blir fordran en konstaterad kreditförlust.

En utförlig löptidsanalys över finansiella tillgångar och finansiella skulder för åren 2009 och 2008 redovisas i not 37.

Likviditetsrisk

Likviditetsrisk innebär i första hand risken för att PPM inte kan fullgöra sina betalningsåtaganden utan upplåning eller avyttring av finansiellt instrument till en avsevärd merkostnad.

En annan typ av likviditetsrisk är den risk som kan uppkomma om ett värdepapper är svårt att avyttra. Sådan risk är främst förknippad med förvaltningen av tillgångar.

Likviditetsrisken inom den *traditionella försäkringen* begränsas genom att en övervägande del av placeringarna görs i värdepapper med hög likviditet noterade på väl etablerade marknader.

Inom den *tillfälliga förvaltningen* är likviditetsrisken mycket begränsad då placeringar uteslutande sker i mycket likvida svenska statsobligationer.

Även i innehavet i *handelslagret* finns en viss likviditetsrisk, främst i fonder som placerar på mindre utvecklade marknader.

Försäkringsrisk

PPM har även försäkringsrisker inom den *traditionella försäkringen* i form av teckningsrisker, reservsättningsrisker och matchningsrisker.

Teckningsrisk

Vid erbjudandet av en viss livförsäkringsprodukt görs en bedömning av vilka kategorier av personer som kommer att teckna försäkringen och de faktorer under försäkringstiden som har påverkan på produktens ekonomi. Teckningsrisken är osäkerheten i detta.

Vid övergång till traditionell försäkring utfärdar PPM en livsvarig livränta med garanterat belopp. Risken hanteras genom ett försiktigt antagande om återstående livslängd och genom ett antagande om noll procents avkastning på tillgångarna.

Utgångspunkten för återstående livslängd utgörs av SCB:s prognoser där PPM tillämpar ett alternativ med låg dödlighet.

Reservsättningsrisk

För varje försäkring avsätter PPM en reserv som är en uppskattning av PPM:s framtida utgifter på grund av försäkringen. Reservsättningsrisken består i att antagandena ej har valts tillräckligt betryggande, vilket innebär att den avsatta reserven visar sig vara otillräcklig.

Livförsäkringsavsättningen, reserven, för traditionell försäkring bestäms utifrån de garanterade beloppen med antaganden om framtida livslängder, avkastning på tillgångarna och driftskostnader. Risker hanteras genom försiktiga antaganden om återstående livslängd. Avkastningen bestäms sedan den 1 april 2008 som marknadsräntan för statspapper. Risknivån kontrolleras i trafikljusrapporten, där samtidig stresstest sker av reserven och av tillgångarna.

Solvensnivån per den 31 december 2009 uppgick till 143,3 (117,4) procent. Om livslängden hos pensionärerna antas öka sjunker solvensnivån, medan den stiger om livslängden minskar. Om livslängden antas öka med ett år sjunker solvensnivån till 139,9 (114,0) procent samtidigt som de försäkringstekniska avsättningarna ökar med 37,7 (43,8) miljoner kronor.

Operativ risk

PPM:s verksamhet kännetecknas av ett mycket stort beroende av it-stöd. Processerna för att administrera pensionsspararnas och pensionärernas individuella konton och för att genomföra fondhandeln är i stort sett helt automatiserade. En förhållandevis stor del av personalstyrkan arbetar med att förvalta och utveckla it-systemen och de personer som arbetar med daglig handläggning är få i relation till antalet kunder och ärenden.

Många av PPM:s operativa risker är därför relaterade till informationssäkerhet och till drift, förvaltning och utveckling av it-stödet. De stora penningflödena i fondhandeln ger också upphov till risker i maskinell och manuell handläggning. Medarbetarrisker uppstår som en konsekvens av att PPM har en relativt begränsad personalstyrka där många medarbetare har olika typer av specialistkunskaper.

PPM har även operativa risker relaterade till sitt kommunikationsuppdrag, främst i form av att information från PPM kan uppfattas som otydlig eller på ett felaktigt sätt. Det finns även risker förknippade med de externa aktörer som erbjuder olika typer av webbaserade tjänster med anknytning till premiepensionssystemet. Dessa risker har ökat under 2009 bl.a. på grund av att allt fler aktörer tillhandahåller denna typ av tjänster till allt fler sparare, vilket genererat stora och plötsliga ökningar av volymerna som påverkar produktionssystemen och ökar belastningen på den externa webben. Riskerna kvarstår till följd av regeringens beslut att tills vidare skjuta på införandet av PPM:s lösning för webb-baserade tjänster.

Under 2009 har de operativa riskerna varit högre än tidigare år, vilket framför allt berott på den komplexa situationen med att förbereda bildandet av en ny pensionsmyndighet och samtidigt genomföra andra tidigare

påbörjade förändringsprojekt. Därutöver har PPM förberett verksamhetsprocesser och it-system till de ändringar i premiepensionssystemet som ska införas i maj 2010. Kravställning, utveckling och implementering av olika förändringar i både it-system och manuella rutiner har därför skett parallellt och på förhållandevis kort tid. Samtidigt har arbetet med att förbereda PPM:s avveckling pågått under hösten.

Allt detta har genomförts med en i stort sett oförändrad personalstyrka som förstärkts med konsulter. Belastningen på personalen har därför varit hög under hela 2009, vilket inneburit att de medarbetarrelaterade riskerna varit förhöjda liksom risken för fel i den löpande verksamheten.

Strategisk risk

Då PPM som myndighet upphör 31 december 2009, finns inga framtida risker för PPM:s del. Däremot finns sedan tidigare identifierade strategiska risker i premiepensionsverksamheten som efter årsskiftet övergår till Pensionsmyndigheten. Det finns risker som uppstår till följd av händelser som ligger utanför myndighetens kontroll, till exempel allvarliga störningar i betalningssystemet, kollapser på de finansiella marknaderna och externa parter agerande som påverkar verksamheten. Det finns även inneboende strategiska risker till följd av den valda fondhandelsmodellen och förväntade framtida ökning av fondhandelsvolymerna.

Även tidigare identifierade kommunikationsrisker avseende premiepensionsverksamheten bedöms öka inledningsvis i den nya myndigheten. Det beror framför allt på en mer komplex budskapssituation avseende förändringarna i premiepensionssystemet samtidigt som verksamheten övergår till en ny myndighet.

Femårsöversikt och sammanställning över väsentliga uppgifter

(Belopp i tkr)	2009	2008	2007	2006	2005
Resultat och ställning:					
Resultat					
Premieinkomster, traditionell försäkring	497 222	564 707	574 686	424 197	202 805
Premier, investeringsavtal ³¹	30 490 570	29 554 044	27 505 515	49 576 331	23 623 711
Kapitalavkastning netto i försäkringsrörelsen	15 866	50 755	51 708	51 075	9 164
Försäkringsersättningar	92 167	-72 759	-49 976	-25 024	-9 940
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	542 995	33 655	363 885	96 460	94 029
Årets resultat	547 089	-100 000	317 719	56 414	57 363
Avgiftsintäkter					
Budget enligt regleringsbrev	463 000	413 000	395 000	348 000	323 000
Faktiska avgiftsintäkter ³²	543 927	451 493	382 149	371 642	337 041
Ekonomisk ställning					
Placeringstillgångar traditionell försäkring	2 203 637	1 729 847	1 285 850	738 261	306 721
Placeringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär risk	340 162 322	230 644 181	308 345 296	267 937 497	192 356 728
Placeringstillgångar övriga	27 583 734	28 179 610	27 816 401	24 520 760	46 481 981
Försäkringstekniska avsättningar traditionell försäkring	1 543 056	1 481 181	909 580	705 063	664 783
Försäkringstekniska avsättningar för vilka försäkringstagaren bär risk	340 738 348	230 964 142	308 768 178	268 174 260	192 398 553
Eget kapital vid årets ingång /Balanserad kapitalförändring	1 276 155	-1 157 492	-1 564 774	-1 621 188	-1 678 551
Årets resultat	547 088	-100 000	317 719	56 414	57 363
Eget kapital vid årets utgång / Konsolideringskapital	756 714	-1 276 155	-1 157 492	-1 564 774	-1 621 188
Nyckeltal, Traditionell försäkring					
Solvensgrad, %	143,3	117,4	141,4	121,0	117,5
Kollektiv konsolideringsnivå, %	100,5	96,8	99,6	102,5	103,4
Genomsnittlig återbäringsränta, %	4,0	2,2	5,67	6,00	5,17
Direktavkastning, ³³ %	0,58	0,51	4,66	3,54	4,18
Totalavkastning ³⁴	4,76	-2,00	3,84	6,30	11,16

³¹ Premier avseende fondförsäkring redovisas som investeringsavtal och bokförs inte över resultaträkningen.

³² Avgiftsintäkter enligt 11 Kap LIP avseende 2008 uppgick till 451 190 (440 323) tkr. I posten avseende 2009 ingår avgiftsintäkter enligt avgiftsförordningen (1992:191) samt övriga tekniska intäkter med 92 737 (11 174) tkr.

³³ Direktavkastning har endast beräknats för traditionell försäkring då avsikten är att redovisa resultatet av PPM:s kapitalförvaltning. Direktavkastning beräknas i procent av genomsnittligt verkligt värde på placeringstillgångar inklusive bankmedel hänförliga till traditionell försäkring. Utdelningar erhålls i huvudsak i slutet av året, d v s direktavkastningen påverkas av säsongsvarianter.

³⁴ Totalavkastning har endast beräknats för traditionell försäkring då avsikten är att redovisa resultatet av PPM:s egen kapitalförvaltning. Totalavkastning beräknas i procent av genomsnittligt verkligt värde på placeringstillgångar inklusive bankmedel hänförliga till traditionell försäkring.

Femårsöversikt och sammanställning över väsentliga uppgifter, forts.

<i>(Belopp i tkr)</i>	2009	2008	2007	2006	2005
Nyckeltal, Livförsäkringsrörelsen					
Förvaltningskostnadsprocent ³⁵ , %	0,12	0,12	0,10	0,13	0,16
Avgiftsuttag i procent av placeringstillgångar, %	0,19	0,16	0,13	0,16	0,22
Finansiering och kapitalkostnader:					
Låneram för anläggningstillgångar					
Beviljad låneram	81 000	81 000	88 000	99 000	114 000
Utnyttjad låneram	56 806	64 342	62 232	70 437	93 453
Kvar av låneramen	24 194	16 658	25 768	28 563	20 547
Räntekontokredit för rörelsekapital- behov och övriga krediter					
Räntekontokredit för rörelsekapitalbehov	1 718 000	1 782 000	1 824 000	1 850 000	1 717 000
Utnyttjad kredit	1 428 210	1 498 308	1 549 149	1 602 274	1 617 298
Kvar av krediten	289 790	283 692	274 851	247 726	99 702
Övriga krediter ³⁶	9 000 000	6 500 000	4 000 000	3 000 000	750 000
Max utnyttjad under året	1 849 643	2 613 816	3 119 087	1 429 222	511 574
Utnyttjad kredit per den 31 december respektive år	0	0	1 521 731	0	25 061
Räntor avseende räntekonto i Riksgälden					
Ränteintäkter	-	-	-	-	843
Räntekostnader	-34 279	-65 408	-63 837	-53 975	-56 342
Saldo	-34 279	-65 408	-63 837	-53 975	55 499
Övriga uppgifter:					
Årsarbetskrafter och anställda m.m.					
Antalet årsarbetskrafter (st)	193	185	184	190	207
Genomsnittligt antal anställda (st) ³⁷	217	209	210	215	228
Driftskostnad per årsarbetskraft	2 278	1 705	1 487	1 556	1 219
Pensionssparare, Fondförsäkring					
Antal pensionssparare	6 084 238	5 933 991	5 782 582	5 648 799	5 430 468
Antal byten	4 463 989	3 162 445	2 555 077	1 753 110	1 212 907
Antal beslut om premiepension	98 246	97 081	93 693	81 488	78 193
Antal pensionärer med premiepension	582 566	484 320	392 245	302 478	223 863

³⁵ Driftskostnader i procent av genomsnittligt verkligt värde på placeringstillgångar inklusive bankmedel men exklusive övriga placeringstillgångar avseende tillfällig förvaltning av preliminära avgiftsmedel beräknat på senaste 12-månadersperioden.

³⁶ Krediten är beviljad dels för att täcka PPM:s handel med fondandelar, dels för finansiering av handelslagret. T.o.m. år 2006 ingick likvid för nya sparare som ännu inte valt fonder medan 2007 års likvid redovisas inom den tillfälliga förvaltningen på avistakonto hos Riksgälden.

³⁷ Genomsnittligt antal anställda motsvarar här begreppet medelantalet anställda enligt ESV:s allmänna råd till 2 kap. 4 § FÅB.

Pensionssparare, Traditionell försäkring

Antal pensionssparare	80 951	70 447	56 220	40 809	25 838
Antal beslut om premiepension	10 779	15 022	15 472	15 087	13 087
Antal pensionärer med premiepension	81 646	70 867	56 446	40 995	25 884

Pensionssparare, Totalt

Antal pensionssparare	6 165 189	6 004 438	5 838 802	5 689 608	5 456 306
Antal beslut om premiepension	109 025	112 103	109 165	96 575	91 280
Antal pensionärer med premiepension	664 212	555 187	448 691	343 473	249 747

Fonder

Antal fondförvaltare	89	83	86	83	83
Antal fonder	777	773	785	779	725

Resultaträkningar

<i>(Belopp i tkr)</i>	Not	2009	2008
TEKNISK REDOVISNING AV LIVFÖRSÄKRINGSRÖRELSE			
Premieinkomst	2	497 222	564 707
Avgifter fondförsäkring	3	446 677	437 421
Kapitalavkastning, intäkter	4	6 706 566	4 903 753
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	5		
Värdeökning på övriga placeringstillgångar		133 903	78 594
Värdeökning på fondförsäkringstillgångar		79 196 172	0
Övriga tekniska intäkter	11	92 738	11 174
Försäkringsersättningar			
Utbetalda försäkringsersättningar	6	-92 166	- 72 750
Förändring i avsättning för oreglerade skador	7	-1	-9
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar			
Livförsäkringsavsättning	8	-61 938	-571 562
Fondförsäkringsåtagande	9	-80 464 447	111 504 996
Övriga försäkringstekniska avsättningar	10	-7	6
Driftskostnader	11-14	-439 902	-315 481
Kapitalavkastning, kostnader	15	-4 940 861	-2 654 530
Orealiserade förluster på placeringstillgångar			
Värdeminskning på övriga placeringstillgångar	16	-49 397	-
Värdeminskning på fondförsäkringstillgångar		-481 564	-113 852 664
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		542 995	33 655
ICKE-TEKNISK REDOVISNING			
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		542 995	33 655
Kapitalavkastning, intäkter	17	344 463	16 381
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	18	100	-
Kapitalavkastning, kostnader	19	-340 105	-149 758
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	20	-364	-278
Årets resultat		547 089	-100 000

Resultatanalys 2009

(Belopp i tkr)

LIVFÖRSÄKRINGSRÖRELSENS TEKNISKA RESULTAT	PPM totalt	Fond-försäkring	Traditionell försäkring
Premieinkomst	497 222		497 222
Avgifter fondförsäkring	446 677	446 677	
Kapitalavkastning, intäkter	6 706 566	6 675 497	31 069
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	79 330 075	79 196 172	133 903
Övriga tekniska intäkter	92 738	92 714	24
Försäkringsersättningar,	-92 167		-92 167
Förändring i försäkringstekniska avsättningar	-80 526 392	-80 464 447	-61 945
Driftskostnader	-439 902	-432 815	-7 087
Kapitalavkastning kostnader	-4 940 861	-4 925 658	-15 203
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	-530 961	-481 564	-49 397
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	542 995	106 576	436 419
LIVFÖRSÄKRINGSRÖRELSENS ICKE-TEKNISKA RESULTAT			
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	542 995	106 576	436 419
Kapitalavkastning intäkter	344 463	344 463	
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	100	100	
Kapitalavkastning, kostnader	-340 105	-339 829	-276
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	-364	-364	
ÅRETS RESULTAT	547 089	110 946	436 143
Försäkringstekniska avsättningar			
Livförsäkringsavsättningar	-1 543 037		-1 543 037
Oreglerade skador	75	57	17
Fondförsäkringsåtaganden	-340 738 348	-340 738 348	
Övriga försäkringstekniska avsättningar	-632 411	-632 375	-36
Summa försäkringstekniska avsättningar	-342 913 721	-341 370 666	-1 543 056
Resultat exklusive poster där försäkringstagaren bär risken		2009	2008
Tekniskt resultat fondförsäkring exklusive driftskostnader ³⁸		539 391	448 529
Tekniskt resultat traditionell försäkring exklusive driftskostnader ³⁹		443 506	-99 393
Driftskostnader		-439 902	-315 481
Kapitalintäkter		344 563	16 381
Kapitalkostnader		-340 469	-150 036
Resultat		547 089	-100 000

³⁸ Resultatet inkluderar PPM-avgiften med 446 676 (437 421) tkr respektive övriga tekniska intäkter 92 714 (11 108) tkr

³⁹ Resultatet inkluderar PPM:s avgiftsuttag med 4 514 (2 904) tkr för år 2009. För år 2009 ingår även övriga tekniska intäkter med 24 (66) tkr.

Balansräkningar

(Belopp i tkr)

TILLGÅNGAR

Immateriella tillgångar

Andra immateriella tillgångar

Not	2009-12-31	2008-12-31
21	40 493	55 797

Placeringstillgångar

Andra finansiella placeringstillgångar

Aktier och andelar

Obligationer och andra räntebärande värdepapper

Övriga finansiella placeringstillgångar

22	785 794	464 777
23	1 505 329	1 294 025
24	27 583 734	28 179 610

Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk

Fondförsäkringstillgångar

25	340 162 322	230 644 181
----	-------------	-------------

Fordringar

Övriga fordringar

27	1 089 229	256 862
----	-----------	---------

Andra tillgångar

Materiella tillgångar

Kassa och bank

28	16 505	14 142
29	1 542 687	1 618 072

Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter

30	546 770	267 441
----	---------	---------

Summa tillgångar

373 272 863	262 794 907
--------------------	--------------------

EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER

Eget kapital

Konsolideringsfond

Årets resultat

Summa eget kapital

-1 303 803	-1 176 155
547 089	-100 000
-756 714	-1 276 155

Försäkringstekniska avsättningar

Livförsäkringsavsättning

Oreglerade skador

Övriga försäkringstekniska avsättningar

8	1 543 037	1 481 099
7	75	82
10	632 411	636 248

Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar

för vilka försäkringstagaren bär risk

Fondförsäkringsåtaganden

31	340 738 348	230 964 142
----	-------------	-------------

Skulder

Övriga skulder

32	29 650 666	29 733 550
----	------------	------------

Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

33	1 465 040	1 255 941
----	-----------	-----------

Summa eget kapital, avsättningar och skulder

373 272 863	262 794 907
--------------------	--------------------

Poster inom linjen

Tillgångar som tillhör försäkringstagarna och motsvaras av avsättningarna.

34	342 374 195	232 376 552
----	-------------	-------------

Förändring i eget kapital

(Belopp i tkr)

	Fond- försäkring	Traditionell försäkring	2009-12-31 PPM totalt	2008-12-31 PPM totalt
Eget kapital vid årets ingång:				
Konsolideringsfond	-1 522 615	246 460	-1 276 155	-1 157 492
Från konsolideringsfond utbetald återbäring		- 27 648	-27 648	-18 663
Periodens resultat	110 946	436 143	547 089	-100 000
Summa eget kapital	-1 411 669	654 955	-756 714	-1 276 155

PPM redovisar den 31 december ett totalt negativt eget kapital för verksamheten.

Solvensreglerna i Försäkringsrörelselagen gäller ej för PPM och fram till och med år 2018 finansieras underskottet av krediter hos Riksgälden. År 2018 beräknas balans mellan tillgångar och skulder vara uppnådd.

PPM är även undantagen från bestämmelserna om över- och underskott i 23 § kapitalförsörjningsförordningen (1996:1188)

Kassaflödesanalys

<i>(Belopp i tkr)</i>	2009	2008
Den löpande verksamheten		
Resultat	547 089	-100 000
Utbetalt från konsolideringsfond	-27 648	-18 663
Justering för poster som ej ingår i kassaflödet 1)	-58 416	91 470
Kassaflöde från den löpande verksamheten	461 025	-27 193
före förändring i tillgångar och skulder		
Kassaflöde från förändring placeringstillgångar/försäkringstekniska skulder fondförsäkring 2)	252 213	-114 453
Kassaflöde från förändring placeringstillgångar/försäkringstekniska skulder traditionell försäkring 3)	-316 558	63 849
Förändring handelslager	-58 812	126 591
Förändring tillfällig förvaltning tillgångar och skulder	4 484	1 502 797
Förändring övriga rörelsefordringar, minskning/ökning	-1 074 825	383 586
Förändring övriga rörelseskulder, minskning/ökning	758 369	-1 987 411
Kassaflöde från den löpande verksamheten	25 896	-52 234
Investeringsverksamheten		
Investering i immateriella och materiella tillgångar 4)	-23 649	-35 522
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-23 649	-35 522
<i>(Belopp i tkr)</i>	2009	2008
Finansieringsverksamheten		
Förändringar i upptagna lån	-	-
Amortering	-77 633	-48 731
Ökning av lån	-	-
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	-77 633	-48 731
ÅRETS KASSAFLÖDE	-75 385	-136 487
Förändring i likvida medel		
Likvida medel vid periodens början	1 618 072	1 754 559
Årets kassaflöde	-75 385	-136 487
Likvida medel vid årets slut 5)	1 542 687	1 618 072

Noter till kassaflödesanalysen

1) Avskrivningar	36 589	27 985
Utdelningar i form av andelar	-10 876	-7 264
Värdeförändring Trad Liv	-84 506	70 606
Värdeförändring Handelslagret	377	143
Justering för poster som ej ingår i kassaflödet	-58 416	91 470
2) Ökning försäkringstekniska avsättningar, där försäkringstagaren bär placeringsrisken, netto	32 470 007	26 715 904
Köp och försäljning placeringstillgångar, där försäkringstagaren bär placeringsrisken, netto	-32 217 794	-26 830 357
Kassaflöde från förändring placeringstillgångar/försäkringstekniska avsättningar där försäkringstagaren bär placeringsrisken, netto	252 213	-114 453
3) Ökning försäkringstekniska avsättningar, livförsäkring, netto	72 726	578 452
Köp och försäljning placeringstillgångar, livförsäkring, netto	-389 284	-514 603
Kassaflöde från förändring placeringstillgångar/försäkringstekniska avsättningar, livförsäkring, netto	-316 558	63 849
4) Förvärv av materiella anläggningar	-10 147	-13 118
Förvärv av immateriella tillgångar	-13 502	-22 404
Förändring investeringsverksamheten	-23 649	-35 522
5) Likvida medel		
Kassa och Bank	1 542 687	1 618 072
Likvida medel vid årets slut	1 542 687	1 618 072
Upplysning om betalda och erhållna räntor		
Under perioden betald ränta	35 811	81 761
Under perioden erhållen ränta	-1 053	-16 135

Myndighetsinformation

PPM upphörde som myndighet den 31 december 2009 enligt vad som redogörs för i det följande. Avsnitten Myndighetsinformation och Redovisningsprinciper tar utgångspunkt i vad som gällde under den tid PPM bedrev verksamhet.

PPM har varit försäkringsgivare för premiepensionen i det allmänna ålderspensionssystemet. Myndigheten har varit verksam inom livförsäkringsverksamheterna fondförsäkring och traditionell försäkring. PPM har också ansvarat för den tillfälliga förvaltningen av avgiftsmedel hos Riksgälden.

PPM har varit en statlig myndighet, organisationsnummer 202100-5034, adress Regeringsgatan 29 och haft sitt säte i Stockholm, Sverige.

Årsredovisningen för det räkenskapsår som slutar den 31 december 2009 har fastställts av styrelsen den 16 februari 2010.

Enligt beslut av riksdagen i oktober 2009 har en ny pensionsmyndighet, Pensionsmyndigheten, inrättats. Pensionsmyndigheten inledde sin verksamhet 1 januari 2010. PPM:s verksamhet, tillgångar och skulder överfördes till Pensionsmyndigheten den 1 januari 2010. Det innebär att PPM avvecklas som statlig myndighet från och med 1 januari 2010. Avvecklingen av PPM leds av Avvecklingsmyndigheten för PPM och delar av Försäkringskassan.

Not 1 Redovisningsprinciper

Styrelsen för PPM ska upprätta en årsredovisning avseende 2009 enligt lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL) enligt vad som anges i lagen (1998:710) med vissa bestämmelser om Premiepensionsmyndigheten. PPM följer även Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd (FFFS 2008:26), vilket innebär en anpassning till internationella redovisningsstandarder och så kallad lagbegränsad IFRS samt Rådet för finansiell rapporterings rekommendation RFR 2.2, Redovisning för juridiska personer.

Årsredovisningen är även upprättad enligt 1 kap. 3 och 4 §§, 2 kap. 5 och 8 §§, 3 kap. förutom andra stycket 1 §, samt 7 kap. 2 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag (FÅB).

Årsredovisningen skall även (enligt 2 kap. 4 § andra stycket och 5 § samt 3 kap. förutom andra stycket 1 § FÅB) innehålla en resultatredovisning och en sammanställning över väsentliga uppgifter samt övriga väsentliga upplysningar. I övrigt är myndigheten undantagen från redovisning enligt FÅB.

PPM är undantagen från bestämmelserna om över- och underskott i 23 § kapitalförsörjningsförordningen (1996:1188). Myndigheten är bokföringsskyldig enligt förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring, med undantag för 19 och 20 §§.

Redovisningen är baserad på anskaffningsvärden förutom finansiella instrument och investeringsavtal som i huvudsak värderas till verkligt värde.

Ändrade redovisningsprinciper

Redovisningsprinciperna är oförändrade gentemot föregående års årsredovisning.

Nya redovisningsregler och tolkningar som ännu inte börjat tillämpas

Det finns ett antal nya redovisningsregler som ännu inte börjat gälla. Ingen av de nya standarderna eller tolkningarna bedöms få någon effekt på framtida finansiella rapportering enligt lagbegränsad IFRS när det gäller premiepensionen.

Väsentliga bedömningar och uppskattningar

Vid upprättande av årsredovisning enligt gällande redovisningsregelverk krävs att PPM gör uppskattningar och bedömningar. Dessa bygger på erfarenhet och antaganden samt bedömningar som ledningen anser vara rimliga. De bedömningar som gjorts vid tillämpningen av redovisningsprinciperna framgår under respektive avsnitt samt beskrivningar i varje not.

Ett område som är speciellt komplext och där uppskattningar och bedömningar är av avgörande betydelse är livförsäkringsavsättningar. För att beräkna de försäkringstekniska skulderna, vilka består av försäkringsavsättningar, görs aktuariella bedömningar med antaganden om bland annat dödlighet, framtida räntor och kostnader.

Avvecklad verksamhet

I det fall en väsentlig del av en verksamhet har överlåtits eller skall överlåtas skall separat finansiell information lämnas om den del som är föremål för överlåtelse. I och med beslutet att inrätta en ny pensionsmyndighet är hela verksamheten inom PPM att betrakta som en avvecklad verksamhet vilket innebär att den presenterade finansiella information också utgör information beträffande den avvecklade verksamheten.

Tillgångar och skulder har övertagits av den nya pensionsmyndigheten till bokförda värden vilket är i enlighet med den bedömning PPM tidigare gjort.

Beslutet om avveckling har därför ej påverkat grunden för värdering av tillgångar och skulder, det vill säga redovisningen har för samtliga perioder upprättats enligt principerna om fortsatt drift.

PPM:s tillgångar och skulder uppgår den 31 december 2009 till 373 273 miljoner kronor respektive 374 030 miljoner kronor. Samtliga tillgångar och skulder övertas av Pensionsmyndigheten.

De kostnader som avvecklingen har medfört framgår av not 11.

Försäkringsavtal och investeringsavtal – klassificering

Försäkringsavtal är avtal i vilka PPM åtar sig en betydande försäkringsrisk för försäkringstagaren genom att kompensera försäkringstagaren eller annan förmånstagare om en förutbestämd försäkrad händelse inträffar.

Investeringsavtal är finansiella instrument som inte kan definieras som försäkringsavtal, eftersom de inte överför någon betydande försäkringsrisk från innehavaren till PPM.

Försäkringsavtal

Försäkringsavtal är avtal med försäkringstagare som medför en betydande försäkringsrisk för PPM. Traditionell försäkring har klassificerats som försäkringsavtal.

För försäkringsavtal redovisas en skuld för avtalade förmåner som förväntas uppstå i framtiden. Skulden motsvarar summan av det diskonterade värdet av förväntade förmånsutbetalningar och administrativa utgifter. Skulden för försäkringsavtal diskonteras enligt vedertagna aktuariella metoder (se avsnitt om livförsäkringsavsättning).

Premier för försäkringsavtal redovisas som premieinkomst i resultaträkningen när de inkommer. Utbetalningar av försäkringsersättningar redovisas i resultaträkningen när utbetalningarna verkställs. Positivt resultat i traditionell försäkring tillförs konsolideringsfond inom eget kapital. Återbäring tilldelas från konsolideringsfonden och utbetalningar redovisas därmed direkt i eget kapital. Avgifter som debiteras redovisas som förändring av livförsäkringsavsättningen i resultaträkningen.

Investeringsavtal

Investeringsavtal är avtal med försäkringstagare som inte medför någon betydande försäkringsrisk för PPM. Fondförsäkring har klassificerats som investeringsavtal.

Investeringsavtal är finansiella förbindelser vars verkliga värde är beroende av de underliggande finansiella tillgångarnas verkliga värde. De underliggande tillgångarna och tillhörande skulder värderas till verkligt värde via resultaträkningen. Det verkliga värdet på de finansiella skulderna fastställs med hjälp av de aktuella värden som speglar det verkliga värdet på de finansiella tillgångarna till vilka de finansiella skulderna är länkade på balansdagen.

Belopp som erhållits från och betalas till innehavare av investeringsavtalen redovisas över balansräkningen som insättning eller uttag. Avgifter som debiteras för förvaltning av investeringsavtal intäktsförs. Värdeförändringar avseende investeringsavtal redovisas i resultaträkningen som förändring i andra försäkringstekniska avsättningar. Värdeförändringar på motsvarande tillgång redovisas under rubriken orealiserade vinster på placeringstillgångar, kapitalavkastning intäkter och kapitalavkastning kostnader.

Premieinkomst

För premieinbetalningar tillämpas kontantprincipen. I beloppet ingår återköp av negativa pensionsrätter vilka regleras mot Försäkringskassan. Placering av intjänade pensionsrätter sker i december varje år. Vid ändrad taxering fastställs en ny pensionsrätt. I vissa fall kan den ändrade pensionsrätten vara negativ och minska pensionsspararens kontoinnehav och en reglering sker med Försäkringskassan.

Avgifter fond- och traditionell försäkring

Avgiftsuttaget för 2009 beräknas på pensionsspararnas genomsnittliga tillgodohavande per den 31 januari, 28 februari, 31 mars och 30 april. Tidigare beräknades avgiftsuttaget på tillgodohavandet per den 1 maj. Genom att det finns ett tak betalar ingen pensionssparare mer än 110 kronor per år i PPM-avgift. Enligt förordning (2000:585) med instruktion för Premiepensionsmyndigheten får myndigheten ta ut avgifter som per år motsvarar högst 0,3 procent av de sammanlagda tillgodohavandena på pensionsspararnas premiepensionskonton. Avgifterna ska fördelas skäligt mellan spararna enligt försäkringsmässiga principer.

Driftskostnader

Samtliga driftskostnader har funktionsindelats som administrativa kostnader. Driftskostnader fördelas per rörelsegren.

Transaktioner med närstående

PPM ersätter Försäkringskassan, Skatteverket och Kronofogdemyndigheten för gemensamma kostnader för administration av premiepensionssystemet.

Pensionsavgifter

Åtaganden för ålderspension för anställda inom PPM tryggas genom försäkringar i SPV vilka till viss del ska klassificeras som förmånsbestämda planer och till viss del som avgiftsbestämda planer. För räkenskapsåret 2009 har inte PPM haft tillgång till sådan information som gör det möjligt att redovisa planerna som förmånsbestämda, varför de redovisas som avgiftsbestämda.

Leasing

PPM har endast operationell leasing. Vid operationell leasing redovisas leasingavgifter som kostnader i resultaträkningen, linjärt fördelade över leasingperioden. Leasingperioderna är på mellan 1-5 år. De flesta leasingavtalen avslutas i och med utgången av december 2009 men ett fåtal leasingavtal har tagits över av Pensionsmyndigheten. Operationell leasing är hänförlig till för verksamheten normala avtal avseende kontorslokaler och kontorsutrustning.

Immateriella tillgångar

Egenutvecklade applikationer/system samt inköpt programvara redovisas som immateriella tillgångar. Redovisningen följer regelverket i 5 kap. 2 § FÅB och IAS 38 med den skillnaden att en framtida ökad servicepotential jämföras med framtida ekonomiska fördelar. Avskrivning påbörjas då tillgången är färdigställd och kan börja användas. Avskrivningstiden sätts till 3 eller 5 år beroende på tillgångens beräknade ekonomiska livslängd. Nedskrivningsprövning görs om indikationer uppkommer om återvinningsvärdet skulle vara lägre än det redovisade värdet.

Materiella tillgångar

Tillgångar med ekonomisk livslängd överstigande tre år och med ett anskaffningsvärde överstigande 25 000 kronor redovisas som inventarier.

Maskiner och inventarier redovisas till historiska anskaffningsvärden med avdrag för ackumulerade avskrivningar. Avskrivningar sker enligt plan som baseras på tillgångarnas ekonomiska livslängd. Persondatorer, skrivare, kontorsmaskiner och it-servrar skrivs av på tre år. It-utrustning (nätverk m.m.) möbler och förbättringsutgifter på annans fastighet skrivs av på fem år.

Finansiella tillgångar och finansiella skulder

Varje finansiellt instrument inom ramen för IAS 39 har klassificerats i en av följande kategorier:

Finansiella tillgångar:

- Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen
- Investeringar som hålls till förfall
- Lånefordringar och kundfordringar

Finansiella skulder:

- Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen
- Finansiella skulder till upplupet anskaffningsvärde

Klassificeringen av finansiella instrument i olika kategorier utgör grunden för hur varje finansiell tillgång och finansiell skuld värderas i balansräkningen samt hur förändringen i dess värde bokförs. I not 36 presenteras klassificeringen av finansiella tillgångar och skulder i PPM:s balansräkning. De finansiella riskerna beskrivs i förvaltningsberättelsen på sid. 63 och framåt.

Omräkning av tillgångar och skulder i utländsk valuta har skett till balansdagens valutakurs.

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen vid första redovisningstillfället, avser placeringar i aktiefonder och räntefonder som ingår i förvaltningen av den traditionella försäkringen och placering i fondförsäkringstillgångar. I handelslagret ingår finansiella tillgångar som värderas till verkligt värde och som innehas för handelsändamål.

Placeringstillgångar redovisas per affärsdagen, det vill säga vid den tidpunkt då de väsentliga riskerna och rättigheterna övergår mellan parterna. Aktier och andelar, obligationer och andra räntebärande värdepapper samt fondförsäkringstillgångar värderas till verkligt värde, dvs. fondandelarnas inlösenpris.

I posten aktier och andelar respektive i obligationer och andra räntebärande värdepapper, redovisas PPM:s handelslager. Enligt PPM:s handelsmodell är handelslagret motpart till pensionsspararnas samtliga transaktioner. Det redovisade innehavet i handelslagret består därvid av två delar; PPM:s eget innehav av fondandelar och pågående handel. PPM:s eget innehav regleras av de gränsvärden som har åsatts för varje fond. Innehavet påverkas

förutom av interna riktlinjer för innehavets storlek även av pågående handel.

Investeringar som hålls till förfall

Övriga finansiella placeringstillgångar hålls övervägande till förfall och avser inbetalda preliminära avgiftsmedel placerade i statsobligationer och likvida medel hos Riksgälden. Värdepapper i denna kategori är noterade och redovisas till upplupet anskaffningsvärde. Det upplupna anskaffningsvärdet är det diskonterade nuvärdet av framtida betalningar där diskonteringsräntan utgörs av den effektiva räntan vid anskaffningstidpunkten. Nettoavkastningen för förvaltningen av övriga finansiella placeringstillgångar redovisas ej via resultaträkningen utan förs direkt mot övriga finansiella placeringstillgångar respektive övriga skulder i balansräkningen.

Enligt fastställd policy av styrelsen kan även räntebärande värdepapper som har längre löptider användas i återköpstransaktioner, så kallade repor. Med återköpstransaktioner avses avtal där parterna samtidigt har kommit överens om försäljning samt återköp av ett visst värdepapper till ett i förväg bestämt pris. Värdepapper som lämnas eller mottas värderas till upplupet anskaffningsvärde. Lämnat värdepapper redovisas som ställd säkerhet och mottagen säkerhet i form av att likvida medel upptas som skuld i balansräkningen. Handel med återköpstransaktioner möjliggör en ökad avkastning. Denna avkastning redovisas ej över resultaträkningen.

Avkastning och värdeförändring avseende tillfällig förvaltning redovisas i balansräkningen oberoende av IAS 39 kategorierna.

Lånefordringar och kundfordringar

Lånefordringar och kundfordringar redovisas till upplupet anskaffningsvärde. Kundfordringar avser fakturafordringar och fordringar på fondföretag där likvid förväntas inflyta på fastställd förfallodag. Dessutom ingår likvida medel i bank. Likvida medel i utländsk valuta värderas till balansdagens köpkurs via resultaträkningen.

Fordringar på förvaltningsavgifter som inte är fakturerade värderas till det värde som förväntas inflyta.

Avsättning för osäkra fordringar

Fordringar på pensionssparare uppkommer när en fastställd negativ pensionsrätt överstiger en pensionssparares tillgångar. Fordringarna avskrivs direkt via resultaträkningen. Värdet i balansräkningen är upptaget till noll kronor. När en positiv pensionsrätt fastställs regleras fordran. Det är

osäkert per vilket räkenskapsår fordran kommer att regleras. Vid dödsfall blir fordran utan värde och är därmed en konstaterad kreditförlust.

Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Finansiella skulder avseende investeringsavtal i fondförsäkring värderas till verkligt värde via resultaträkningen. Fondförsäkringsåtagandena är i huvudsak knutna till fondandelar. Här ingår även medel under pågående byte av fonder. Avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk utgörs av inlösenvärdet av fondandelar hänförliga till gällande försäkringar och medel som ännu inte omvandlats till fondandelar.

Finansiella skulder till upplupet anskaffningsvärde

Finansiella skulder till upplupet anskaffningsvärde består av skulder avseende ej fastställda avgiftsmedel, ej likviderade värdepappersaffärer, leverantörsskulder, övriga personalskulder och förvaltningsavgifter att fördela till pensionssparare.

PPM har en räntekontokredit för rörelsekapitalbehov samt låneram för anläggningstillgångar hos Riksgälden. Lånen är bokförda till anskaffningsvärde minus årlig amortering. År 2018 planeras hela den utnyttjade räntekontokrediten vara amorterad. Lån med en återstående löptid överstigande ett år ingår i långfristiga skulder medan lån med kortare löptid redovisas som kortfristiga. Dessutom finns en särskild kredit hos Riksgälden som används vid behov av likviditet i fondhandeln. Lånen värderas till upplupet anskaffningsvärde. Räntekostnaderna för lånen periodiseras månadsvis och kapitaliseras kvartalsvis.

Livförsäkringsavsättning

Livförsäkringsavsättningen för den traditionella försäkringen bestäms för varje försäkring som kapitalvärdet av återstående garanterade utbetalningar. Värdet beräknas med antaganden om framtida avkastning, livslängder och driftskostnader. Avkastningen utgörs av marknadsräntan på statsobligationer med olika löptid. Antaganden om livslängder baseras på SCB:s befolkningsprognos för år 2006. Driftskostnaderna uppskattas som prognoser för den del av PPM:s driftskostnader som avser den traditionella försäkringsrörelsen. Detta sammantaget innebär att garanterade åtaganden i traditionell försäkring har värderats betryggande enligt vedertagna aktuariella metoder. Inbetalda premier redovisas som engångspremier och höjer det garanterade beloppet.

Antaganden vid beräkning av garanterade belopp

Vid bestämning av garanterade belopp inom PPM:s traditionella försäkringsrörelse görs följande antaganden beträffande framtida avkastning på tillgångarna, driftskostnader samt livslängder för de försäkrade.

Avkastning

PPM utgår från ett antagande om en framtida årlig avkastning på 0,0 procent. Detta innebär att PPM utlovar pensionsspararna att minst få tillbaka insatta medel i nominella termer (vid förväntad livslängd) och att all avkastning därutöver tillfaller den försäkrade i form av ett tilläggsbelopp.

Driftskostnader

PPM utgår från ett antagande om en årlig driftskostnad på 0,1 procent av försäkringskapitalet. PPM har beslutat att ta ut samma årliga avgift för den traditionella försäkringsrörelsen som för fondförsäkringsrörelsen. Den verkliga kostnaden är för närvarande högre, men långsiktigt beräknas den understiga 0,1 procent.

Livslängder

Som utgångspunkt för bedömningen av livslängd för de försäkrade används SCB:s prognos för framtida dödlighet i befolkningen. Prognosen omfattar tre scenarier: hög, medel och låg dödlighet. För att få en viss säkerhetsmarginal har PPM valt lågalternativet. Med utgångspunkt från andelen kvinnor och män i dagens befolkning och prognoser om framtida livslängder för kvinnor respektive män, har beräknats hur andelen kvinnor och män förändras över tiden. Med dessa andelar som vikter har en könsneutral dödlighetsfunktion beräknats. Livslängdsantaganden är baserade på SCB:s prognoser från år 2006⁴⁰, där värden för personer födda 1943 valts. Tidigare har SCB:s prognoser för år 2003 respektive 2000 använts.

Avsättning för oreglerade skador

Avsättning för oreglerade skador utgörs av pensionsbelopp, inklusive tilldelad återbäring, som förfallit till betalning men som ännu inte har utbetalts.

⁴⁰ Dödlighetsintensiteterna framställs med en Makeham-funktion upp till åldern w år och däröver med en rät linje med lutning k . Den parametriska framställningen av dödlighetsintensiteten $\mu(x)$ i åldern x år är således

$$\mu(x) = \begin{cases} a + b \cdot e^{cx} & \text{för } x \leq w \\ \mu(w) + k \cdot (x - w) & \text{för } x \geq w \end{cases}$$

Värden för parametrarna framgår av följande tabell.

Fr.o.m.	T.o.m.	a	b	c	w	k
2001-01-01	2004-12-31	0,0005	0,00000355	0,117	97	0,001
2005-01-01	2007-03-30	0,0025	0,0000075	0,105	97	0,001
2007-04-01		0,0033	0,00000429	0,1109	97	0,001

Förväntade återstående livslängder i antal år för olika åldrar för de två livslängdsantagandena ges i följande tabell

Ålder	Livslängder fr.o.m. 2007	Livslängder t.o.m. 2006	Livslängder t.o.m. 2004
61	26,49	26,17	24,95
65	23,21	22,89	21,46
70	19,25	18,97	17,34
75	15,56	15,34	13,57
80	12,21	12,07	10,24
85	9,31	9,26	7,44
90	6,99	7,02	5,25

Övriga försäkringstekniska avsättningar

I övriga försäkringstekniska avsättningar ingår medel som förfallit vid dödsfall inom fondförsäkring men ännu inte fördelats som arvsvinst och minskningsmedel, vilka härrör från den avgift som dras då pensionsspararen väljer att överföra pensionsrätt till maka/make/registrerad partner. Minskingsmedlen ska sedan fördelas på pensionsspararkollektivet i likhet med arvsvinst. Dessutom ingår avkastningen på dödsfallskapital och minskningsmedel i övriga försäkringstekniska avsättningar.

Kassaflödesanalys

PPM:s kassaflödesanalys är upprättad enligt indirekt metod, det vill säga den utgår från resultatet justerat för icke likviditetspåverkande poster samt förändringar i balansräkningen som haft kassaflödespåverkan.

Kassaflödet är uppdelat i tre delar:

- Löpande verksamheten: består av flöden från den huvudsakliga verksamheten såsom premieinbetalningar, utbetalda försäkringsersättningar samt kapitalförvaltningen av olika placeringstillgångar och förändring av den särskilda krediten för fondhandel.
- Investeringsverksamheten: förklarar de kassaflöden som uppkommer på grund av förvärv och avyttringar av anläggningstillgångar.
- Finansieringsverksamheten: upplyser om förändringarna i upptagna lån.

Vid upprättande av kassaflödesanalysen har nettoredovisning skett av förändring avseende inköp och försäljning av placeringstillgångar.

	2009	2008
<i>(Belopp i tkr)</i>		
Not 2 Premieinkomst		
Inbetalda premier	497 458	564 835
Återköp avseende negativa pensionsrätter	-236	-128
	497 222	564 707
Not 3 Avgifter fondförsäkring		
Avgift på pensionsspararnas fondinnehav	446 677	437 421
	446 677	437 421
Not 4 Kapitalavkastning, intäkter*		
Utdelning i räntekonsortiet	10 781	6 887
Ränteintäkter m.m.	65	543
Realiserad vinst/förlust, netto aktier och andelar		- 8 767
Realiserad vinst, netto obligationer och andra räntebärande papper	20 223	52 675
	31 069	51 338
Investeringsavtal, fondförsäkring		
Utdelningar	6 170 871	4 828 997
Ränteintäkter	4 147	23 418
Realiserad vinst, netto obligationer och andra räntebärande papper	500 479	-
	6 675 497	4 852 415
Resultat, netto	6 706 566	4 903 753

* Från tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen vid första redovisningstillfället.

Not 5 Orealiserade vinster på placeringstillgångar*		
Aktier och andelar	133 903	-
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	78 594
	133 903	78 594
Investeringsavtal, värdeökning på fondförsäkringstillgångar		
Aktier och andelar	79 196 172	-
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	-
Värdeökning investeringsavtal	79 196 172	-
Resultat, netto	79 330 075	78 594

* Från tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen vid första redovisningstillfället.

Not 6 Försäkringsärsättningar		
Utbetalda försäkringsärsättningar	-92 166	-72 750
	-92 166	-72 750

(Belopp i tkr)

Not 7 Förändringar i avsättning för oreglerade skador

Ingående avsättning

Utgående avsättning

Årets förändring

2009

2008

82

42

75

82

7

-40

Varav:

Förändring oreglerade skador

Förändring oreglerade skador investeringsavtal

-1

-9

8

-31

7

-40

Not 8 Förändring i livförsäkringsavsättningar

Ingående avsättning

Inbetalningar

Utbetalningar

Driftskostnadsuttag

Ränta

Riskresultat

Olika premie- och premiereservgrunder

Ändrad värderingsränta

Ändrade dödlighetsantaganden

Ändrade driftskostnadsantaganden

Ändrade garantiränteantaganden

Övrigt

Utgående avsättning

Årets förändring

-1 481 099

-909 538

-497 250

-564 741

92 182

72 988

1 677

1 077

-39 716

-253 071

-510

-936

148 052

193 396

233 359

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

*Noten har en annan uppdelning än Årsredovisningen 2008. Förändringen grundar sig på en skillnad i beräkningssätt som möjliggör åtskillnad av den ränteeffekt som beror på framskrivningen av Ingående avsättning och den ränteeffekt som beror på marknadsräntan.

Not 9 Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk

Fondförsäkringsåtagande

Kapitalavkastning intäkter fondförsäkring

Kapitalavkastning kostnader fondförsäkring

Orealiserad vinst/förlust fondförsäkring

-6 675 497

-4 852 415

4 925 659

2 653 947

-78 714 609

113 703 464

-80 464 447

111 504 996

(Belopp i tkr)

Not 10 Förändring i övriga försäkringstekniska avsättningar

	2009	2008
Ingående avsättning	-636 248	-647 816
Utgående avsättning	-632 411	-636 248
Årets förändring	3 837	11 568

Varav:

Förändring övriga försäkringstekniska avsättningar

Förändring övriga försäkringstekniska avsättningar investeringsavtal	-7	6
	3 844	11 562
	3 837	11 568

Not 11 Driftskostnader brutto före vidarefakturering PMU

Funktionsindelad

Administrationskostnader	-439 902	-315 481
	-439 902	-315 481

Personalkostnader	-136 451	-127 111
Lokalkostnader	-24 230	-21 928
Köpta tjänster *	-110 708	-32 740
It-kostnader	-28 188	-14 060
Avskrivningar	-36 544	-27 985
Administrationsersättning till andra myndigheter	-70 187	-62 495
Övrigt	-33 594	-29 162
Driftskostnader brutto**/**	439 902	-315 481
*varav revisionskostnader Riksrevisionen	-1 112	-1 086
** varav avvecklingskostnader totalt	-15 617	-
***varav vidarefakturerade PMU-kostnader	-87 327	-1 519

Not 12 Transaktioner med närstående

Försäkringskassan	11 075	7 470
Skatteverket	56 626	52 889
Kronofogdemyndigheterna	2 486	2 136
	70 187	62 495

Ersättning har erlagts för premiepensionens andel av administration av den allmänna pensionen.

Ersättning till styrelse och ledande befattningshavare framgår av not 15.

Not 13 Leasing

Förfallotidpunkter för det sammanlagda beloppet av framtida leasingavgifter avseende operationella leasingavtal per 31 december 2009, fördelar sig enligt följande:

	Leasing	Hyra lokaler
- årets leasingkostnad	520	20 496
- inom ett år	-	-
- senare än ett år men inom fem år	-	-
- senare än fem år	-	-
Totalt leasingavgifter	520	20 496

PPM:s hyreskontrakt i Söderhamn löpte tom 2009-12-31. Hyreskontraktet övertogs på oförändrade hyresvillkor den 1 januari 2010 av nya Pensionsmyndigheten. Hyreskontraktet för kontoret i Stockholm löpte tom 2009-12-31.

**Not 14 Medelantal anställda,
sjukfrånvaro löner och ersättningar**

	2009	2008
<i>Medelantal anställda</i>		
Medelantal anställda (Årsarbetskrafter)	193	185
Varav kvinnor	109	103
Varav män	84	82
<i>Sjukfrånvaro, procent</i>		
Total andel av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid	3,1	3,2
- varav andel som avser frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer	48,0	49,7
För kvinnor respektive män av gruppens sammanlagda ordinarie arbetstid		
- Kvinnor	3,5	4,0
- Män	2,5	2,3
För respektive åldersgrupp av gruppens sammanlagda ordinarie arbetstid		
-29	3,7	3,2
30-49	2,1	3,3
50-	5,5	2,9
<i>Löner och ersättningar</i>		
<u>Styrelse och generaldirektör</u>		
Löner	1 344	1 127
Sociala avgifter	422	365
Pensionskostnader	205	174
<u>Övriga anställda</u>		
Löner	80 997	79 601
Sociala avgifter	26 257	25 873
Pensionskostnader	14 583	14 068
	121 837	119 542

-Ersättningar och förmåner till styrelsen och ledande befattningshavare

Berednings- och beslutsprocesser samt principer:

Styrelsens ordförande och övriga ledamöter utses av regeringen som även fastställer ledamöternas arvoden. Förordnandet för nuvarande styrelse gäller från och med den 1 juli 2008 till den 31 december 2009. Styrelsen bestod den 31 december 2009 av 6 ledamöter varav 3 kvinnor och 3 män. I styrelsen ingår även 2 personalföreträdare enligt personalföreträdarförordningen (1987:1101). Ingen särskild ersättning för styrelsearbetet utöver normal lön utgår till personalföreträdarna.

Regeringen beslutade att anställa Johan Hellman som chef och generaldirektör för Premiepensionsmyndigheten från och med den 18 juni 2008 till och med den 31 december 2009. Generaldirektörens lön fastställs av regeringen och uppgick till 73 tkr per månad. Premier för generaldirektörens pension erläggs i enlighet med avtalet PA 03 enligt vad som specificeras nedan.

Med ledande befattningshavare avses myndighetens sex avdelningschefer samt chefsjuristen. De ledande befattningshavarna utses av generaldirektören som även beslutar om lön. Anställningsvillkoren regleras i Arbetsgivarverkets chefsavtal (cirk. 2001 A7). Ömsesidig uppsägningstid om sex månader gäller.

Pension:

Samtliga anställda på PPM omfattas av de statliga pensionsavtalen PA 91 eller PA 03 där löpande premier betalas till SPV. PA 03 omfattar anställda som är födda 1944 eller senare medan PA 91 omfattar de som är födda tidigare. Pensionsavtalet PA 91 är främst förmånsbestämt medan PA 03 är avgiftsbestämt för löner under 7,5 inkomstbasbelopp och förmånsbestämt för löner därutöver. Inga andra pensionsförpliktelser utöver dessa två avtal föreligger för myndighetens anställda. För styrelseledamöterna utgår inga pensionsförmåner.

Den avgiftsbestämda ålderspensionen utgörs av en individuell avgift på 2,3 % av den anställdes utbetalda lön och en kompletterande ålderspension med en avgift på 2,0 % av den anställdes utbetalda lön. För anställda födda 1944-1972 gäller övergångsregler mellan avtalen PA91 och PA03. För att hinna tjäna in den individuella ålderspension som ingår i PA03 utgår en förmånsbestämd pension med belopp som är beroende på den anställdes ålder.

För anställda med årsinkomster över 7,5 inkomstbasbelopp utgår en förmånsbestämd ålderspension. Pensionen motsvarar 60 % av pensionsunderlaget för inkomster från 7,5 till 20 inkomstbasbelopp och 30 % för inkomster mellan 20 och 30 inkomstbasbelopp. Pensionsunderlaget är den genomsnittliga pensionsgrundande lönen för de fem sista åren före pensioneringen. Den förmånsbestämda pensionen tjänas in från 28 års ålder. För att få full pension krävs 30 års statlig tjänstetid. Pensionsåldern är 65 år men den anställda kan välja att ta ut pension från 61 års ålder.

Rörliga ersättningar:

Inga rörliga ersättningar utgår till generaldirektören, styrelseledamöter eller andra anställda på PPM.

Ersättningar och övriga förmåner under året (tkr):

	Styrelse- arvode	Lön	Pensions- kostnad	Summa
Styrelsen:				
Monica Rodrigo, ledamot	36			36
Marie Rudberg, ledamot, ordförande	72			72
Monica Sundström, ledamot	36			36
Håkan Tidlund, ledamot	36			36
Hans-Eric Holmqvist, ledamot, vice ordf	47			47
Gerhard Larsson, ledamot	36			36
Högsta ledning:				
Johan Hellman, lön generaldirektör 2009		1 081	205	1 286
<i>Johan Hellman, uppsägningslön 2010 *)</i>		<i>891</i>	<i>169</i>	<i>1 060</i>
Övriga ledande befattningshavare (6 st, varav 3 män och 3 kvinnor):		5 176	1 083	6 259
Summa	263	7 148	1 457	8 868

*Enligt trygghetsavtalet har den som blir uppsagd på grund av arbetsbrist rätt till förlängd uppsägningstid i förhållande till vad som gäller enligt Lagen om anställningsskydd (LAS) eller Allmänt löne- och förmånsavtal (ALFA). Avsikten med den förlängda uppsägningstiden är att den som sägs upp ska ha möjlighet att hitta en ny försörjning innan uppsägningstiden är slut. Den som har minst fyra års statlig anställning har rätt till dubbel uppsägningstid.

Johan Hellmans förordnande som generaldirektör löpte ut vid årsskiftet vilket innebär att Hellman återgick till en anställning vid PPM och därvid omfattas han av ovanstående regelverk. Hellman har mer än fyra års statlig anställning och har därför rätt till dubbel uppsägningstid motsvarande 12 månader. Hellman har en månadslön som uppgår till 74 000 kronor. Om Hellman inte skulle ha fått någon ny anställning under de 12 månader som uppsägningstiden löper uppstår en kostnad på sammanlagt 1 060 000 kronor. I beloppet ingår utöver lön även semesterersättning och pension.

(Belopp tkr)

2009

2008

Not 15 Kapitalavkastning, kostnader *

Räntekostnader mm

-859

-583

Realiserad förlust aktier, netto

-14 344

Realiserad förlust obligationer, netto

-15 203

-583

* Från tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen vid första redovisningstillfället.

Investeringsavtal, fondförsäkring

Valutakursförluster, netto

-770 307

-2 653 932

Räntekostnader

-15

-15

Realiserad förlust aktier, netto

-4 155 336

-4 925 658

-2 653 947

Resultat, netto

-4 940 861

-2 654 530

Not 16 Orealiserade förluster på placeringstillgångar*

Aktier och andelar

-

-149 200

Obligationer och andra räntebärande värdepapper

-49 397

-

-49 397

-149 200

Investeringsavtal, värdeminskning på fondförsäkringstillgångar

Aktier och andelar

-

-114 519 564

Obligationer och andra räntebärande värdepapper

481 564

816 100

-481 564

-113 703 464

Resultat, netto

-530 961

-113 852 664

* Från tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen vid första redovisningstillfället.

Not 17 Kapitalavkastning, intäkter*

Utdelning på aktier och andelar

95

377

Ränteintäkter

987

16 004

Valutakursvinster, netto

25 054

-

Realiserad vinst netto, aktier och andelar

307 178

-

Realiserad vinst netto, obligationer och andra räntebärande värdepapper

11 149

-

344 463

16 381

* Från tillgångar som innehas för handelsändamål.

(Belopp tkr)

2009

2008

**Not 18 Orealiserade vinster på
placeringstillgångar***

Aktier och andelar
Obligationer och andra räntebärande papper
* Från tillgångar som innehas för
handelsändamål.

99	-
1	-
100	-

Not19 Kapitalavkastning, kostnader*

Räntekostnader
Valutakursförluster, netto
Realiserad förlust netto, aktier och andelar
Realiserad förlust netto, obligationer och andra
räntebärande värdepapper
* Från skulder värderade till upplupet
anskaffningsvärde.

-35 811	-82 174
-	-47 013
-283 904	-20 100
-20 390	-471
-340 105	-149 758

**Not 20 Orealiserade förluster på
placeringstillgångar***

Aktier och andelar

Obligationer och andra räntebärande papper

* Från tillgångar som innehas för
handelsändamål

-364	-276
-	-2
-364	-278

**Not 21 Immateriella tillgångar, egenutvecklade
applikationer/system och programvaror**

Anskaffningsvärde

Ingående balans
Årets inköp/aktivering
Årets utrangering

141 835	119 431
13 502	22 404
-	-
155 337	141 835

Ackumulerade avskrivningar

Ingående balans
Årets avskrivningar

-86 038	-62 657
-28 806	-23 381
-114 844	-86 038

**Summa bokfört värde immateriella
tillgångar**

40 493	55 797
---------------	---------------

Av under 2009 aktiverade belopp avser 777 (831) tkr inköpta programvaror, 4 108 (3 657) tkr nedlagd tid för egen personal, 7 441 (14 452) tkr för konsultkostnader.

(Belopp tkr)

2009

2008

Not 22 Aktier och andelar

Värdepappersfonder

Andelar i fonder PPM:s handelslager*)

80 389

12 861

SHB Aktiefond Index A1

-

IPM RAFI

105 075

-

Swedbank Robur Sverigefond MEGA

176 329

149 164

SPP Aktieindexfond Global Sustainability

-

33 854

Gartmore Global Focus Fund A1

113 267

73 935

State Street SRI World Index

247 240

153 291

Carnegie 'World Wide Ethical

63 494

41 672

Utgående balans

785 794

464 777

Not 23 Obligationer och andra räntebärande värdepapper

Värdepappersfonder

Andelar i fonder PPM:s handelslager*)

7 097

16 094

Kammarkollegiets räntekonsortium

1 498 232

1 277 931

Utgående balans

1 505 329

1 294 025

*)Andelar i fonder PPM:s handelslager

Riktvärdet för innehavet uppgår 31 december 2009 till 4(4) miljoner kronor men innehavet kan totalt uppgå till 8(8) miljoner kronor. Handelslagrets redovisade innehav i en fond kan dock variera kraftigt på grund av den pågående handeln som uppgick till 81 (24) miljoner kronor.

Not 24 Övriga finansiella placeringstillgångar

2009

2008

Nominella obligationer

9 931 135

9 438 788

Upplupen ränta dito

237 678

251 493

Realränteobligationer

10 601 046

10 221 186

Upplupen ränta dito

41 112

40 309

Likvida medel

6 772 763

8 227 834

Utgående balans

27 583 734

28 179 610

Samtliga obligationer är utgivna av svenska staten och noterade.

Not 25 Fondförsäkringstillgångar

2009

2008

Aktiefonder

318 326 004

205 996 571

Räntefonder

21 836 318

24 647 610

Utgående balans

340 162 322

230 644 181

Not 26 Finansiella tillgångar och skulder, upplysningar om verkligt värde

	Anskaffningsvärde 2009	Verkligt värde 2009	Bokfört värde 2009
Aktier och andelar*)	802 865	785 794	785 794
Obligationer och andra räntebärande värdepapper*)	1 497 427	1 505 329	1 505 329
Övriga finansiella placeringstillgångar**)	28 583 734	28 756 854	27 583 734
Fondförsäkringstillgångar*)	320 650 751	340 162 322	340 162 322
Summa	351 534 777	371 210 299	370 037 179
Försäkringstekniska avsättningar	-632 411	-632 411	-632 411
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk	-320 650 751	-340 162 322	-340 162 322
Övriga skulder	-29 217 695	-29 650 666	-29 650 666
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	-1 427 035	-1 427 035	-1 427 035
Summa	-351 927 892	-371 872 434	-371 872 434

	Anskaffningsvärde 2008	Verkligt värde 2008	Bokfört värde 2008
Aktier och andelar*)	615 375	464 777	464 777
Obligationer och andra räntebärande värdepapper*)	1 223 060	1 294 025	1 294 025
Övriga finansiella placeringstillgångar**)	28 179 609	28 711 393	28 179 610
Fondförsäkringstillgångar	288 432 957	230 644 181	230 644 181
Summa	318 451 001	261 114 376	260 582 592
Försäkringstekniska avsättningar	-636 248	-636 248	-636 248
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk	-288 432 957	-230 964 142	-230 964 142
Övriga skulder	-29 113 560	-29 733 550	-29 733 550
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	-1 222 929	-1 222 929	-1 222 929
Summa	-319 405 694	-262 556 869	-262 556 869

*) Enligt IFRS 7 punkt 27A-B ska tillgångar och skulder som värderas i balansräkningen till verkligt värde indelas i värderingskategorier. Upplysningar per klass för finansiella tillgångar som redovisas till verkligt värde indelas i 3 nivåer:

Nivå 1 Noterade priser på en aktiv marknad för identiska tillgångar eller skulder

Nivå 2 Andra observerbara data för tillgången eller skulden än noterade priser antingen direkt eller indirekt

Nivå 3 Icke-observerbara data för tillgången eller skulden där observerbara data saknas och verkligt värde baseras på ledningens uppskattningar och bedömningar

PPM:s finansiella tillgångar är placerade i fondandelar. De klassificeras som nivå 2 och utgörs av placeringstillgångar inom traditionell försäkring, handelslagret och fondförsäkring.

**) Övriga finansiella placeringstillgångar redovisas till upplupet anskaffningsvärde. För varje obligation har en jämförelse gjorts mellan nominellt och bokfört värde:

- Skillnaden mellan nominellt och bokfört värde för innehav där det bokförda värdet översteg det nominella var 1 995 (1 867) mnkr per den 31 december 2009.
- Skillnaden mellan bokfört och nominellt värde där det bokförda värdet understeg det nominella var 69 (78) mnkr per den 31 december 2009.

(Belopp tkr)

Not 27 Övriga fordringar

Ej likviderade affärer med värdepapper

Mervärdesskattefordran

Övrigt*)

Utgående balans

2009	2008
1 066 319	249 960
6 705	4 601
16 205	2 301
1 089 229	256 862

***) Avsättning för osäkra fordringar**

Avsättning vid årets början

Reservering under året

Återvunnen reservering

Konstaterade förluster

Avsättningar vid årets slut

2009	2008
1 829	1 600
634	546
-404	-300
-8	-17
2051	1 829

(Belopp tkr)

Not 28 Materiella tillgångar

Inventarier och övriga anläggningar

Anskaffningsvärde

Ingående balans

Årets inköp

Årets försäljning och utrangering

82 886	69 768
9 334	13 118
-61 155	-
31 065	82 886

Ackumulerade avskrivningar

Ingående balans

Årets försäljning och utrangering

Årets avskrivningar på utrangerade anläggningar

Årets avskrivningar

-68 921	-65 224
61 155	-
83	
-7 651	-3 697
-15 334	-68 921

Summa bokfört värde inventarier och övriga anläggningar

15 731 13 965

Förbättringsutgifter på annans fastighet

Anskaffningsvärde

Ingående balans

Årets inköp

Årets försäljning och utrangering

51 441	51 441
813	-
-51 225	-
1 029	51 441

Ackumulerade avskrivningar

Ingående balans

Årets försäljning och utrangering

Årets avskrivningar på utrangerade anläggningar

Årets avskrivningar

-51 264	-50 356
51 225	-
515	
-731	-908
-255	-51 264

Summa bokfört värde förbättringsutgift på annans fastighet

774 177

Planenligt restvärde materiella anläggningstillgångar

16 505 14 142

	2009	2008
Not 29 Kassa och bank		
Bank	1 542 687	1 618 072
Utgående balans	1 542 687	1 618 072
 Not 30 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		
Upplupna ränteintäkter	13 266	11 860
Upplupna återförda förvaltningsavgifter	530 448	245 909
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	3 056	9 672
Utgående balans	546 770	267 441
 Not 31 Fondförsäkringsåtaganden		
Avsättning	340 162 322	230 644 181
Avsättning ännu ej placerad i fondandelar	576 026	319 961
Utgående balans	340 738 348	230 964 142
 Ingående avsättning	230 964 142	308 768 178
Årets förändring	109 198 180	-77 804 036
Utgående balans	340 162 322	230 964 142
<i>(Belopp tkr)</i>		
 Not 32 Skulder		
Övriga skulder		
Skulder avseende ej fastställda avgiftsmedel	27 587 948	28 179 340
Ej likviderade affärer med värdepapper	694 792	148 152
Leverantörsskulder	19 910	20 081
Utnyttjade krediter, Riksgälden	1 341 092	1 381 854
Övriga skulder	6 924	4 123
Utgående balans	29 650 666	29 733 550
 Not 33 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		
Upplupna räntekostnader	15 179	17 949
Återförda förvaltningsavgifter att fördela	1 427 035	1 222 929
Övriga upplupna kostnader	22 826	15 063
Utgående balans	1 465 040	1 255 941
 Not 34 Registerförda tillgångar		
Fondförsäkringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär risk		
Andelar i fonder	340 162 322	230 644 181
Tillgångar avseende garanterade åtaganden för traditionell livförsäkring		
Andelar i fonder	2 203 637	1 729 848
Bankmedel	8 236	2 524
	342 374 195	232 376 553

Not 35 Kortfristiga och långfristiga tillgångar och skulder

	2009	2009	2009
Tillgångar	Omsättnings- tillgångar	Anläggnings- tillgångar	Summa
Andra immateriella tillgångar		40 493	40 493
Andra finansiella placeringstillgångar			
Aktier och andelar	785 794		785 794
Obligationer och andra räntebärande papper	1 505 329		1 505 329
Övriga finansiella placeringstillgångar	7 051 553	20 532 181	27 583 734
Placeringstillgångar för vilka livförsäkrings- tagaren bär placeringsrisk	340 162 322		340 162 322
Fondförsäkringstillgångar			
Övriga fordringar	1 089 229		1 089 229
Materiella tillgångar		16 505	16 505
Kassa och bank	1 542 687		1 542 687
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	546 770		546 770
Summa tillgångar	352 683 684	20 589 179	373 272 863
Skulder	Kortfristiga skulder	Långfristiga skulder	Summa
Försäkringstekniska avsättningar			
Livförsäkringsavsättning		-1 543 037	-1 543 037
Oreglerade skador	-75		-75
Övriga försäkringstekniska avsättningar			
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka placeringstagaren bär risk			
Fondförsäkringsåtaganden		-340 162 322	-340 162 322
Övriga skulder	-1 462 718	-28 187 948	-29 650 666
Övriga upplupna och förutbetalda intäkter	-1 465 040		-1 465 040
Summa skulder	2 927 833	369 893 307	372 821 140

	2008	2008	2008
Tillgångar	Omsättnings- Tillgångar	Anläggnings- tillgångar	Summa
Andra immateriella tillgångar		55 797	55 797
Andra finansiella placeringstillgångar			
Aktier och andelar	464 777		464 777
Obligationer och andra räntebärande papper	1 294 025		1 294 025
Övriga finansiella placeringstillgångar	10 346 597	17 833 013	28 179 610
Placeringstillgångar för vilka livförsäkrings- tagaren bär placeringsrisk			
Fondförsäkringstillgångar	230 644 181		230 644 181
Övriga fordringar	256 862		256 862
Materiella tillgångar		14 142	14 142
Kassa och bank	1 618 072		1 618 072
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	267 441		267 441
Summa tillgångar	244 891 955	17 902 952	262 794 907
	Kortfristiga skulder	Långfristiga skulder	Summa
Skulder			
Försäkringstekniska avsättningar			
Livförsäkringsavsättning		1 481 099	1 481 099
Oreglerade skador	82		82
Övriga försäkringstekniska avsättningar		636 248	636 248
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka placeringstagaren bär risk			
Fondförsäkringsåtaganden		230 964 142	230 964 142
Övriga skulder	1 104 210	28 629 340	29 733 550
Övriga upplupna och förutbetalda intäkter	1 255 941		1 255 941
Summa skulder	2 360 233	261 710 829	264 071 062

Not 36 Klassificering av finansiella tillgångar och finansiella skulder 2009

Finansiella tillgångar	Tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen	Innehav till förfall	Låne- fordringar och kund- fordringar	Icke finansiella tillgångar	Summa
	Innehas för handel				
Andra immateriella tillgångar				40 493	40 493
Aktier och andelar*	785 794				785 794
Obligationer och andra räntebärande papper*	1 505 329				1 505 329
Övriga finansiella placeringstillgångar		20 810 971	6 772 763		27 583 734
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk	340 162 322				340 162 322
Övriga fordringar	1 089 229				1 089 229
Materiella tillgångar				16 505	16 505
Kassa och bank			1 542 687		1 542 687
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter			530 448	16 322	546 770
Summa tillgångar	343 542 674	20 810 971	8 845 898	73 320	373 272 863
* varav för handelsändamål 87 486 tkr					
Finansiella skulder	Skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen	Finansiella skulder värderade till upplupet anskaffnings- värde	Lån	Icke finansiella skulder	Summa
Försäkringstekniska avsättningar		632 411		1 543 037	2 175 448
Försäkringstekniska avsättningar för livför- säkringar för vilka försäkringstagaren bär risk	340 738 348				340 738 348
Övriga skulder		28 309 574	1 341 092		29 650 666
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		1 427 035		38 005	1 465 040
Summa skulder	340 738 348	30 369 020	1 341 092	1 581 042	374 029 502

Klassificering av finansiella tillgångar och finansiella skulder 2008

Finansiella tillgångar	Tillgångar värderade till verkligt värde via resultat- räkningen	Innehav till förfall	Låne- fordringar och kund- fordringar	Icke finansiella tillgångar	Summa
Andra immateriella tillgångar				55 797	55 797
Aktier och andelar*	464 777				464 777
Obligationer och andra räntebärande papper*	1 294 025				1 294 025
Övriga finansiella placeringstillgångar		19 951 776	8 227 834		28 179 610
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk	230 644 181				230 644 181
Övriga fordringar			256 862		256 862
Materiella tillgångar				14 142	14 142
Kassa och bank			1 618 072		1 618 072
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter			245 909	21 532	267 441
Summa tillgångar	232 402 986	19 951 775	10 348 677	91 470	262 794 907
* varav för handelsändamål 155 311 tkr					

Finansiella skulder	Skulder värderade till verkligt värde via resultat- räkningen	Finansiella skulder värde- rade till upp- lupet anskaff- ningsvärde	Lån	Icke finansiella skulder	Summa
Försäkringstekniska avsättningar		636 330		1 481 099	2 117 429
Försäkringstekniska avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk	230 964 142				230 964 142
Övriga skulder		28 351 696	1 381 854		29 733 550
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		1 222 929		33 011	1 255 940
Summa skulder	230 964 142	30 210 955	1 381 854	1 514 110	264 071 061

Not 37 Löptidsanalys tillgångar och skulder 2009 och 2008

Löptidsanalys 2009

(*efter balansdagen*)

<u>Finansiella tillgångar</u>	<1 månad	1 - 3 mån	3 mån - 1 år	1 år - 5 år	>5 år	Summa
Obligationer och andra räntebärande papper		123 408	155 382	6 560 129	13 972 052	20 810 971
Övriga finansiella placeringstillgångar		6 772 763				6 772 763
Övriga fordringar	1 075 322	13 907				1 089 229
Kassa och bank	1 542 687					1 542 687
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	13 266	530 447	3 056			546 769
Summa	2 631 275	7 440 525	158 438	6 560 129	13 972 052	30 780 419

<u>Finansiella skulder</u>	<1 månad	1 - 3 mån	3 mån - 1 år	1 år - 5 år	>5 år	Summa
Övriga försäkringstekniska avsättningar	75		632 411			636 248
Pågående fondhandel	576 026					576 026
<u>Övriga skulder</u>						
- Skulder till pensionssparare, ej fastställda avgiftsmedel				27 587 948		27 587 948
- Lån, Riksgälden	641 092	50 000		650 000		1 341 092
- Leverantörsskulder	13 020	6 890				19 910
- Ej likviderade affärer	694 792					694 792
- Återförda förvaltningsavgifter			1 427 035			1 427 035
- Övrigt	6 923					6 923
<i>Delsumma övriga skulder</i>	1 355 827	56 890	1 427 035	2 823 7948	0	31 077 700
Summa	1 931 928	56 890	2 059 446	28 237 948	0	32 286 212

Löptidsanalys 2008*(efter balansdagen)*

<u>Finansiella tillgångar</u>	<1 månad	1 - 3 mån	3 mån - 1 år	1 år - 5 år	>5 år	Summa
Obligationer och andra räntebärande papper	2 118 763		21 509	5 658 715	12 152 789	19 951 776
Övriga finansiella placeringstillgångar		8 227 834				8 227 834
Övriga fordringar	250 297	6 566				256 863
Kassa och bank	1 618 072					1 618 072
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	14 545	252 896				267 441
Summa	4 001 677	8 487 296	21 509	5 658 715	12 152 789	30 321 986

Finansiella skulder

Övriga försäkringstekniska avsättningar	82		636 248			636 330
Pågående fondhandel	319 961					319 961
<u>Övriga skulder</u>						
- Skulder till pensionssparare, ej fastställda avgiftsmedel				28 179 340		28 179 340
- Lån, Riksgälden	681 855	50 000	200 000	450 000		1 381 855
- Leverantörsskulder	14 493	5 588				20 081
- Ej likviderade affärer	148 151					148 151
- Återförda förvaltningsavgifter			1 222 929			1 222 929
- Övrigt	4 123					4 123
Delsumma övriga skulder	848 622	55 588	1 422 929	28 629 340		30 956 479
Summa	1 168 665	55 588	2 059 177	28 629 340		31 912 770

Vi intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning. Vi bedömer vidare att den interna styrningen och kontrollen vid myndigheten är betryggande.

Årsredovisningen har fastställts av Premiepensionsmyndighetens styrelse den 16 februari 2009.

Marie Rudberg
Ordförande

Hans-Eric Holmqvist
Vice ordförande

Gerhard Larsson

Monica Rodrigo

Monica Sundström

Håkan Tidlund

Johan Hellman
Generaldirektör

Styrelsen⁴¹

Namn	Ledamot perioden	Andra råds- och styrelseuppdrag
<i>Ordförande</i>		
Marie Rudberg	090101-091231	Fora AB Försäkringsinformation AB
<i>Vice ordförande</i>		
Hans-Eric Holmqvist	090101-091231	Nämnden i valmyndigheten (vice ordf.)
<i>Övriga ledamöter</i>		
Monica Rodrigo	090101-091231	Suppleant för ordföranden i styrelsen för sparbankernas försäkringskassa
Monica Sundström	090101-091231	Svenska Turistföreningen STF AB (vice ordf.) Stiftelsen Rödakorshemmet (ordf.) ERTICO s.c., (President and Spokes man) Autobalance Svenska AB Samarbetskommittén för det statliga avtalsområdet (vice ordf.)
Håkan Tidlund	090101-091231	Första AP-fonden (vice ordf.) Svenska Filminstitutet (ordf.) C4 Partners
Gerhard Larsson	090101-091231	Statkraft/SCA Vindil AB (ordf.) Handu AB (ordf.) Ekonomiforskningsstiftelsen (ordf.) Styrelsen för Center for advanced studies in leadership Statens Pensionsverk, SPV Regeringens särskilde utredare av "Översyn av missbruks- och beroendevården i Sverige"
Johan Hellman	090101-091231	-

Personalföreträdare⁴²

Namn		
Ronny Krusell ordf. ST	090101-091231	-
Jonas Aronsson, ordf. SACO-S	090101-091231	-

⁴¹ Ersättningar och förmåner till styrelse och ledande befattningshavare redovisas i not 15.

⁴² Enligt personalföreträdarförordningen (1987:1101).